

Is de nieuwe Vlaamse wet een verbetering of een hinderpaal tegenover de vorige wet op vlak van vermogensplanning van onroerende goederen?

Bachelorproef

Tanisha Dillis

Professionele Bachelor in het Vastgoed *Makelaardij*

M. Faïd

Academiejaar 2015-2016 - 1ste Zittijd

Is de nieuwe Vlaamse wet een verbetering of een hinderpaal tegenover de vorige wet op vlak van vermogensplanning van onroerende goederen?

Bachelorproef

Tanisha Dillis

Professionele Bachelor in het Vastgoed *Makelaardij*

M. Faïd

Academiejaar 2015-2016 - 1ste Zittijd

Woord vooraf

Ik ben een student uit het derde jaar vastgoedmakelaardij van de Artesis Plantijn hogeschool in Antwerpen. Voor mijn bachelorproef heb ik mezelf de vraag gesteld of de nieuwe wet een verbetering of een hinderpaal is tegenover de vorige wet op vlak van vermogensplanning van onroerende goederen. Hiertoe heb ik de evolutie van de successierechten alsook de motivatie achter de verandering nader bestudeerd en heb ik me verdiept in de nieuwe procedurebepalingen van de erfbelasting. Deze bestudering heeft ervoor gezorgd dat ik kon komen tot een goede vergelijking van alle aspecten.

In dit voorwoord wil ik de mensen bedanken die me hebben geholpen mijn bachelorproef tot een goed einde te brengen. Eerst en vooral bedank ik graag mevrouw Faïd, die altijd paraat stond om mijn vragen te beantwoorden. Vervolgens wil ik mevrouw Gijbels en meneer Van Geel van Advocatenkantoor Tiberghien bedanken voor hun hulp en medewerking aan mijn bachelorproef, alsook de kabinetsmedewerkers van minister Turtelboom.

Tanisha Dillis

April 2016

Inhoudsopgave

1	Korte evolutie van het successierecht naar het erfrecht	2
2	Wat is er veranderd sinds 1 januari 2015 inzake erfrecht?	3
2.1	(On)bedoelde inhoudelijke wijzigingen aan de belastingheffing	4
2.1.1	Schenking van roerende goederen onder opschortende voorwaarde	4
2.1.1.1	Problematiek	5
2.1.2	Scheningen van de laatste drie of zeven jaar vóór het overlijden	5
2.1.3	Het beding ten behoeve van een derde	6
2.1.3.1	Fiscale gevolgen	6
2.1.3.2	Echtgenoten met een gemeenschappelijk stelsel	7
2.1.4	Gesplitste inschrijving	7
2.1.4.1	Fiscale gevolgen	8
2.1.4.2	Tegenbewijs	8
2.1.4.3	Fiscaal misbruik: kritiek	9
2.1.5	Fictiebepalingen bij verkrijgingen om baat	9
2.1.6	Wettelijk forfait voor de schulden van de overledene en de begrafeniskosten	10
2.1.6.1	Wat wordt er verstaan onder begrafeniskosten?	10
2.1.6.2	Afwijking mogelijk?	10
2.1.6.3	Waarom forfaitaire kosten?	11
2.1.6.4	Wat was de kritiek?	11
2.1.6.5	Hoe herstelt de decreetgever?	11
2.1.7	Regels inzake aanrekening van het passief op het actief	11
2.1.7.1	Wat was de kritiek?	12
2.1.7.2	Hoe herstelt de decreetgever?	12
2.1.8	Verlaagd tarief voor familiebedrijven	13
2.1.8.1	Begrip familiebedrijven of familiale onderneming	13

2.1.8.2	De wijziging.....	13
2.1.8.3	Wat was de kritiek?	14
2.1.8.4	Hoe herstelt de decreetgever?.....	14
2.1.8.5	Het gunstregime of verlaagd tarief voor het erven van familiebedrijven.....	14
2.1.8.1	Het gunstregime of verlaagd tarief voor het schenken van familiebedrijven.....	15
2.1.9	De stiefouderadoptie.....	15
2.1.9.1	Wat was de kritiek?	16
2.1.9.2	Hoe herstelt de decreetgever?.....	16
2.1.10	Toevoeging aan de lijst personen die van een verlaagd tarief genieten.....	16
2.1.11	De ongelijke verdeling van de huwgemeenschap: de sterfhuisclausule.....	17
2.1.12	Verlaagde schenkbelasting voor onroerende goederen in het Vlaams Gewest	18
2.1.12.1	Wanneer is de Vlaamse schenkbelasting verschuldigd?	18
2.1.12.2	Oude regeling	18
2.1.12.3	Nieuwe regeling.....	19
2.1.12.4	Progressievoorbehoud	21
2.1.12.5	Nieuwe opportuniteiten.....	22
2.2	Opgeheven bepalingen in het Wetboek der Successierechten	23
	Artikel 2, lid 2 W. Succ.	23
	Artikel 17, lid 3 W. Succ.	23
	Artikel 23 W. Succ.....	23
	Artikel 26 W. Succ.....	24
	Artikel 34, lid 3 W. Succ.	24
	Artikel 44, 37,5°, 58 en 79 W. Succ.....	24
	Artikel 38, 4° en 6°, artikel 40, lid 5 W. Succ.	25
	Artikel 45 W. Succ.....	25
	Artikel 52 ² , lid 2, 1° W. Succ.	26

Artikel 54, lid 4, W. Succ.....	26
Artikel 55ter, lid 4 tot en met 6 W. Succ.	26
Artikel 55quater, §3 W. Succ.	26
Artikel 60/2, 2° W. Succ.....	26
Artikel 60/4 en 60/7 W. Succ.....	27
Artikel 69 W. Succ.....	27
Artikel 83 ¹ W. Succ.	27
Artikel 87, lid 4 en 5 W. Succ.	27
Artikel 100, lid 2 W. Succ.....	28
Artikel 104 W. Succ.....	28
Artikel 111 tot en met 122 W. Succ.....	28
Artikel 125 W. Succ.....	28
Artikel 129 W. Succ.....	29
Artikel 133quinquies, §1 W. Succ.....	29
Artikel 133decies W. Succ.	29
Artikel 135, 1° W. Succ.	30
Artikel 139 W. Succ.....	30
Artikel 140 ² W. Succ.	30
Artikel 141 W. Succ.....	30
Artikel 143, lid 1, 2° W. Succ.....	30
Artikel 146 W. Succ.....	31
Artikel 146quater W. Succ.....	31
2.3 Procedurele wijzigingen	31
2.3.1 De nieuwe procedurebepaling afgestemd op de andere Vlaamse belastingen	31
2.3.2 De erfbelasting wordt sinds 1 januari 2015 ingekohierd	31
2.3.3 Ambtshalve begroting van de verschuldigde erfbelasting	32

2.3.4	De nieuwe procedure: concreet.....	32
2.3.5	Procedure van controleschatting en procedure voorafgaande schatting	33
2.3.6	Ambtshalve ontheffing.....	34
2.3.7	Geen moratoriuminteressen verschuldigd door de Vlaamse Belastingdienst.....	34
2.3.7.1	Wat zijn moratoriuminteressen?.....	34
2.3.7.2	De wijziging.....	34
2.3.7.3	Waarom worden er geen moratoriuminteressen meer verschuldigd?	35
2.3.8	Belastingverhoging ingeval van laattijdige aangifte.....	35
2.3.9	Belastingverhoging ingeval van niet indiening van aangifte	36
2.3.10	Belastingverhoging bij verzuim van goederen	36
2.3.10.1	Wat was de kritiek?	36
2.3.10.2	Hoe herstelt de decreetgever?.....	36
2.3.11	Belastingverhoging bij tekortschatting.....	37
2.3.12	Belastingverhoging tot 100 % bij fiscale fraude	37
2.3.13	Aangifte van nalatenschap – Wijzigingen binnen de toegestane termijn.....	38
2.3.14	Decretale feestdag bij berekening aangiftetermijn	38
3	Overgangsbepalingen.....	39
3.1	Onmiddellijke inwerkingtreding van de nieuwe procedureregels	39
3.2	Wat met overlijdens eind 2014, die begin januari 2015 dienden aangegeven te worden? .	40
3.3	De volgende casus dient als volgt te worden beoordeeld	40
4	Overzicht bepalingen van de VCF met het W. Succ.	41
4.1	Gelijkaardige bepalingen.....	41
4.2	Behouden bepalingen	42
4.3	Opgeheven bepalingen.....	43
5	Antimisbruik in erfbelasting	44
5.1	Wanneer is er sprake van fiscaal misbruik?	44

5.1.1	Bewijslast en tegenbewijs	44
5.1.2	Sanctie	45
5.1.3	Schema	45
5.1.4	Witte en zwarte lijst	46
5.2	De nieuwe omzendbrief	46
5.3	Geen Vlaamse rulings meer.....	47
5.3.1	Wat met rulings die vóór 1 januari 2015 werden verleend?	47
5.4	Toegelaten rechtshandelingen: witte lijst.....	48
5.4.1	Schenking door middel van een handgift of bankgift, of bij akte verleden voor een niet-Belgische notaris.....	49
5.4.2	Gefaseerde schenking van onroerende goederen met tussenperiode van meer dan drie jaar	50
5.4.3	Schenking onder last, ontbindende voorwaarde, met voorbehoud van vruchtgebruik of een levenslang recht	51
5.4.4	Schenking door grootouders aan kleinkind(eren);.....	51
5.4.5	Schenking waarop het verlaagd tarief van de schenkbelasting van toepassing is.....	53
5.4.5.1	Verlaagd tarief voor energiezuinige renovatiewerken.....	53
5.4.5.1	Verlaagd tarief voor het afsluiten van een geregistreerde huurovereenkomst met een minimumduur van negen jaar in het geschonken goed.....	54
5.4.5.2	Een schenking van bouwgronden.....	55
5.4.5.3	Vermindering afhankelijk van hoedanigheid van de schenker of begunstigde	57
5.4.5.4	Vermindering wegens kinderlast.....	58
5.4.6	Schenking die een in de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013 voorziene vrijstelling van schenkbelasting geniet.....	58
5.4.7	Tontine –en aanwasclausules.....	59
5.4.7.1	Tontine	59
5.4.7.2	Het beding van aanwas	59
5.4.7.1	Gelijkenissen tussen tontine en het beding van aanwas	60
5.4.7.2	Verschil tussen tontine en het beding van aanwas.....	60

5.4.8	Duo-legaat	61
5.5	Zwarte lijst	62
5.5.1	Sterfhuisclausule	63
5.5.2	Inbreng van een goed in het gemeenschappelijk vermogen door één echtgenoot onmiddellijk of binnen een korte tijdspanne gevolgd door de schenking van dit goed door beide echtgenoten	64
5.5.3	Uitbreng uit de huwelijksgemeenschap van roerende goederen, voorafgegaan of gevolgd door een wederzijdse schenking tussen echtgenoten	65
5.5.4	Verzaking aan vruchtgebruik op een onroerend goed, gevolgd door een schenking...	66
6	Hoe ziet de toekomst van het erfrecht er uit?	68
7	Praktisch luik.....	70
	Voorbeeld 1: erfbelasting	70
	a) Wat als meneer en mevrouw Janssens drie meerderjarige kinderen hadden?.....	70
	b) Wat als één van de drie kinderen van meneer en mevrouw Janssens reeds is overleden?.....	71
	c) Wat als meneer Janssens ongehuwd was ?.....	72
	Voorbeeld 2: erfbelasting	74
	a) Alternatief om de hoge erfbelastingen te vermijden.....	74
	b) Is het schenken in dit geval goedkoper?	75
	Voorbeeld 3: schenkbelasting	76
	a) Hoe kan het nog voordeliger?	76
	b) Wat indien Yves komt te overlijden binnen de twee jaar na de schenking?	76
8	Conclusie	77
9	Bibliografie.....	78

Inleiding

Sinds 1 januari 2015 beheert het Vlaamse Gewest haar eigen successierechten (nu: erfrechtbelasting genaamd). De regelgeving omtrent de Vlaamse successierechten zijn opgenomen in de Vlaamse Codex Fiscaliteit (afgekort als VCF) en niet langer in het Wetboek der Successierechten (afgekort als W. Succ.). In beginsel zijn de materieelrechtelijke bepalingen inzake tarieven, vrijstellingen en verminderingen niet gewijzigd maar zijn enkel aangepast aan de nieuwe structuur van de Vlaamse Codex Fiscaliteit. Alle vertrouwde artikels kregen een nieuw artikelnummer, verouderde wetgeving werd geactualiseerd en/of opgeheven en de tekst werd taalkundig gestroomlijnd. De procedurebepalingen zijn echter opnieuw herschreven.¹

Deze bachelorproef geeft een leidraad doorheen de ingrijpende wijzigingen in de Vlaamse Codex Fiscaliteit, tenminste wat vermogensplanning betreft. Belangrijk te weten is dat de tekst zowel gebaseerd is op het ontwerpdecreet alsook op basis van de definitieve wettekst.

Het eerste hoofdstuk geeft een korte evolutie weer van het successierecht om een kleine schets te maken hoe het voor de wijziging van 1 januari 2015 was opgedeeld.

In hoofdstuk 2 wordt de motivatie achter de wijziging toegelicht, de (on)bedoelde inhoudelijke wijzigingen worden eveneens naar voren gebracht alsook de draagwijdte van de ingrijpende wijzigingen van de vroegere procedureregels inzake successierechten. De verschillende opgeheven bepalingen van het Wetboek der Successierechten, zijn ook terug te vinden in dit hoofdstuk.

De overgangsbepalingen worden in het derde hoofdstuk besproken. Dit zijn de bepalingen die de overgang tussen de oude wet (Wetboek der Successierechten) en de nieuwe wet (Vlaamse Codex Fiscaliteit inzake erfbelasting en schenkbelasting) regelt.

Het vierde hoofdstuk geeft een overzicht van de bepalingen van de Codex met die van het Wetboek der Successierechten. Aan de hand van tabellen, kan er snel de gelijkaardige, behouden en opgeheven bepalingen teruggevonden worden.

In hoofdstuk 5 wordt de antimisbruikbepalingen inzake erfbelasting en schenkbelasting besproken. Het geeft een duidelijkere weergave van wat fiscaal misbruik is en wat de gevolgen hiervan zijn. De nieuwe omzendbrief wordt hier naar voren gebracht samen met de toegelaten- en niet toegelaten rechtshandelingen, ook wel gekend als de 'witte- en zwarte lijst'.

Wat de toekomst te bieden heeft inzake erfbelasting is opgenomen in hoofdstuk 6.

Hoofdstuk 7 geeft drie uitgewerkte cases vanuit de praktijk die een duidelijkere weergave biedt van de theorie, dewelke in de voorgaande hoofdstukken besproken zijn.

Tot slot geeft het laatste hoofdstuk de conclusie en het antwoord op mijn onderzoeksvraag.

¹ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 19.

1 Korte evolutie van het successierecht naar het erfrecht

Tot vóór 1 januari 2015 behoorden de registratie –en successierechten toe aan de (toen nog enige) wetgever. Doorheen de jaren kregen de registratie –en successierechten invloed van regionalisering waarbij niet langer de (inmiddels federale) wetgever, maar wel de regionale decreet –en ordonnantiegevers de bevoegdheid hebben gekregen om bijvoorbeeld het tarief inzake successie –of schenkingsrechten te bepalen.

In de loop der jaren ontwikkelden de drie ‘wetboeken’² steeds verder uiteen. Deze wetboeken omvatten alle bijzondere regionale bepalingen en alle nog niet gewijzigde ‘oude’ bepalingen, alsook alle bepalingen die nog altijd onder de bevoegdheid van de federale wetgever vielen.

De federale overheid bleef de registratie –en successierechten in de drie gewesten innen, ondanks de drie regionale regimes. Concreet betekende dit dat de Federale Overheidsdienst Financiën de ‘Vlaamse’, ‘Waalse’ en ‘Brusselse’ registratie –en successierechten in eigen beheer nam en dus ervoor zorgde dat deze betaald werden.³

Op 19 september 2011 besliste de Vlaamse Regering de inning en invordering van de registratie –en successierechten in eigen beheer te nemen vanaf 1 januari 2015.⁴ Het Vlaamse Wetboek der Successierechten werd in de Vlaamse Codex Fiscaliteit opgenomen, met uitzondering van bepaalde opgeheven bepalingen en een aantal niet opgenomen bepalingen. De Codex is in zeven titels ingedeeld: titel 1 omvat de inleidende bepalingen, titel 2 de materieelrechtelijke fiscale regels met andere woorden de belastingheffing, titel 3 de regels inzake inning en invordering, titel 4 de wijzigingsbepalingen aan andere decreten of wetboeken, titel 5 de opheffingsbepalingen en overgangsmaatregelen, titel 6 stelt dat de VCF vanaf 13 december 2013 aangeduid wordt als de Vlaamse Codex Fiscaliteit (‘Citeertitel’, zie ook artikel 6.0.0.1 VCF) en tot slot omvat titel 7 de inwerkingtreding van de Vlaamse Codex Fiscaliteit.⁵

² Ze bestaan niet echt als echte afzonderlijke wetboeken

³ H. CASIER, *Vlaamse Codex Fiscaliteit – Erfbelasting en Registratiebelasting. Decreet van 19 december 2014 Parlementaire Voorbereiding*, Mechelen, Kluwer, 2005, 2.

⁴ VLAAMS PARLEMENT, “Memorie van Toelichting”, *Parl. St.*, 2014-2015, stuk 114-1, 3.

⁵ H. CASIER, “De successierechten zijn dood. Leve de erfbelasting en de Vlaamse Codex Fiscaliteit”, *Successierechten*, 2014/12, nr. 11, 2-3.

2 Wat is er veranderd sinds 1 januari 2015 inzake erfrecht?

Volgens het kabinet van TURTELBOOM is de voornaamste motivatie achter de wijziging van het Wetboek der Successierechten naar de Vlaamse Codex Fiscaliteit inzake vermogensplanning, het streven naar een transparante, uniforme en eenvoudigere procedure. Het is vooral ook de bedoeling geweest dat de Vlaamse Codex Fiscaliteit alle regels voor de Vlaamse fiscaliteit bevat.⁶

In het Verslag Van Het Ontwerp Van Decreet Tot Wijziging Van De Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, licht minister TURTELBOOM toe dat de Vlaamse Belastingdienst vanaf 1 januari 2015 de dienst van de geregionaliseerde registratie –en successierechten overneemt. De overname moet tevens rekening houden met het afstemmen op de regelgeving. Wanneer een gewest de belastingdienst overneemt van dat gewest, heeft dat rechtstreeks tot gevolg dat het gewest tevens bevoegd is voor de procedure van deze belastingen. Het was de bedoeling van minister TURTELBOOM om de belastingen, die de Vlaamse Belastingdienst momenteel zelf int, alsook de registratie –en successierechten, in de Vlaamse Codex Fiscaliteit te bundelen.⁷

Erfbelasting werd vanaf 1 januari 2015 een verzamelterm voor het ‘successierecht’, zijnde de erfbelasting op de waarde van alle goederen uit de nalatenschap van een rijksinwoner, én het ‘recht van overgang’, zijnde de erfbelasting op de Belgische onroerende goederen verkregen uit de nalatenschap van een niet-rijksinwoner (artikel 1.1.0.0.2, lid 1, 9° VCF).⁸

Alle vertrouwde artikelnummers uit het Wetboek der Successierechten werden vervangen door nieuwe. Zo is elk artikel van de Vlaamse Codex Fiscaliteit op die manier opgebouwd dat elk cijfer van een artikel verwijst naar de plaats waar het in de Codex is vermeld. Elk artikel omvat vijf cijfers die telkens verwijzen naar een bepaald deel van de Codex, dewelke als volgt dient te worden geïnterpreteerd:

- het 1ste cijfer refereert naar een Titel van de Codex;
- het 2de cijfer refereert naar het Hoofdstuk in voormelde Titel;
- het 3de cijfer refereert naar de Afdeling in voormeld Hoofdstuk;
- het 4de cijfer refereert naar de Onderafdeling in de voormelde Afdeling, en;
- het laatste cijfer refereert naar de plaats van het artikel in de desbetreffende Onderafdeling.⁹

Behoudens een aantal procedurele wijzigingen zijn de regels inzake tarieven, vrijstellingen en verminderingen niet gewijzigd. Hierna volgen de inhoudelijke of materiële wijzigingen en de procedurele wijzigingen.

⁶ Kabinetsmedewerker van het kabinet TURTELBOOM, mailwisseling op 6 april 2016.

⁷ J. BERTELS en K. SCHRYVERS., *Parl.St.* 2014-2015, stuk 114-3, 4-6.

⁸ H.CASIER, “De successierechten zijn dood. Leve de erfbelasting en de Vlaamse Codex Fiscaliteit”, *Successierechten*, 2014/12, nr. 11, 6.

⁹ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 23.

2.1 (On)bedoelde inhoudelijke wijzigingen aan de belastingheffing

De Vlaamse Codex Fiscaliteit had niet zozeer als doel om inhoudelijke wijzigingen aan te brengen. Nochtans heeft de decreetgever toch een aantal inhoudelijke wijzigingen aangebracht. In titel 2 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit staan betreffende wijzigingen en vernieuwingen inzake belastingheffing opgesomd.

2.1.1 Schenking van roerende goederen onder opschortende voorwaarde

Deze opschortende voorwaarde wordt vervuld wegens het overlijden van de schenker. De Memorie van Toelichting¹⁰ oordeelde dat het toepassingsgebied van deze bepaling kan worden uitgebreid. De wet vermeldt nu uitdrukkelijk de opschortende termijn (oud-artikel 4, 3° W. Succ. - nieuw artikel 2.7.1.0.3 VCF).¹¹ De fictiebepaling is bijgevolg van toepassing bij zowel het overlijden van de schenker (opschortende termijn) als bij zijn vooroverlijden (opschortende voorwaarde). De schenking wordt belast met de progressieve successierechten en niet met het schenkingsrecht van 3-7 % aangezien dit onder de fictiebepalingen valt.¹²

Fictiebepaling wil zeggen dat voor de heffing van erfbelasting bepaalde rechtshandelingen onder levenden worden gelijkgesteld met overdrachten bij overlijden. De goederen die op ogenblik van overlijden civielrechtelijk niet meer bij de nalatenschap horen, worden alsnog fiscaal fictief tot de nalatenschap gerekend (oud-artikel 2, lid 2 W. Succ., verwijzend naar oude-artikels 3-14 W. Succ. – nieuw artikel 2.7.1.0.3 e.v. VCF).¹³ Ze werden ingesteld om te vermijden dat de erflater door het verrichten van bepaalde rechtshandelingen de heffing van de erfbelasting zou willen omzeilen.¹⁴

De voorwaarden voor de toepassing van schenkingen van roerende goederen onder opschortende voorwaarde of termijn luidt als volgt:

- de bepaling blijft beperkt tot *schenking onder de levenden*;
- de bepaling betreft uitsluitend de schenkingen van *roerende goederen*;
- de bepaling betreft schenkingen onder *opschortende voorwaarde* of *termijn* van het overlijden van de schenker.
- de opschortende voorwaarde moet vervuld worden wegens het *overlijden van de schenker*.
- eenheid van fiscale woonplaats: de fiscale (federale) administratie oordeelde in de circulaire van 5 april 2005 dat de bepaling niet van toepassing is wanneer de schenker op het ogenblik van de schenking een Vlaams gewestwoner was maar dit niet meer op het moment van overlijden (stel dat hij op dat moment in het Brusselse of Waalse Gewest of in het buitenland woont). De schenking wordt belast met het Vlaamse schenkbelasting (3-7 %).
- de bepaling blijft beperkt tot Belgische akten of onderhandse overeenkomsten.¹⁵

¹⁰ VLAAMS PARLEMENT, “Memorie van Toelichting”, *Parl. St.*, 2014-2015, stuk 114-1, 12.

¹¹ X, “Een tussentijdse balans”, *Nieuwsbrief Notariaat*, 2015, nr. 4, 2.

¹² J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 46-48.

¹³ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 32-33.

¹⁴ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 42-43.

¹⁵ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 46-48.

Voorbeeld: Oma schenkt een bepaalde geldsom aan haar kleinzoon, onder opschortende voorwaarde van het overlijden van oma. Zodra oma is overleden, wordt de geldsom aan de kleinzoon overgemaakt. Deze vermogensverrijking wordt onderworpen aan erfbelasting in plaats van schenkingsrechten naar aanleiding van het overlijden.

2.1.1.1 Problematiek

Zoals hierboven vermeld vallen schenkingen van roerende goederen onder opschortende voorwaarde of termijn niet meer onder de toepassing van schenkbelasting maar onder die van het erfrecht (artikel 2.7.1.0.3, 3° en 2.8.4.1.1, §2, lid 2 VCF).

Er stelt zich een probleem van dubbele heffing wanneer er roerende goederen worden geschonken onder opschortende termijn van het overlijden van de schenker en die vóór 01/01/2015 werden geregistreerd en waarbij de schenker na 01/01/2015 komt te overlijden:

- de schenkbelasting is federaal geheven;
- bovendien bij overlijden van de schenker moet de erfbelasting worden geheven bij toepassing van artikel 2.7.1.0.3, 3° VCF.

Om de dubbele heffing te vermijden wordt de reeds geheven schenkbelasting afgetrokken van de erfbelasting die verbonden is aan de toepassing van artikel 2.7.1.0.3, 3° VCF.¹⁶

2.1.2 Schenkingen van de laatste drie of zeven jaar vóór het overlijden

Schenkingen binnen de drie jaar vóór overlijden worden geacht deel uit te maken van de nalatenschap tenzij de bevoordeling onderworpen is aan de schenkbelasting onder de levenden (oud- artikel 7 W. Succ. – nieuw artikel 2.7.1.0.5 VCF). Het nieuwe artikel voegt er bijgevolg uitdrukkelijk aan toe dat de erfgenamen en legatarissen verhaalsrecht hebben jegens de begiftigde voor de erfbelastingen die op die goederen voldaan zijn. Indien de partijen kunnen bewijzen dat de bevoordeling aan een bepaald persoon toebehoort, wordt die als legataris van de geschonken zaak beschouwd. De risicoperiode van drie, of zeven jaar indien het de schenking van aandelen en activa van familiebedrijven betreft, verandert in de Vlaamse Codex Fiscaliteit dus niet.

Schenkingen binnen de drie jaar vóór overlijden vallen dus eveneens onder de fictiebepalingen zoals omschreven in 2.1.1. Schenkingen van roerende goederen onder opschortende voorwaarde.

Vroeger diende de belastingplichtige ook bewijs te leveren van de onderwerping aan de schenkingsrechten, bijgevolg betreft dit eerder een tekstuele dan een inhoudelijke wijziging.

Het schenkingsrecht (3-7 %), nu schenkbelasting genoemd, is hier niet van toepassing omdat de geschonken goederen op het ogenblik van de schenking in het vermogen van de overledene bevonden en dus als een nalatenschap wordt beschouwd. De erfbelasting is verschuldigd op de verkoopwaarde van de schenking van roerende goederen, anders dan geld, op datum van overlijden.

¹⁶ VLABEL, *Problematiek van opschortende voorwaarde of termijn die vervuld wordt ingevolge het overlijden van de schenker (artikel 2.7.1.0.3, 3° en techniek art. 2.8.7.0.2, §2 en toepassing er van bij schenking van familiale bedrijfsactiva)*. – Stanpunt nr. 15074 dd. 26.05.2015, <http://belastingen.vlaanderen.be/sp-15074-problematiek-van-opschortende-voorwaarde-of-termijn-die-vervuld-wordt-ingevolge-overlijden> (consultatie op 22 maart 2016).

Indien het een schenking van een geldsom betreft dan is de erfbelasting verschuldigd op het bedrag dat bij de schenking werd overgemaakt.¹⁷

2.1.3 Het beding ten behoeve van een derde

Het complexe voormalige artikel 8, lid 1, 2, 3 en 6 W. Succ. werd vereenvoudigd naar artikel 2.7.1.0.6 VFC. Het principe van het artikel luidt als volgt: *“De sommen, renten of waarden die kosteloos aan een persoon kunnen toekomen bij het overlijden van de erflater, ingevolge een contract dat een door de erflater of door een derde in het voordeel van die persoon gemaakt beding bevat, worden geacht als legaat te verkregen zijn door die persoon”* (artikel 2.7.1.0.6, §1, lid 1 VCF).

Het beding ten behoeve van een derde valt onder de toepassing van de fictiebepalingen. Om deze toepassing te kunnen begrijpen is de omschrijving van een beding ten behoeve van een derde onmisbaar: een beding ten behoeve van een derde is een overeenkomst dat tussen twee partijen is gesloten en waarbij er is overeengekomen dat de ene partij iets moet geven of doen ten behoeve van een derde die juridisch vreemd is aan de rechtshandeling (artikel 1121 B.W.).¹⁸ Er moet sprake zijn van een voordeel in het contract dat aan een derde zal toekomen, die vreemd aan dit contract blijft.¹⁹ Er is dus geen sprake van een beding ten behoeve van een derde indien iemand ten voordele van zichzelf bedingt of ten voordele van zijn erfgenaam.

Het artikel 2.7.1.0.6 VCF kan duidelijk gemaakt worden door het klassiek voorbeeld van de levensverzekering: een bedinger of een verzekeringnemer (A) sluit met de levensverzekeringsmaatschappij een levensverzekeringsovereenkomst (hoofdcontract). Deze laatste verbindt zich, bij het overlijden van A (verzekerde hoofd) een bepaald bedrag uit te keren aan een derde of een begunstigde (B). B is in dit geval een niet-contracterende partij. Deze sommen, waarden of renten worden als legaat beschouwd.

2.1.3.1 Fiscale gevolgen

Een derde verkrijgt door het beding ten behoeve van een derde een eigen recht, namelijk de sommen, renten of waarden. Hij hoeft daarbij geen beroep te doen op een andere hoedanigheid, bijvoorbeeld een erfgenaam. De voordeelhebber wordt voor de heffing van het successierecht met een legataris gelijkgesteld. Op de sommen, renten of waarden die hij heeft verkregen zijn erfbelastingen verschuldigd.

In volgend voorbeeld wordt dit weergegeven: Bruno sluit bij een verzekeringsmaatschappij een spaarverzekering. Hierbij wordt een clausule bedongen dat aan zijn enige dochter Tanne een kapitaal van 300.000 euro wordt uitbetaald wanneer zij 20 jaar wordt en op voorwaarde dat zij nog in leven is. Op het ogenblik dat Tanne net 19 jaar wordt, komt Bruno te overlijden. Pas op haar 20ste verjaardag zal Tanne, indien zij nog in leven is, de som van 300.000 euro opstrijken. Deze uitkering zal aldus aan het erfrecht onderworpen zijn.²⁰

¹⁷ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 48 en 52-56.

¹⁸ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 56-61.

¹⁹ X, *Beding ten behoeve van een derde*, <http://elfri.be/beding-ten-behoeve-van-een-derde> (consultatie op 22 maart 2016).

²⁰ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 60.

2.1.3.2 Echtgenoten met een gemeenschappelijk stelsel

De situatie voor de echtgenoten gehuwd onder een gemeenschapsstelsel vóór 1 januari 2015 luidde het volgende: *“Wanneer de overledene gehuwd was onder een stelsel van gemeenschap van goederen, worden de sommen, renten of waarden die aan zijn echtgenoot toevallen ingevolge een door deze echtgenoot afgesloten levensverzekeringscontract of contract met vestiging van rente, zomede de sommen, renten of waarden, die hij geroepen is kosteloos te ontvangen ingevolge een contract bevattende een door de overledene of door een derde ten behoeve van de echtgenoot gemaakt beding, geacht als legaat door de echtgenoot te zijn verkregen,...”* (oud-artikel 8 lid 4 W. Succ.).

Dit artikel is op heden voorzien in een nieuw artikel 2.7.1.0.6 lid 3 VCF die als volgt bepaalt: *“Wanneer een overledene gehuwd was onder stelsel van gemeenschap, gelden de bepalingen van het eerste en het tweede lid ook voor de sommen, renten of waarden die kosteloos aan de langstlevende echtgenoot toekomen ingevolge een contract dat door de langstlevende echtgenoot is gesloten.”* Alle sommen, renten of waarden die onder gemeenschap gehuwde echtgenoten verkrijgen zijn dus sedert 1 januari 2015 belastbaar in de erfbelasting zelfs al verkrijgt de langstlevende echtgenoot deze krachtens een beding ten behoeve van zichzelf.²¹

2.1.4 Gesplitste inschrijving

Met gesplitste inschrijving wordt de verkrijging bedoeld onder bezwarende titel van roerende of onroerende goederen op hetzelfde ogenblik voor het vruchtgebruik op naam van de erflater en voor de blote eigendom op naam van een derde medecontractant (oud-artikel 9 W. Succ. – nieuw artikel 2.7.1.0.7 VCF).²²

In een klassiek voorbeeld wordt dit weergegeven: na 50 jaar gewerkt te hebben wil Marie-Jeanne een appartement in Knokke kopen. Ze koopt dit onder de vorm van een gesplitste aankoop. Hierbij koopt zij het vruchtgebruik van het appartement en koopt haar zoon Marcel de blote eigendom. Als Marie-Jeanne komt te overlijden, dooft het vruchtgebruik uit en wast het aan bij de blote eigendom van Marcel en bekomt Marcel op deze manier een bevoordeling.²³

Het nieuwe artikel 2.7.1.0.7, lid 1 tweede zin VCF bepaalt nu als volgt: *“Hetzelfde geldt voor effecten aan toonder of op naam en voor geldbeleggingen die voor het vruchtgebruik ingeschreven zijn op naam van de erflater en voor de blote eigendom op naam van een derde.”* De toevoeging van het begrip ‘geldbeleggingen’ is niet in lijn met de oorspronkelijke doelstelling van het oud-artikel 9 W. Succ. Dit brengt echter een aantal belangrijke gevolgen met zich mee inzake de schenkingen van een effectenportefeuille met voorbehoud van vruchtgebruik alsook schenkingen met voorbehoud van vruchtgebruik van deelbewijzen van de een Belgische maatschap.²⁴ Onder ‘effecten’ worden de aandelen op naam (of aan toonder) van handelsvennootschappen verstaan.

²¹ X, “Een tussentijdse balans”, *Notariaat*, 2015, nr. 4, 4.

²² J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 70.

²³ J. DUPONT, *Bijzondere studie: successierechten* (prof. Dr. M. Maus), [http://vrg-gent.be/docs/upload/\(171\)_successierechten.pdf](http://vrg-gent.be/docs/upload/(171)_successierechten.pdf) (consultatie op 22 maart 2016).

²⁴ X, “Een tussentijdse balans”, *Notariaat*, 2015, nr. 4, 5-6.

De verkrijging van de effecten en de geldbeleggingen hoeft niet onder bezwarende titel gebeuren. De inschrijving van de effecten en de geldbeleggingen, op naam van de erflater voor het vruchtgebruik en op naam van een derde voor de blote eigendom, is voldoende ook al heeft dit meer dan drie jaar vóór het overlijden plaatsgevonden.²⁵

De uitzonderingen vermeld in het oud-artikel 14 W. Succ. worden eveneens opgenomen in dit artikel 2.7.1.0.7 VFC, namelijk het overleven van de erflater op de derde of als de derde buiten het toepassingsgebied van de bepaling vallen.²⁶

2.1.4.1 Fiscale gevolgen

Krachtens deze bepaling geldt een wettelijk vermoeden van bevoordeling. De gesplitste inschrijving wordt beschouwd alsof de volle eigendom van het gekochte goed in de erfenis van de overledene aanwezig is zodoende de erfgenaam (mede-koper van de blote eigendom) als legaat wordt beschouwd en hierop de erfbelasting betaald moet worden.²⁷ De gesplitste inschrijving valt dus eveneens onder de fictiebepalingen zoals omschreven in 2.1.1. Schenkingen van roerende goederen onder opschortende voorwaarde.

2.1.4.2 Tegenbewijs

Belanghebbende kunnen tegenbewijs leveren waaruit blijkt dat de handeling geen bedekte bevoordeling verbergt (oud-artikel 13 W. Succ. – nieuw artikel 2.7.1.0.7, lid 2, 1° VCF). Zo zal de medecontractant (blote eigenaar) moeten bewijzen dat hij over voldoende eigen middelen of fondsen beschikte om de aankoop te financieren en dat hij deze middelen of fondsen voor deze verkrijging heeft aangewend.

De medecontractant kan aantonen dat het goed werd verkregen of de belegging werd gedaan met financiële middelen die aan de medecontractant, voor de blote eigendom, en aan de erflater, voor het vruchtgebruik, toekwamen om ze in die verhouding uit een andere nalatenschap verkregen te hebben.

Denk maar aan de situatie waarbij een moeder het vruchtgebruik van een woning aankoopt en haar dochter de blote eigendom. Beide hebben gelden geërfd uit de nalatenschap van hun overleden echtgenoot/vader, de moeder erfde het vruchtgebruik en de dochter de blote eigendom. Met deze gelden hebben ze de aankoop van de woning gefinancierd.

De blote eigenaar kan ook een tegenbewijs leveren dat hij/zij een lening of krediet heeft aangegaan om zijn/haar deel in de kostprijs te betalen. Ook is het mogelijk om het tegenbewijs te leveren dat de medecontractant aantoont dat hij zelf gelden gespaard heeft en hiermee het gedeelte van de aankoopprijs dat betrekking heeft op de door hem verworven blote eigendom heeft betaald.

²⁵ J. RUYSSSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 70-72.

²⁶ H. CASIER, "De erfbelasting in de Vlaamse Codex fiscaliteit: de materieelrechtelijke wijzigingen", *Successierechten*, 2015/04, nr. 4-5, 3-4.

²⁷ E. SPRUYT, "Gesplitste aankoop van onroerend goed onder het gesternte van de Vlaamse erfbelasting: geen ommezwaai", *Notariaat*, 2015, nr. 4, 5.

2.1.4.3 Fiscaal misbruik: kritiek

De fiscale federale administratie stelde in haar circulaire van 19 juli 2012 bij de invoering van de nieuwe fiscale misbruikbepaling inzake het successierecht (*infra* 5. *Antimisbruik in erfbelasting*), dat de voormelde gesplitste aankoop, al dan niet voorafgegaan door een geregistreeerde schenking van de nodige gelden door de verkrijger van het vruchtgebruik aan de verkrijger van het blote eigendom, indien er opzet aanwezig is, het oude artikel 9 W. Succ. frustreerde. Verschillende auteurs waaronder RUYSEVELDT, SPRUYT en VAN GEEL bekritiseerde deze stelling sterk. Volgens hen stelt het oude-artikel 9 W. Succ. (nieuw-artikel 2.7.1.0.7 VCF) duidelijk dat er geen erfbelastingen geheven moeten worden mits er aangetoond kan worden dat de verkrijging niet een ‘bedekte’ bevoordeling ten behoeve van de derde is. In deze situatie kan een voorafgaande schenking, al dan niet geregistreerd, niet als een ‘bedekte’ bevoordeling worden opgevat gezien bijvoorbeeld een voorafgaande notariële schenkingsakte, een hand –of een bankgift van gelden een ‘open’ rechtshandeling is van de erflater aan de medecontractant.

In de latere circulaire van 10 april 2013 werd de gesplitste inschrijving niet meer als fiscaal misbruik opgenomen.²⁸

2.1.5 Fictiebepalingen bij verkrijgingen om baat

Bij verkrijging om baat gaat het om een erflater die bij een verdeling of bij een met verdeling gelijkgestelde akte een vruchtgebruik, een rente of elk ander recht dat toebedeeld is vervalt door zijn overlijden. De verrichting voor de heffing van de erfbelasting wordt dan gelijkgesteld met een legaat in het voordeel van de deelgenoten van de erflater, de verkrijgers van de blote eigendom of de personen die belast zijn met het levenslange recht, in de mate waarin die deelgenoten, verkrijgers of personen boven hun deel in de onverdeeldheid goederen in eigendom hebben verkregen (artikel 2.7.1.0.8, lid 1 VCF).

Indien er bewezen wordt dat de verrichting geen bedekte bevoordeling is van de verschillende deelgenoten in onverdeeldheid dan is de voormelde gelijkstelling niet van toepassing. Het is eveneens niet van toepassing wanneer de deelgenoten in de onverdeeldheid, de verkrijger van de blote eigendom of de persoon belast met het levenslange recht eerder komen te overlijden dan de erflater. Wanneer de voormelde personen niet behoren tot de personen, vermeld in artikel 2.7.3.4.4, lid 1, lid 2 en lid 3 VCF dan is deze gelijkstelling ook niet van toepassing (artikel 2.7.1.0.8, lid 2 VCF).

Deze fictiebepaling krijgt een afzonderlijke en duidelijkere berekeningswijze in artikel 2.7.3.3.4 VCF (oud-artikel 10 en 11 W. Succ.). Hierin worden eveneens de uitzonderingen van oud-artikel 14 W. Succ. opgenomen.²⁹

²⁸ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 76-79.

²⁹ H. CASIER, “De erfbelasting in de Vlaamse Codex fiscaliteit: de materieelrechtelijke wijzigingen”, *Successierechten*, 2015/04, nr. 4-5, 3-4.

2.1.6 Wettelijk forfait voor de schulden van de overledene en de begrafenis kosten

Sedert 1 januari 2015 (artikel 2.7.3.4.2 VCF) worden de schulden van de overledene forfaitair bepaald op 1.500 euro, met uitzondering van schulden die specifiek zijn aangegaan om onroerende goederen te verwerven of te behouden. Voor het bestaan van deze schulden zal bewijs moeten geleverd worden, die worden omschreven in artikel 3.17.0.0.12, lid 2 VCF (oud-artikel 29, lid 2 W. Succ.). De begrafenis kosten worden wettelijk geschat op 6.000 euro. De forfaitaire bedragen worden jaarlijks geïndexeerd. Deze kosten mogen afgetrokken worden van de nalatenschap en hierop wordt geen erfbelasting betaald.³⁰

2.1.6.1 Wat wordt er verstaan onder begrafenis kosten?

Begrafenis kosten vloeien rechtstreeks voort uit het overlijden en ontstaan ook slechts ná het overlijden. Het betreft alle uitgaven die de erfopvolgers maken na het overlijden van de erflater uit hoofde van diens begrafenis. Er wordt rekening gehouden met de zeden en de gewone gebruiken, alsook de maatschappelijke stand en het vermogen van de erflater (buitensporige kosten worden aldus uitgesloten).

Een aantal voorbeelden die vallen onder de term ‘begrafenis kosten’: crematiekosten, balsemen van het stoffelijk overschot, de lijkstreek, de lijkwagen, de begeleidingsvoertuigen, de doodsberichten, de rouwmaaltijd na de begrafenis, kosten van begraving, de kerkdienst, rouwkledij die de overledene draagt, ...

Volgende begrafenis kosten zijn niet aftrekbaar: som die betaald wordt aan een derde om het graf te onderhouden, de kerkdienst of mis in de plaats waar de overledene zijn buitenverblijf had, kosten van ontsmetting van het sterfhuys of van zijn persoonlijke voorwerpen, rouwkledij van de weduwe en van de dienstboden, ...³¹

2.1.6.2 Afwijking mogelijk?

De forfaitaire kosten worden in het passief van de nalatenschap opgenomen tenzij de aangevers ervoor opteren om hiervan af te wijken. Zij kunnen ervoor kiezen om de werkelijke schulden of begrafenis kosten te bewijzen met een verklaring in de aangifte van nalatenschap.³² Indien de aangevers ervoor kiezen om de werkelijke schulden en werkelijke begrafenis kosten te bewijzen is het niet mogelijk om later hierop terug te komen via een nieuwe aangifte. Er kan echter wel toepassing gemaakt worden van artikel 3.6.0.0.1 VCF indien na het opvallen van de nalatenschap de samenstelling ervan verminderd wordt door bepaalde schulden.³³

³⁰ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 158-159.

³¹ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 168-171.

³² J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 158-159.

³³ VLAAMS PARLEMENT, “Memorie van Toelichting”, *Parl. St.*, 2014-2015, stuk 114-1, 5

2.1.6.3 Waarom forfaitaire kosten?

De bepaling was vooral bedoeld om de erfgenamen te ontlasten om allerlei verschillende facturen bij elkaar te zoeken en in de aangifte te verwerken. De bepaling heeft het voor de overheid eveneens vereenvoudigd. Zij moeten bij een forfait de bewijsstukken niet meer nakijken, waardoor de administratie minder moet verwerken.

2.1.6.4 Wat was de kritiek?

Het schuldenforfait geldt niet voor schulden van het gemeenschappelijk vermogen maar enkel voor nalatenschapsschulden. De fiscale overheid blijft in grote mate van de aangiftedossiers bewijsdocumenten van gemeenschappelijke schulden binnenkrijgen waardoor er een grote last op de administratie blijft liggen.

2.1.6.5 Hoe herstelt de decreetgever?

Indien de erflater gehuwd was onder een gemeenschapsstelsel, verhoogt de decreetgever het forfait van 1.500 euro naar 3.000 euro. Indien de erfgenamen hiervoor opteren is het bijgevolg niet meer mogelijk om zowel de werkelijke gemeenschappelijke— als eigen schulden te bewijzen.

Na amendering van de eerste ontwerp tekst is de decreetgever van oordeel dat het forfait van 3.000 euro louter voor de helft als nalatenschapsschuld kan worden aangemerkt. De decreetgever heeft eveneens ter gelegenheid van deze wijziging er aan toegevoegd dat indien de erflater een uitvaartverzekering heeft afgesloten, de erfgenamen of aangevers geen beroep kunnen doen op het forfait van 6.000 euro voor begrafeniskosten. De fiscale regel kan echter wel toegepast worden indien niet de erflater maar wel diens erfgenamen op het hoofd van de erflater een uitvaartverzekering hadden afgesloten.³⁴

2.1.7 Regels inzake aanrekening van het passief op het actief

Vóór 1 januari 2015 stonden de regels inzake aanrekening van het passief nog verborgen in artikel 48 W. Succ. De Vlaamse Codex Fiscaliteit voorziet nu een afzonderlijke onderafdeling (artikel 2.7.3.5). De bepaling in nieuw-artikel 2.7.3.5.1 VCF vat kort samen dat het aandeel dat de erfgenaam, legataris of begiftigde in de belastbare waarde van de goederen verkrijgt (te verminderen met het passief) de netto belastbare grondslag bepaalt.³⁵

Artikel 2.7.3.5.2 VCF bepaalt dat de schulden en begrafeniskosten uit artikel 2.7.4.1.1 VCF eerst aangerekend worden op de goederen van de familiale onderneming, vermeld in artikel 2.7.4.2.2 VCF, 'en' de roerende goederen, behoudens de aangevers bewijzen dat het schulden zijn, specifiek om onroerende goederen te verwerven of te behouden.

³⁴ H. CASIER, "Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de decreetgever repareert een eerste keer", *Successierechten*, 2015/07, nr. 7, 5.

³⁵ H. CASIER, "De erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de materieelrechtelijke wijzigingen", *Successierechten*, 2015/04, nr. 4-5, 4.

2.1.7.1 Wat was de kritiek?

Aangezien het woord ‘en’ wordt gebruikt tussen de familiale goederen en de roerende goederen, was er verwarring ontstaan wat betreft een eventuele voorrangsregel, en of dat er integendeel naar verhouding aangerekend moest worden. Vandaag de dag is het echter niet langer mogelijk om specifiek roerende schulden bij voorrang op de roerende goederen aan te rekenen.³⁶

2.1.7.2 Hoe herstelt de decreetgever?

De decreetgever stelt – na amendering van het ontwerpdecreet tot wijziging van de VCF – een nieuw ontwerpartikel 2.7.3.5.2 VCF voor een duidelijke aanrekeningregels: *“Voor de toepassing van artikel 2.7.4.1.1 worden niet-specifieke schulden en begrafeniskosten eerst aangerekend op de goederen, vermeld in artikel 2.7.4.2.2, vervolgens op de roerende goederen en ten slotte op de onroerende goederen. De schulden, waarvan wordt bewezen dat ze specifiek werden aangegaan om bepaalde goederen te verwerven of te behouden, worden aangerekend op de desbetreffende categorie van goederen, vermeld in artikel 2.7.4.1.1, § 2, en artikel 2.7.4.2.2, § 1. Wanneer een bepaalde categorie van goederen ontoereikend is voor de volledige aanrekening van een specifieke schuld, wordt het overblijvende gedeelte van de schuld aangerekend zoals een niet-specifieke schuld. Als de langstlevende partner een deel verkrijgt in de gezinswoning, wordt zijn aandeel in de schulden van de nalatenschap, die specifiek zijn aangegaan om de gezinswoning te verwerven of te behouden, eerst aangerekend op de waarde van zijn deel in de gezinswoning. Wanneer zijn deel in de gezinswoning ontoereikend is voor de aanrekening van de volledige schuld, wordt het overblijvende gedeelte aangerekend zoals een specifiek onroerende schuld. Alle andere schulden van de langstlevende partner volgen, naargelang het geval, de toerekening voorzien in het eerste lid of het tweede lid, en worden pas in laatste instantie aangerekend op de waarde van zijn deel in de gezinswoning.”*³⁷

De passiva wordt aldus eerst aangerekend op de activa die onder het verlaagd tarief voor familiebedrijven vallen, vervolgens op de roerende goederen en tot slot op de onroerende goederen. Door de wijziging mogen de specifieke roerende goederen aangerekend worden op de roerende activa.³⁸

³⁶ H. CASIER, “Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de decreetgever repareert een eerste keer”, *Successierechten*, 2015/07, nr. 7, 5-6.

³⁷ Artikel 2.7.3.5.2 VCF

³⁸ H. CASIER, “Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de decreetgever repareert een eerste keer”, *Successierechten*, 2015/07, nr. 7, 3-6.

2.1.8 Verlaagd tarief voor familiebedrijven

2.1.8.1 Begrip familiebedrijven of familiale onderneming

In de nieuwe regeling wordt onder het begrip ‘familiebedrijf’ een nijverheids-, handels-, ambachts-, of landbouwbedrijf of een vrij beroep, dat door de erflater en/of zijn partner, al dan niet samen met anderen, persoonlijk wordt geëxploiteerd en uitgeoefend verstaan (artikel 2.7.4.2.2, §2, 1° VCF).³⁹

2.1.8.2 De wijziging

Sinds 1 januari 2012 bestaat er in Vlaanderen een nieuw fiscaal gunsttarief bij overdracht van familiebedrijven en familiale vennootschappen. Voor de schenking hiervan bestaat er een vrijstelling van schenkbelasting (0 %) en een verlaagd tarief van 3 % voor de vererving in de rechte lijn.⁴⁰ Echter sedert 1 januari 2015 zijn er een aantal belangrijke wijzigingen gebracht in de artikelen inzake het verlaagd tarief voor familiebedrijven (oud-artikel 60/1 e.v. W. Succ. – nieuw artikel 2.7.4.2.2 e.v. VCF).⁴¹

De fiscale administratie had in zijn omzendbrief⁴² voor de ‘oude’ regeling duidelijk gemaakt dat in het kader van de participatievoorwaarde bij familiale vennootschappen de rechtspersoon geen ‘aandeelhouder’ kan zijn. In de nieuwe regeling wordt dit in de Vlaamse Codex Fiscaliteit uitdrukkelijk bepaald in de tekst van artikel 2.7.4.2.2 §1.

In de ‘oude’ regeling behoorden de kinderen van overleden broers en zussen ook tot de familie van de overledene of de andere aandeelhouder. De vereiste dat de broers en zussen overleden moet zijn werd geschrapt. De voorwaarde dat de partners van de kinderen van broers en zussen zijn uitgesloten, blijft echter zo. Deze afwijking werd dus niet verholpen.

Volgens de Memorie van Toelichting is het overbodig om inzake de erfbelasting nog in een procedure tot aanvraag van een attest te voorzien aangezien de Vlaamse Belastingdienst vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk is voor de inning van de erfbelasting. Deze procedure is dus in de nieuwe regeling volledig vervallen. De aangevers in de aangifte van nalatenschap moeten allicht wel uitdrukkelijk om de toepassing van het verlaagd tarief vragen.⁴³

³⁹ Voorontwerp van decreet tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, *Parl. St.*, 2014-2015, stuk 114-1, 111.

⁴⁰ L. FRANCK en L. JONCKHEERE, *Successie-en registratierechten in Vlaanderen anno 2015: het waren reeds belastingen, nu heten ze ook zo! Wat verandert er concreet voor u?*, www.moorestephens.be/latest-news/05-02-2015-successie-en-registratierechten-in-vlaanderen-anno-2015-het-waren-reeds-belastingen-nu-heten-ze-ook-zo-wat-verandert-er-concreet-voor-u?Itemid=196 (consultatie 12 november 2015).

⁴¹ H. CASIER, “De erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de materieelrechtelijke wijzigingen”, *Successierechten*, 2015/04, nr. 4-5, 5.

⁴² Omz. FB/2012/1 van 20 juli 2012 betreffende de interpretatie van de regeling met betrekking tot overdrachten van familiale ondernemingen en vennootschappen zoals ingevoegd bij hoofdstuk 17 van het decreet van 23 december 2011, BS 23 augustus 2012.

⁴³ H. CASIER, “De erfbelasting in de Vlaamse Codex fiscaliteit: de materieelrechtelijke wijzigingen”, *Successierechten*, 2015/04, nr. 4-5, 4-6.

2.1.8.3 Wat was de kritiek?

In artikel 2.7.4.2.2 §2, 4° wordt de familie van de erflater of de aandeelhouder vrij ruim omschreven. De omschrijving van de familie van de aandeelhouder moet hetzelfde geïnterpreteerd worden als de omschrijving die geldt voor de familie van de erflater. Zo luidt artikel 2.7.4.2.2 §2, 4°, a): *“waarbij het begrip partner voor de aandeelhouder op een gelijkaardige wijze moet worden geïnterpreteerd als dat het geval is voor de erflater.”*⁴⁴

Echter de verwijzing naar het partnerbegrip van de erflater of aandeelhouder werd eerst niet consequent herhaald in artikel 2.7.4.2.2 §2, 4°, b) en c) VCF.

2.1.8.4 Hoe herstelt de decreetgever?

De Memorie van Toelichting oordeelt dat de onduidelijkheid naar interpretatie moet worden weggenomen. Zo wordt de verwijzing naar het partnerbegrip van de erflater nu eveneens uitdrukkelijk opgenomen in bovenvermelde artikels.⁴⁵

2.1.8.5 Het gunstregime of verlaagd tarief voor het erven van familiebedrijven

Het gunstregime werd vanaf 1 januari 2012 in het leven geroepen omdat het niet de bedoeling is dat kinderen die een bedrijf van hun ouders erven, het bedrijf niet kunnen behouden omdat er zoveel erfbelasting op betaald moet worden.

De fiscale administratie wil de opvolging van familiebedrijven stimuleren en het voortbestaan hiervan waarborgen.

Zoals bovenvermeld moet er een verwantschap tussen de erfgenaam en de erflater zijn. Zo betaalt de erfgenaam volgens artikel 2.7.4.2.2 VCF 3 % erfbelasting op de nettowaarde van het familiebedrijf indien het een erfenis betreft in rechte lijn of tussen partners. In andere gevallen moet de erfgenaam 7 % erfbelasting betalen op de nettowaarde van het bedrijf. Dit is nog steeds heel wat gunstiger dan de normale tarieven van de erfbelasting.

Bovendien moeten er een aantal voorwaarden voldaan zijn om te kunnen blijven genieten van het gunstregime (artikel 2.7.4.2.3, §1 en §2 VCF).

Voor **familiebedrijven of eenmanszaken** gelden volgende cumulatieve voorwaarden:

- De eenmanszaak moet gedurende drie jaar na het overlijden van de erflater voortgezet worden;
- Het gebouw van de onderneming dat aan het gunstregime onderworpen is, mag niet hoofdzakelijk als woning bestemd worden, gedurende een periode van drie jaar na het overlijden van de erflater.⁴⁶

⁴⁴ Artikel 2.7.4.2.2 §2, 4°, a) VCF

⁴⁵ H. CASIER, “Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de decreetgever repareert een eerste keer”, *Successierechten*, 2015/07, nr. 7, 7.

⁴⁶ X, *Wat is de erfregeling voor familiebedrijven?*, <http://www.unizo.be/advies/wat-de-erfregeling-voor-familiebedrijven> (consultatie op 22 maart 2016).

Voor **familiale vennootschap** gelden de cumulatieve voorwaarden hieronder:

- De vennootschap moet gedurende een periode van drie jaar vanaf datum van overlijden van de erflater voortgezet worden;
- Voor elk van die drie jaren moet een jaarrekening opgemaakt en gepubliceerd worden;
- In de drie jaar na het overlijden mag het kapitaal van de familiale vennootschap niet dalen door uitkeringen of terugbetalingen. Als dit wel gebeurt, wordt de uitkering of de terugbetaling aan het normale tarief van erfbelasting belast;
- Er moet sprake zijn van een reële economische activiteit;
- Gedurende een periode van drie jaar vanaf datum van overlijden van de erflater moet de maatschappelijke zetel van de familiale vennootschap binnen de Europese Economische Ruimte worden behouden.

Na verloop van deze driejarige periode gaat de Vlaamse Belastingdienst na of aan alle voorwaarden zijn voldaan. Indien dat niet het geval is, vervalt de vermindering en worden de normale tarieven van erfbelasting toegepast.

2.1.8.1 Het gunstregime of verlaagd tarief voor het schenken van familiebedrijven

Sinds 1 januari 2012 bestaat er een volledige vrijstelling van schenkbelasting voor het schenken van familiebedrijven of een familiale vennootschap (*infra* 5.4.6). Dit wil zeggen dat er een tarief van 0 % schenkbelasting geldt. De toepassingsvoorwaarden om van deze vrijstelling van schenkbelasting te genieten zijn identiek als die van het verlaagd tarief in de erfbelasting.⁴⁷

2.1.9 De stiefouderadoptie

Het oud-artikel 52 W. Succ. is niet opgenomen in de Vlaamse Codex Fiscaliteit. De bepaling stelde de gewone adoptie toch gelijk met een verkrijging in rechte lijn tussen de erflater en de geadopteerde in een aantal uitzonderingsgevallen. Zo was één van de uitzonderingsgevallen de stiefouderadoptie.⁴⁸

De definitie van stiefouderadoptie luidt als volgt: een stiefouderadoptie is een adoptie door de echtgenoot van de ouder van het kind.⁴⁹ Dit heeft tot gevolg dat het geadopteerde kind familie wordt van de stiefouder, die het kind geadopteerd heeft, en zijn familie. Het kind is nu niet langer familie van zijn oude familie.⁵⁰

Volgens de decreetgever is deze bepaling wel verwerkt in het definitieapparaat onder de term 'stiefrelatie'. De decreetgever stelt met de verkrijging in de rechte lijn gelijk met: *“een verkrijging tussen een persoon en het kind van zijn partner, ongeacht of de verkrijging plaatsvindt voor of na het overlijden van de partner. Als de verkrijging plaatsvindt na het overlijden van de partner, moet die*

⁴⁷ X, *Wat is de erfregeling voor familiebedrijven?*, <http://www.unizo.be/advies/wat-de-erfregeling-voor-familiebedrijven> (consultatie op 22 maart 2016).

⁴⁸ H. CASIER, “Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de decreetgever repareert een eerste keer”, *Successierechten*, 2015/07, nr. 7, 3-6.

⁴⁹ S. WOUTERS, *Masterproef: De erfrechtelijke positie van het stiefkind: een rechtsvergelijkende studie*, <https://doclib.uhasselt.be/dspace/bitstream/1942/17549/1/09280562013299.pdf>, 13. (consultatie op 22 maart 2016).

⁵⁰ X, *Stiefouderadoptie*, <http://www.elfri.be/stiefouder-adoptie> (consultatie op 5 april 2016).

*laatste zijn hoedanigheid van partner ten aanzien van de eerst vermelde persoon nog hebben op de datum van zijn overlijden.”*⁵¹

2.1.9.1 Wat was de kritiek?

GEELHAND stelde vast dat de codificatie de situatie van de stiefouderadoptant en – geadopteerde grondig wijzigt. Stiefkinderen vallen namelijk buiten de gelijkstelling met de verkrijging in rechte lijn. Als de verkrijging tussen stiefouder en adoptief kind onder de hoogste tarieven vallen heeft dat ook de relatiebreuk tussen de natuurlijke ouder en stiefouder tot gevolg.⁵²

2.1.9.2 Hoe herstelt de decreetgever?

In de Memorie van Toelichting wordt er gesteld dat er geen inhoudelijke wijzigingen zijn bedoeld. De decreetgever wijzigt om die reden artikel 1.1.0.0.2, lid 6, 5°, d VCF teneinde onder verkrijging in rechte lijn ook begrepen wordt: *“een verkrijging door een persoon die met de overledene of de schenker een verwantschapsband had of heeft die voortkomt uit gewone adoptie, maar uitsluitend als daarvoor de nodige bewijsstukken worden aangebracht en als: 1) het adoptiekind een kind is van de partner van de adoptant; [...]”*.⁵³

Stiefkleinkinderen komen door deze wijziging ook in aanmerking voor wat betreft de verkrijgenden in rechte lijn. Het begrip ‘partner’ wordt in de VCF gelijkgesteld met echtgenoten, wettelijk samenwonenden en feitelijk samenwonenden. De decreetgever breidt dus de stiefouderrelatie uit tot de samenwoners in vergelijking met oud-artikel 52 W. Succ.⁵⁴

2.1.10 Toevoeging aan de lijst personen die van een verlaagd tarief genieten

Op advies van de Raad van State werd aan de lijst van de publiekrechtelijke rechtspersonen die van een verlaagd tarief kunnen genieten, de Openbare Centra Voor Maatschappelijk Welzijn toegevoegd (oud-artikel 59 W. Succ. – nieuw-artikel 2.7.4.2.1 VCF). Het tarief van de erfbelasting bedraagt ook voor het Openbare Centra Voor Maatschappelijk Welzijn 8,5 %.⁵⁵

⁵¹ H. CASIER, “Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de decreetgever repareert een eerste keer”, *Successierechten*, 2015/07, nr. 7, 3-6.

⁵² H. CASIER, “Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de decreetgever repareert een eerste keer”, *Successierechten*, 2015/07, nr. 7, 3.

⁵³ Artikel 1.1.0.0.2, lid 6, 5°, d) VCF

⁵⁴ H. CASIER, “Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de decreetgever repareert een eerste keer”, *Successierechten*, 2015/07, nr. 7, 3-4.

⁵⁵ VLAAMS PARLEMENT, “Memorie van Toelichting”, *Parl. St.*, 2014-2015, stuk 114-1, 14

2.1.11 De ongelijke verdeling van de huwgemeenschap: de sterfhuisclausule

De ongelijke verdeling van de huwgemeenschap bedoeld in oud-artikel 5 W. Succ. blijft bij de omzetting in nieuw-artikel 2.7.1.0.4 VCF inhoudelijk intact. In het artikel wordt gesteld dat echtgenoten die gehuwd zijn onder een stelsel van gemeenschap kunnen beslissen of de goederen (eventueel in volle eigendom) aan de langstlevende echtgenoot zullen toekomen waarbij hij/zij de helft boven zijn/haar normaal deel verkrijgt van de huwgemeenschap.

De ongelijke verdeling van de huwgemeenschap die de langstlevende echtgenoot verkrijgt, wordt gelijkgesteld met een legaat ter waarde van de verkrijging boven de helft. Deze meerontvangst zou in de regel niet onderworpen zijn aan de erfbelasting vermits de overlevende echtgenoot goederen verkrijgt wegens een overeenkomst onder levenden en niet ingevolge een testament. Er werd immers enkel verwezen naar 'de ontbinding van het huwelijk' (hoe die ook gebeurde). Nochtans heeft de fiscus hier een halt toegeroepen. Althans wordt enkel datgene wat de overlevende echtgenoot boven de helft van het huwgemeenschap verkrijgt aan de erfbelasting onderworpen.

Eén van de toepassingsvoorwaarden van dit artikel is de zogenaamde overlevingsvoorwaarde. Indien de toebedeling dus geschiedt op voorwaarde van overleven is de erfbelasting verschuldigd. Wanneer in het huwelijkscontract is bepaald dat bij de ontbinding van de huwgemeenschap of huwelijk, de andere helft in volle eigendom aan één van de echtgenoten toebedeeld wordt, zijn er geen erfbelastingen verschuldigd. De ontbinding van de huwgemeenschap of huwelijk hoeft niet met redenen van overlijden te zijn. Het is tevens niet belangrijk of de echtgenoot de langstlevende echtgenoot is of niet. Dit beding heet de zogenaamde sterfhuisclausule (*infra* 5.5.1).⁵⁶

De sterfhuisclausule werd in de praktijk vaak gebruikt wanneer één van beide echtgenoten zwaar ziek kwam te vallen en hij wou voorkomen dat de overblijvende echtgenoot erfbelasting moet betalen. Hij kon dan het huwelijkscontract wijzigen of een opmaken, zodat de overblijvende of de langstlevende echtgenoot met het volledige gemeenschappelijke vermogen in volle eigendom overblijft. Vóór de invoering van de nieuwe antimisbruikbepaling van 2012 (*infra* 5.5.1), was het grote voordeel van deze techniek dat er hierop geen erfbelasting betaald moest worden omdat er geen voorwaarde van overleven aan verbonden was.⁵⁷

De decreetgever⁵⁸ heeft alsnog de woorden "*op voorwaarde van overleving*" geschrapt uit het artikel 2.7.1.0.4 VCF (oud-artikel 5 W. Succ). Vanaf 1 juli 2015 hoeft de Vlaamse Belastingdienst de antimisbruikbepaling niet langer in te roepen bij de heffing op basis van artikel 2.7.1.0.4 VCF. Nalatenschappen die openvallen ingevolge het overlijden na 1 juli 2015 met betrekking tot de toebedeling van meer dan de helft van het gemeenschappelijk vermogen aan de langstlevende echtgenoot op basis van artikel 2.7.1.0.4 VCF, worden aldus aan de erfbelasting onderworpen.⁵⁹

⁵⁶ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 49-51.

⁵⁷ A. MEYUS, *Uw successie nog 'in extremis' regelen met een 'sterfhuisclausule' niet meer mogelijk?*, http://ondernemingsdatabank.indicator.be/huwelijkscontract/uw_successie_nog_in_extremis_regelen_met_een_sterfhuisclausule_niet_meer_mogelijk/VLTAEBAR_EU040618/related (consultatie op 5 april 2016).

⁵⁸ Decreet van 3 juli 2015 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2015, BS 15 juli 2015.

⁵⁹ S., DINNEWETH, *Sterfhuisclausule: fiscaal dood en bijna begraven*, www.tiberghien.com/nl/kennisbank/memosenpublicaties/2015/06/26/sterfhuisclausule-fiscaal-dood-en-bijna-begraven/ (consultatie 9 november 2015)

2.1.12 Verlaagde schenkbelasting voor onroerende goederen in het Vlaams Gewest

Een belangrijke wijziging die plaatsvond op 1 juli 2015 is de vereenvoudiging van de Vlaamse schenkingen en de aanzienlijke verlaging van de tarieven.

2.1.12.1 Wanneer is de Vlaamse schenkbelasting verschuldigd?

De Vlaamse schenkbelasting is van toepassing op alle onroerende goederen van de schenker die in België gelegen zijn. Er moet voldaan zijn aan de voorwaarde dat de schenker vijf jaar vóór de schenking het langst zijn fiscale woonplaats in het Vlaamse Gewest moet hebben.

Bijvoorbeeld: An woont in Antwerpen en schenkt een huis dat in Luik gelegen is aan haar dochter Sofie die in Brussel woont. De Vlaamse schenkbelasting is hier van toepassing.

Bovendien zijn eveneens de Vlaamse schenkbelasting van toepassing op alle onroerende goederen van de schenker in het Vlaams Gewest gelegen indien de schenker op het moment van de schenking een niet-rijksinwoner is.

Bijvoorbeeld: An woont in Madrid en schenkt een appartement dat in Knokke gelegen is aan haar dochter die in Brussel woont. De Vlaamse schenkbelasting is eveneens hier van toepassing.⁶⁰

2.1.12.2 Oude regeling

Tot voor 1 juli 2015 bestonden er vier verschillende tariefcategorieën in functie van de verwantschap tussen de schenker en de begiftigde voor het Vlaams Gewest.⁶¹

a. Een schenking in rechte lijn en tussen partners

Gedeelte van de schenking in euro	Toepasselijk percentage
0,01 – 12.500	3 %
12.500 – 25.000	4 %
25.000 – 50.000	5 %
50.000 – 100.000	7 %
100.000 – 150.000	10 %
150.000 – 200.000	14 %
200.000 – 250.000	18 %
250.000 – 500.000	24 %
Boven de 500.000	30 %

⁶⁰ M. BASTENIE, *Verlaagde schenkbelasting voor onroerende goederen in het Vlaams Gewest*, <http://www.immospector.be/secure/documentview.aspx?id=VS300410458> (consultatie op 21 maart 2016).

⁶¹ H. VAN DER BORGHT, *De Vlaamse schenkingsrechten voor u op een rijtje*, Brussel, Colofon, 2012, p. 6-8.

b. Een schenking tussen broers en zussen

Gedeelte van de schenking in euro	Toepasselijk percentage
0,01 – 12.500	20 %
12.500 – 25.000	25 %
25.000 – 75.000	35 %
75.000 – 175.000	50 %
Boven de 175.000	65 %

c. Een schenking tussen ooms en tantes/neven en nichten

Gedeelte van de schenking in euro	Toepasselijk percentage
0,01 – 12.500	25 %
12.500 – 25.000	30 %
25.000 – 75.000	40 %
75.000 – 175.000	55 %
Boven de 175.000	70 %

d. Een schenking tussen andere personen

Gedeelte van de schenking in euro	Toepasselijk percentage
0,01 – 12.500	30 %
12.500 – 25.000	35 %
25.000 – 75.000	50 %
75.000 – 175.000	65 %
Boven de 175.000	70 %

2.1.12.3 Nieuwe regeling

De hervorming van de tarieven van de schenkbelasting voor onroerende goederen wordt niet enkel beperkt tot een eenvoudige verlaging, maar zorgt eveneens voor een vereenvoudiging én een vergroening.

Voortaan bestaan er slechts twee soorten tarieven: tarieven voor schenkingen in rechte lijn en tussen partners, en tarieven voor schenkingen tussen alle andere personen. De ingewikkelde structuur van tarieven met vier tabellen en diverse andere tarieven is verdwenen. Een merkbare vereenvoudiging dus.⁶²

⁶² A. TURTELBOOM, *Speech – Studiedag notariaat*, <http://annemieturtelboom.be/speech-studiedag-notariaat/> (consultatie op 8 april 2016).

Bovendien bestaat er naast het basistarief ook een verminderd tarief, een vergroening. Het verminderd tarief is enkel van toepassing indien de begiftigde renovatiewerken laat uitvoeren in het geschonken goed binnen een termijn van vijf jaar vanaf datum van de schenking (*infra* 5.4.5.1). Deze renovatiewerken moeten worden uitgevoerd zoals omschreven in het Vlaams Energiebesluit van 19 november 2010 en minimum ten bedrage van 10.000 euro, exclusief BTW. Voorbeelden van energiezuinige renovatiewerken die in aanmerking komen is het aanbrengen van dakisolatie of spouwmuurisolatie, de plaatsing van een zonneboiler of warmtepomp, het plaatsen van dubbele beglazing, energiezuinige aanpassingen aan bestaande verlichtingen, ... Vooraleer de vermindering wordt toegekend zullen facturen en attesten van aannemers voorgelegd moeten worden.

Het verminderd tarief is bovendien ook van toepassing indien de begiftigde een geregistreerde huurovereenkomst van minimum negen jaar afsluit in het geschonken goed binnen de drie jaar vanaf de datum van de schenking (*infra* 5.4.5.2). De begiftigde zal dan ook een conformiteitsattest moeten voorleggen zoals bedoeld in de Vlaamse Wooncode. Wanneer de huurovereenkomst vroegtijdig beëindigd wordt, zal er binnen de zes maanden een nieuwe huurovereenkomst afgesloten moeten worden zodoende de vereiste termijn van negen jaar behaald wordt. Lukt dit niet en vindt er aldus geen effectieve verhuring meer plaats, dan zal dit onmiddellijk gemeld moeten worden aan de Vlaamse Belastingdienst. Het eerder teruggestorte bedrag zal teruggevorderd moeten worden.

Het verminderd tarief is enkel van toepassing voor onroerende goederen die in het Vlaams Gewest zijn gelegen.⁶³

Eerst zal het gewone basistarief worden gegeven na de registratie van de schenkingsakte. Indien de voorwaarden van het verminderd tarief worden voldaan, wordt het verschil tussen de schenkbelasting aan het gewone basistarief en de schenkbelasting aan het verlaagde tarief terugbetaald.⁶⁴

a. Een schenking in rechte lijn en tussen partners

Gedeelte van de schenking in euro	Toepasselijk percentage: basistarief	Verminderd tarief
0,01 – 150.000	3 %	3 %
150.000 – 250.000	9 %	6 %
250.000 – 450.000	18 %	12 %
Boven de 450.000	27 %	18 %

(artikel 2.8.4.1.1, §1 en artikel 2.8.4.3.1 §1 VCF)

Voorbeeld: An en Bart willen graag hun vakantiewoning ter waarde van 900.000 euro aan hun drie kinderen schenken. Bart schenkt zijn helft aan de kinderen en An doet hetzelfde. Fiscaal gezien komt dit neer op twee maal drie schenkingen van 150.000 euro. Mits betaling van slechts 3 %

⁶³ M. BASTENIE, *Verlaagde schenkbelasting voor onroerende goederen in het Vlaams Gewest*, <http://www.immospector.be/secure/documentview.aspx?id=VS300410458> (consultatie op 21 maart 2016).

⁶⁴ X, *Verlaging tarieven voor schenking van onroerend goed in het Vlaamse Gewest*, http://www.kmcockpit.be/p_1107.htm (consultatie op 21 maart 2013).

schenkelasting kan dergelijke schenking doorgaan. De totale schenkelasting dat moeten worden betaald bedraagt 27.000 euro. Met de oude-regeling moest er 63.750 euro worden geheven. Dit komt neer op een besparing van 36.750 euro.

b. Een schenking tussen alle andere personen

Gedeelte van de schenking in euro	Toepasselijk percentage: basistarief	Verminderd tarief
0,01 – 150.000	10 %	9 %
150.000 – 250.000	20 %	17 %
250.000 – 450.000	30 %	24 %
Boven de 450.000	40 %	31 %

(artikel 2.8.4.1.1, §1 en artikel 2.8.4.3.1 §1 VCF)

Voorbeeld: Een tante wil haar appartement ten bedrage van 350.000 euro aan haar nicht schenken. Hierop zal 65.000 euro schenkelasting worden geheven. Na energie-efficiënte verbouwingen is er een mogelijkheid om van dit bedrag 10.500 euro terug te vorderen. Met de oude-regeling moest er 204.375 euro worden geheven.⁶⁵

2.1.12.4 Progressievoorbehoud

De grondstelling van het progressievoorbehoud blijft ongewijzigd. Het principe van progressievoorbehoud wil zeggen dat wanneer een schenking gevolgd wordt door een nieuwe schenking binnen de drie jaar na de eerste schenking aan eenzelfde begiftigde, er rekening wordt gehouden met de voorafgaande schenkingen om het tarief te bepalen.⁶⁶ De chronologische eerste schenking wordt bij de grondslag van de latere schenking gevoegd. De eerste schenking wordt uiteraard niet opnieuw belast.

In principe zorgt dit systeem voor een zogenaamde “opduweffect”. De belastbare grondslag van de latere schenkingen komt in hogere tariefschalen terecht waardoor de schenking fiscaal duurder is.

Het principe van progressievoorbehoud wordt echter wel beperkt tot schenking van onroerende goederen en de schenkingen moeten binnen de drie jaar elkaar opvolgen.

Indien de vorige schenking meer dan drie jaar geleden heeft plaatsgevonden, wordt er opnieuw met het laagste tarief gerekend.⁶⁷

⁶⁵ X, *Verlaging tarieven voor schenking van onroerend goed in het Vlaamse Gewest*, http://www.kmcockpit.be/p_1107.htm (consultatie op 21 maart 2016).

⁶⁶ M. BASTENIE, *Verlaagde schenkelasting voor onroerende goederen in het Vlaams Gewest*, <http://www.immospector.be/secure/documentview.aspx?id=VS300410458> (consultatie op 21 maart 2016).

⁶⁷ H. VAN DER BORGHT, *De Vlaamse schenkingsrechten voor u op een rijtje*, Brussel, Colofon, 2012, p. 11-12.

Voorbeeld: een alleenstaande moeder schenkt een huis ter waarde van 250.000 euro aan haar enige zoon Thomas. Hierop moet er 13.500 euro schenkbelasting worden betaald. Twee jaar later schenkt ze bijkomend een appartement van 200.000 euro. De laatste schenking komt in hogere tariefschalen terecht. Meer bepaald:

Gedeelte van de schenking in euro	Toepasselijk percentage: basistarief	Verschuldigd recht over de respectievelijke schijf
0,01 – 150.000	3 %	Reeds belast
150.000 – 250.000	9 %	Reeds belast
250.000 – 450.000	18 %	36.000 euro

In totaal zal er bij de tweede schenking een schenkbelasting van 36.000 euro verschuldigd zijn. In dit geval had de moeder beter een jaar gewacht en moest er slechts 9.000 euro betaald worden.⁶⁸

Door om de drie jaar een onroerend goed te schenken, kunnen de schenkbelastingen worden beperkt.

2.1.12.5 Nieuwe opportuniteiten

Een van de grootste redenen van de aanzienlijke verlaging van het schenkingstarief is dat voordien schenkingen van onroerende goederen buiten de rechte lijn nauwelijks voorkwam door de oplopende hoge tarieven. Het is daarom dat veel slapend onroerend vermogen werd gecreëerd. Eigenaars verkozen om hun onroerend goed langer te bewaren tot aan hun overlijden omdat de schenkingen gewoonweg te duur waren.⁶⁹

De drastische tariefverlaging van de schenkbelasting creëert daarom nieuwe planningsmogelijkheden op vlak van successieplanning. Het schenken van onroerende goederen zal immers veel lager uitkomen dan het erven hiervan.

Waar het voordien niet een noodzaak was om een onroerend goed te schenken aan kinderen of aan partners, omdat de te betalen erfbelasting nagenoeg gelijk was als de te betalen schenkbelasting, kan het nu wel dikwijls voordeliger zijn door de nieuwe lagere tarieven.

Schenking van een onroerend goed tussen ooms en tantes, broers en zussen en nichten en neven is daarentegen heel interessant geworden door de tariefverlaging.⁷⁰

De aanzienlijke tariefverlaging heeft zeker veel opportuniteiten gecreëerd. Alleen al in december 2015 zijn er 2.235 onroerende goederen veranderd van eigenaar door schenking onder levenden, in vergelijking met 738 schenkingen in juli 2015. Dit aantal werd in de tweede helft van 2015 verdrievoudigd naar een totaal van 8.160 geschonken vastgoedeigendommen (zie bijlage 2).

⁶⁸ H. VAN DER BORGHT, *De Vlaamse schenkingsrechten voor u op een rijtje*, Brussel, Colofon, 2012, 12.

⁶⁹ A. TURTELBOOM, *Speech – Studiedag notariaat*, <http://annemieturtelboom.be/speech-studiedag-notariaat/> (consultatie op 8 april 2016).

⁷⁰ X, *Verlaging tarieven voor schenking van onroerend goed in het Vlaamse Gewest*, http://www.kmcockpit.be/p_1107.htm (consultatie op 21 maart 2016).

Volgens verschillende notarissen zijn schenkingen op financieel vlak altijd voordeliger dan erfenissen (zie afbeelding in bijlage 2). Het bekende spreekwoord “erfenissen komen te laat” is hier zeker van toepassing. Mensen leven alsmaar langer en de leeftijd waarop mensen erven wordt steeds hoger. Het is een leuk extraatje, maar de meesten hadden dit graag eerder in hun leven verkregen. Het is daarom dat schenkingen alsmaar vaker voorkomen en zeker aan dit voordelig tarief.⁷¹

2.2 Opgeheven bepalingen in het Wetboek der Successierechten

Hierna volgt een opsomming van bepalingen die werden opgeheven in het Wetboek der Successierechten. Deze bepalingen werden ook niet opgevangen door een nieuwe bepaling in de huidige Vlaamse Codex Fiscaliteit (*infra* 4.3).⁷²

Artikel 2, lid 2 W. Succ.

“Ze zijn, bovendien, verschuldigd in de gevallen aangeduid onder artikelen 3 tot 14.” werd niet mee overgenomen in een bepaling in de huidige Vlaamse Codex Fiscaliteit omdat de artikelen waarnaar verwezen wordt wel werden overgenomen en er werd expliciet een gelijkstelling met een legaat opgenomen. De fictiebepalingen (*supra* 2.1.1) zijn in elk geval onderworpen aan de erfbelasting zoals bepaald in artikel 2.7.1.0.2 VCF.

Artikel 17, lid 3 W. Succ.

Deze bepaling is niet mee overgenomen, daar de generieke bezwaarprocedure en procedure tot ambtshalve ontheffing nu van toepassing werd. Deze specifieke bepaling was van toepassing indien het actief van de nalatenschap van een rijksinwoner onroerende goederen omvatte die in het buitenland zijn gelegen.

Artikel 23 W. Succ.

*“Het jaarlijks bedrag in geld der periodieke renten en prestaties betaalbaar in natura wordt geregeld naar het gemiddeld bedrag van de marktprijzen der twee jongste jaren van de markt die het naast bij de tot waarborg aangewende goederen en bij ontstentenis van bezwaarde goederen, bij de woonplaats van de schuldenaar gelegen is; indien geen marktprijzen bestaan, wordt dit bedrag door de aangevende partijen begroot.”*⁷³

Deze bepaling is zelden of nooit toegepast, en is volledig in onbruik geraakt. De bepaling werd om die reden opgeheven en niet mee opgenomen in een bepaling in de huidige Vlaamse Codex Fiscaliteit.

⁷¹ X, *Aantal schenkingen van vastgoed verdrievoudigd*, http://www.gva.be/cnt/dmf20160208_02115455/drie-keer-meer-vlamingen-schenken-huis-aan-hun-kinderen (consultatie op 8 april 2016).

⁷² VLAAMS PARLEMENT, “Memorie van Toelichting”, *Parl. St.*, 2014-2015, stuk 114-1, 68-72.

⁷³ Artikel 23 W. Succ.

Artikel 26 W. Succ.

“Voor de heffing der rechten van successie en van overgang bij overlijden, in rechte lijn of tussen echtgenoten die één of meer gemene kinderen of afstammelingen van hen nalaten, wordt de regering ertoe gemachtigd een wijze van waardering der in België gelegen onroerende goederen vast te stellen, gegrond op de kadastrale opbrengst dier goederen vermenigvuldigd door een naar de gemiddelde verhouding tussen kadastrale opbrengsten en verkoopprijzen periodiek vast te stellen coëfficiënt.”⁷⁴ wordt sinds jaren niet meer toegepast door de verandering van de vastgoedprijzen. Bovendien is het verband tussen het kadastraal inkomen en de verkoopwaarde van een onroerend goed niet altijd eenduidig. Omwille van die reden wordt deze bepaling dan ook niet overgenomen in de Vlaamse Codex Fiscaliteit.⁷⁵

Artikel 34, lid 3 W. Succ.

“Het bestuur is ertoe gerechtigd te vorderen dat de handtekening gelegaliseerd worde door de burgemeester der gemeente waar de ondertekenaar verblijft.”⁷⁶

Volgens de Memorie van Toelichting is de bepaling, omvat in artikel 34, lid 3 W. Succ., niet essentieel en wordt daarom niet mee overgenomen in de VCF. Het is wel zo dat artikel 283 W. Reg. gebaseerd is op artikel 34 W. Succ. en dat deze wel mee is overgenomen in de nieuwe bepaling van artikel 3.13.1.2.8 VCF.⁷⁷

Artikel 44, 37, 5°, 58 en 79 W. Succ.

“ Een nieuwe aangifte moet ingeleverd worden:

5° in geval van ophouding van vruchtgebruik dat een krachtens artikel 79 uit hoofde van de blote eigendom in schorsing gehouden successierecht opvorderbaar maakt, wanneer de erfgenaam blote eigenaar of zijn rechtverkrijgenden tot het genot van het volle goed komen door het overlijden van de vruchtgebruiker of door het verstrijken van de vaste of onzekere termijn waarvoor het vruchtgebruik gevestigd werd;”⁷⁸

“De erfgenaam, legataris of begiftigde die een goed in blote eigendom uit de nalatenschap van een Rijksinwoner verkrijgt, mag de betaling van het wegens dit goed verschuldigde successierecht uitstellen totdat het vruchtgebruik door het afsterven van de vruchtgebruiker of door het verstrijken van de termijn te niet gaat, mits, op zijn kosten, een voldoende waarborg te stellen.

In dit geval, moet de belanghebbende zich ertoe verbinden, als belasting, boven het recht verevend op de waarde van de blote eigendom ten dage van het openvallen van de nalatenschap, een forfaitaire som te betalen gelijk aan de jaarlijkse interest van dit recht, vermenigvuldigd met het aantal jaren dat tot grondslag gediend heeft voor de berekening van de waarde van het vruchtgebruik, zulks

⁷⁴ Artikel 34, lid 3 W. Succ.

⁷⁵ VLAAMS PARLEMENT, “Memorie van Toelichting”, Parl. St., 2014-2015, stuk 114-1, 68.

⁷⁶ Artikel 34, lid 3 W. Succ.

⁷⁷ VLAAMS PARLEMENT, “Memorie van Toelichting”, Parl. St., 2014-2015, stuk 114-1, 53.

⁷⁸ Artikel. 37, 5° W. Succ

*overeenkomstig artikel 21; de rentevoet van de in aanmerking te nemen interest is die vastgesteld in burgerlijke zaken ten dage van het overlijden.*⁷⁹

Artikel 44 W. Succ. regelde wat er in de aangifte moest gebeuren wanneer een situatie zich voordoet zoals vermeld in artikel 37, 5° W. Succ. Artikel 37, 5° W. Succ. verwees naar artikel 79 W. Succ.

Artikel 79 W. Succ. vond in de praktijk geen toepassing en werd niet overgenomen in de VCF. Bijgevolg gaf dit een zogenaamde ‘sneeuwbaaleffect’ waardoor ook artikel 37, 5° en artikel 44 W. Succ. wegviel.

Bovendien werd de bepaling van artikel 58 W. Succ. niet overgenomen omdat de bepaling enkel nut had wanneer bij iedere overdracht van de blote eigendom de betaling van de verschuldigde successierechten aldoor werd opgeschort. In de VCF werd de mogelijkheid van opschorting opgeheven waardoor artikel 58 W. Succ. opgeheven werd.⁸⁰

*“Wanneer een goed in blote eigendom vóór het vervallen van het vruchtgebruik meermaals wegens overlijden werd overgedragen, is de erfgenaam, die het genot van het volle erfgoed verkrijgt, slechts gehouden, zowel voor de rechten waarvan de betaling werd geschorst, als voor die welke hij uit zijne hoofde mocht verschuldigd zijn, ten hoogste een som te betalen welke zestig ten honderd vertegenwoordigt van de waarde in volle eigendom van het goed op de datum waarop de jongste overdracht van de blote eigendom plaats had.”*⁸¹

Artikel 38, 4° en 6°, artikel 40, lid 5 W. Succ.

De artikelen 36 en 38 W. Succ. werden samengevoegd in de VCF. Ook de verplichting tot aangifte bij het kantoor van de laatste fiscale woonplaats, zoals opgenomen in artikel 38, 1° tot en met 3° W. Succ. werden niet mee overgenomen. Afgezien van de laatste woonplaats van de overledene, verwerkt de Vlaamse Belastingdienst de aangiften. Het is dan ook om die reden dat artikel 38, 4° W. Succ. niet mee wordt overgenomen in de VCF.

Zoals vermeld in 2.2.6 wordt artikel 37, 5° W. Succ. ook niet behouden omdat deze bepaling verwijst naar de toepassing van artikel 79 W. Succ., die eveneens geschrapt is. Hierdoor komt de verwijzing naar artikel 38, 6° en artikel 40, lid 5 W. Succ. te vervallen.⁸²

Artikel 45 W. Succ.

*“Voor het opstellen der aangiften van nalatenschap wordt de Minister van Financiën ertoe gemachtigd het gebruik voor te schrijven van gedrukte formulieren, door het bestuur verkocht, er de afmetingen en gebruiksvoorwaarden van te regelen en de prijs van die formulieren te bepalen.”*⁸³

Aangezien het gebruik van formulieren niet mee wordt opgenomen in de VCF, wordt bijgevolg artikel 45 W. Succ. niet mee overgenomen.

⁷⁹ Artikel 79 W. Succ.

⁸⁰ VLAAMS PARLEMENT, “Memorie van Toelichting”, *Parl. St.*, 2014-2015, stuk 114-1, 69.

⁸¹ Artikel 58 W. Succ.

⁸² VLAAMS PARLEMENT, “Memorie van Toelichting”, *Parl. St.*, 2014-2015, stuk 114-1, 25.

⁸³ Artikel 45 W. Succ.

Artikel 52², lid 2, 1° W. Succ.

“Voor de toepassing van dit Wetboek wordt er geen rekening gehouden met de verwantschapsband voortvloeiend uit de gewone adoptie.

Evenwel wordt, mits bewijs te verstrekken door de belanghebbenden, met deze adoptieve afstamming rekening gehouden:

1° wanneer het adoptief kind een kind is van de echtgenoot van de adoptant;”⁸⁴

Ingevolge de gelijkstelling met rechte lijn van kinderen van partners (stiefkinderen), werd dit lid overbodig en opgeheven (*supra* 2.1.9).

Artikel 54, lid 4, W. Succ.

De Vlaamse Belastingdienst kan sinds 1 januari 2015 zelf controleren wie gehandicapt is aan de hand van de gegevens van de kruispuntbank van de sociale zekerheid. Deze bepaling dient daarom niet te worden behouden.

“Onder “gehandicapte persoon” wordt verstaan een persoon die overeenkomstig artikel 135 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 als gehandicapt wordt aangemerkt.”⁸⁵

Artikel 55ter, lid 4 tot en met 6 W. Succ.

Artikel 55ter, lid 4 tot en met 6 W. Succ. stelde dat het vereist was om voorafgaand aan de aangifte een attest te verkrijgen. Hierbij hoorde een aparte bezwaarprocedure. Deze bepalingen worden niet behouden in de huidige VCF. Artikel 3.3.1.2.4, §1, lid 1, 14° VCF vermeldt dat er in de aangifte de vrijstelling, zoals vermeld in artikel 2.7.6.0.2 VCF, gevraagd moet worden. Achteraf (en dus niet voorafgaand) zal het onderzoek naar de vrijstelling gebeuren en nadien kan er al dan niet een bezwaar worden ingediend.

Artikel 55quater, §3 W. Succ.

Het Vlaamse Gewest regelt sinds 1 januari 2015 de dienst van de successierechten. Het is daarom niet langer nodig de informatieverplichting die geregeld was tussen de federale ontvanger en het Vlaamse Gewest te behouden omdat het Vlaamse Gewest nu zelf over de nodige gegevens beschikt.

Artikel 60/2, 2° W. Succ.

Artikel 60/2, 2° W. Succ. regelde dat het vereist was om bij de aangifte een attest toe te voegen. Dit attest werd uitgereikt door de Vlaamse Regering gemachtigde ambtenaren van de Vlaamse Belastingdienst. Uit het attest kon er afgeleid worden dat aan de voorwaarden, vermeld in artikel 60/1 W. Succ., werd voldaan. Dit is sinds 1 januari niet langer vereist. Artikel 3.3.1.2.4, §1, lid 1, 14°

⁸⁴ Artikel 52², lid 2, 1° W. Succ.

⁸⁵ Artikel 54, lid 4 W. Succ.

VCF voorziet nu dat er in de aangifte het verlaagd tarief, zoals vermeld in artikel 2.7.4.2.2 VCF, gevraagd moet worden.

Artikel 60/4 en 60/7 W. Succ.

Zoals besproken in 2.2.13. is het niet langer nodig om een attest toe te voegen bij de aangifte. Bijgevolg is de voorafgaande procedure tot aanvraag van het attest overbodig en is artikel 60/4 W. Succ. opgeheven.

Dit heeft tot gevolg dat alsook de beroepsprocedure, zoals geregeld was in artikel 60/7 W. Succ., niet langer van toepassing is en bijgevolg niet mee werd overgenomen in de nieuwe VCF.

Artikel 69 W. Succ.

*“In geval van verwerping der gemeenschap door de erfgenamen der vrouw mag het door de overlevende echtgenoot verschuldigd recht niet lager zijn dan het recht dat de erfgenamen hadden moeten betalen.”*⁸⁶ werd niet mee overgenomen in de VCF. De Memorie van Toelichting geeft hierbij geen reden.

Artikel 83¹ W. Succ.

Deze bepaling is een uitzondering op de reguliere betaalwijze via overschrijving. Het artikel werd zelden toegepast en is daarom niet mee overgenomen in de VCF.

Artikel 87, lid 4 en 5 W. Succ.

“Bij ontstentenis van een der akten of beslissingen waarvan sprake in de tweede alinea van onderhavig artikel, heeft de inschrijving slechts plaats tegen de op verzoek gegeven toelating vanwege de vrederechter van het kanton waarin het ontvangstkantoor ligt. In dergelijk geval, bepaalt het bevel de bezwaarde goederen en de som ten belope waarvan de inschrijving mag genomen worden.

*In het geval van artikel 94, mag de ontvanger zowel vóór als na de invorderbaarheid van de rechten inschrijving vorderen op zicht van het bevel van de vrederechter houdende bepaling van het bedrag van de borgtocht.”*⁸⁷

Deze bepaling werd niet mee opgenomen in de VCF. De Memorie van Toelichting geeft hierbij geen reden.

⁸⁶ Artikel 69 W. Succ.

⁸⁷ Artikel 87, lid 4 en 5 W. Succ.

Artikel 100, lid 2 W. Succ.

“Deze inlichtingen mogen slaan op al de verrichtingen die gedaan werden, hetzij door de overledene, hetzij door zijn echtgenoot, zijn opvolger of door een derde persoon vóór of na het openvallen van de nalatenschap, en die van aard zouden zijn invloed op de heffing der belasting uit te oefenen.”⁸⁸

Aangezien het nieuwe artikel 3.13.1.3.1, §1 VCF voldoende ruim geformuleerd is en deze situatie regelt, wordt de bepaling, geregeld in artikel 100, lid 2 W. Succ., opgeheven.

Artikel 104 W. Succ.

“De Koning neemt de nodige maatregelen opdat de gemeentebesturen bericht geven van de overlijdens aan de ontvangers der successierechten, en hun aanduiden, in zoverre bedoelde besturen ervan kennis hebben, of de overleden personen al dan niet roerende of onroerende goederen bezaten.”⁸⁹

Het is niet de taak van de gemeentebesturen om gegevens betreffende roerende of onroerende bezittingen te bewaren en vervolgens over te dragen aan diensten die belast zijn met de inning van de erfbelasting. Bovendien zijn overlijdens raadpleegbaar via (digitale) gegevens van het rijksregister. De bepaling, geregeld in artikel 104 W. Succ., raakte daarom in onbruik en was het niet wenselijk deze te behouden in de VCF.

Artikel 111 tot en met 122 W. Succ.

Wat betreft het Vlaamse Gewest werden de artikelen 111 tot en met 122 W. Succ. opgeheven en niet overgenomen in de huidige VCF. Deze artikelen betroffen de controleschatting (*supra* 2.3.5).

Het Vlaamse Gewest heeft ervoor gekozen dat het niet langer meer mogelijk is om een bijzonder bewijsmiddel te leveren tegen de te lage schatting bij het aangeven van de verkoopwaarde van goederen in de nalatenschap. Daarentegen is het ook niet langer mogelijk om een voorafgaande schatting van deze goederen aan te vragen door de aangifteplichtigen (zie nieuw artikel 3.3.1.2.5 VCF).

Artikel 125 W. Succ.

Artikel 125 W. Succ. regelde een specifieke boete wegens laattijdige betaling. Deze bepaling werd niet behouden. In de VCF wordt de sanctionering wegens laattijdige of niet-betaling van de ingekohierde belasting geregeld via nalatigheidsintresten (*infra* 2.3.8 en 2.3.9).

“De erfgenaam, legataris of begiftigde die ten achteren is met de betaling van de op een ingeleverde aangifte of een aanvaarde transactie verschuldigde rechten, loopt een boete op gelijk aan het tiende

⁸⁸ Artikel 100, lid 2 W. Succ.

⁸⁹ Artikel 104 W. Succ.

*der verschuldigde rechten, indien de betaling der belasting niet gedaan is binnen vijftien dagen na de betekening van het te zijnen laste uitgevaardigd dwangbevel.*⁹⁰

Artikel 129 W. Succ.

*“In het geval van artikel 83, zo er bewezen is dat de in betaling aangeboden titels niet onder de nalatenschap behoorden, wordt er door de belanghebbenden een boete opgelopen gelijk aan twee maal de som die aan de Staat zou kunnen onttrokken geworden zijn.”*⁹¹

Zoals vermeld in 2.2.16. werd de specifieke betaalwijze zoals voorzien in artikel 83¹ niet behouden. Hierdoor wordt het in artikel 129 voorziene sanctioneringsmechanisme geschrapt.

Artikel 133quinquies, §1 W. Succ.

*“Alle bepalingen van het Eerste Boek van het Strafwetboek, met inbegrip van artikel 85 zijn van toepassing op de misdrijven bedoeld in de artikelen 133, 133bis en 133quater.”*⁹²

In artikel 11 BWHI (Bijzondere Wet Tot Hervorming Der Instellingen) wordt er geregeld dat de decreten de niet-naleving van hun bepalingen strafbaar kunnen stellen en de straffen ingevolge die niet-naleving kunnen bepaald worden. Deze bepaling is slechts geldig binnen de grenzen van de bevoegdheden van de gemeenschappen en de gewesten. De bepalingen die geregeld worden in het Eerste Boek van het Strafwetboek zijn hierop van toepassing. Er zijn echter wel uitzonderingen die voor specifieke inbreuken door een decreet kunnen worden bepaald. Het is daarom dat een bepaling die de bepalingen van het Eerste Boek van het Strafwetboek van toepassing verklaart, in dat opzicht volledig overbodig is. Hierdoor wordt artikel 133quinquies, §1 W. Succ. opgeheven.

Artikel 133decies W. Succ.

“De ambtenaren van de Administratie van de belasting over de toegevoegde waarde, registratie en domeinen en van de Administratie van de bijzondere belastinginspectie mogen, op straffe van nietigheid van de akte van rechtspleging, slechts als getuige worden gehoord.

Het eerste lid is niet van toepassing op de krachtens artikel 71 van de wet van 28 december 1992 bij het parket gedetacheerde ambtenaren van die administraties.

*Het eerste lid is evenmin van toepassing op de ambtenaren van die administraties die, krachtens artikel 31 van de wet van 30 maart 1994 tot uitvoering van het globaal plan op het stuk van de fiscaliteit, ter beschikking zijn gesteld van de federale politie.”*⁹³

Deze bepaling wordt opgeheven omdat deze bepaling reeds uitvoerig geregeld is in artikel 3.15.0.2 VCF waardoor het eigenlijk weinig meerwaarde biedt om een andere regeling te gaan vastleggen die voor de erfbelasting van toepassing is.⁹⁴

⁹⁰ Artikel 125 W. Succ.

⁹¹ Artikel 129 W. Succ.

⁹² Artikel 133quinquies, §1 W. Succ.

⁹³ Artikel 133decies W. Succ.

Artikel 135, 1° W. Succ.

Artikel 227 W. Succ. inzake ambtshalve ontheffing wordt in de VCF geregeld onder artikel 3.6.0.0.4 VCF (*infra* 2.3.6). Artikel 135 W. Succ. voorzag een aantal bijkomende specifieke situaties die aanleiding gaven tot de teruggave van eerder betaalde boeten, intresten en rechten. Artikel 135, 1° W. Succ. werd daarenboven niet overgenomen aangezien de bepaling verwijst naar artikel 3 W. Succ., dat al eerder werd opgeheven in 2007.⁹⁵

Artikel 139 W. Succ.

Artikel 139 W. Succ. hield verband met opheffen artikel 112 W. Succ. (controleschatting), en het is daarom dat het ook in de VCF geen toepassing meer vindt.

Artikel 140² W. Succ.

Artikel 140² W. Succ. voorzag een eigen regeling voor de teruggave van belastingen. Dit werd sinds 1 januari 2015 opgeheven omdat er geen afzonderlijke regeling hiervoor bestaat in de VCF.

Artikel 141 W. Succ.

Deze bepaling regelt de interventie van de Fiscale Bemiddelingsdienst. Deze dienst is enkel op federaal niveau bevoegd waardoor dit artikel geen toepassing vindt in de VCF.⁹⁶

Artikel 143, lid 1, 2° W. Succ.

“Onverminderd de bijzondere wetten, reiken de ontvangers der successierechten afschriften of uittreksels van de successieaangiften uit:

2° op verzoek van derden, tegen bevel van de vrederechter.”⁹⁷

Artikel 317 W. Succ. vindt haar bepaling terug in artikel 3.20.0.0.1 VCF. Dit artikel was gebaseerd op artikel 143 W. Succ.

Sinds 1 januari wordt er niet langer meer voorzien in een retributie, gevraagd voor de uitreiking van afschriften of uittreksel van de successieaangiften. Het eerste lid, punt 2° van artikel 143 W. Succ. werd niet volledig overgenomen in artikel 317 W. Succ. Zonder bevel van de vrederechter kunnen derden ook afschriften of uittreksels van successieaangiften opvragen, behoudens zij voldoende belang kunnen aantonen.⁹⁸

⁹⁴ VLAAMS PARLEMENT, “Memorie van Toelichting”, *Parl. St.*, 2014-2015, stuk 114-1, 68-72.

⁹⁵ VLAAMS PARLEMENT, “Memorie van Toelichting”, *Parl. St.*, 2014-2015, stuk 114-1, 32-33.

⁹⁶ VLAAMS PARLEMENT, “Memorie van Toelichting”, *Parl. St.*, 2014-2015, stuk 114-1, 72.

⁹⁷ Artikel 143, lid 1, 2° W. Succ.

⁹⁸ VLAAMS PARLEMENT, “Memorie van Toelichting”, *Parl. St.*, 2014-2015, stuk 114-1, 64.

Artikel 146 W. Succ.

“De onder artikelen 143 tot 145 voorziene inlichtingen moeten insgelijks verstrekt worden aan de lasthebber van de belanghebbenden, op voorwaarde dat men van de lastgeving late blijken.”⁹⁹

Aangezien artikel 146 W. Succ. de toepassing is van het gemeen recht, biedt het voor artikel 143 W. Succ. geen meerwaarde. Deze bepaling werd dan ook niet overgenomen in het VCF.

Artikel 146quater W. Succ.

De problematiek die geregeld was in deze bepaling, werd eveneens voor het Vlaamse Gewest geregeld in het decreet van 21 juni 2013 betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van belastingen. Hierdoor had de VCF er geen belang bij om deze bepaling mee over te nemen.¹⁰⁰

2.3 Procedurele wijzigingen

In titel 3 van de VCF staan de procedurele wijzigingen inzake inning en invordering.

2.3.1 De nieuwe procedurebepaling afgestemd op de andere Vlaamse belastingen

Het is de bedoeling geweest van de Vlaamse Regering om de procedure die betrekking heeft op de inning van de Vlaamse erfbelasting volledig af te stemmen op de inning van de andere Vlaamse belastingen zoals onroerende voorheffing, verkrottingsheffing, jaarlijkse verkeersbelasting, ... De Vlaamse Belastingdienst staat reeds langer in voor dergelijke belastingen.¹⁰¹

2.3.2 De erfbelasting wordt sinds 1 januari 2015 ingekohierd

De invoering van de inkohiering (al langer gebruikt bij de andere belastingen) van de erfbelasting is één van de belangrijkste wijzigingen ten aanzien van de vorige federale procedurebepalingen. Concreet betekent dit dat er niet meer door middel van een betalingsbericht kennis wordt gegeven van de te betalen belasting. Er moet evenmin door middel van een dwangbevel een uitvoerbare titel worden bezorgd om de belasting verder te innen. Via een aanslagbiljet wordt aan de belastingplichtige kenbaar gemaakt van een regelmatig uitvoerbare titel dat de waarde heeft van een betalingsbevel waaraan aan alle voorafgaande invorderingsmaatregelen voldaan moeten zijn. De fiscale overheid beschikt op deze manier over een uitvoerbare titel zodoende er op een efficiëntere wijze geïnd en vervolgd kan worden.

Volgens artikel 3.2.1.0.1 §1 VCF wordt het erfrecht opgenomen in een kohier. Het kohier is een authentieke akte die de titel van de verschuldigde belasting vormt. De overheid drukt op deze titel haar wens uit betreffende de invordering van de belasting, eventueel onder dwang.¹⁰² Tot voor 1

⁹⁹ Artikel 146 W. Succ.

¹⁰⁰ VLAAMS PARLEMENT, “Memorie van Toelichting”, *Parl. St.*, 2014-2015, stuk 114-1, 72.

¹⁰¹ K. VAN BOXTAEL, “De erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de wijzigingen op vlak van procedure”, *Successierechten*, 2015/04, nr. 4-5, 8.

¹⁰² J. RUYSSSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 244.

januari 2015 kon de federale ontvanger enkel een titel creëren voor de verschuldigde belasting door een dwangbevel uit te vaardigen.

2.3.3 Ambtshalve begroting van de verschuldigde erfbelasting

Artikel 2.7.7.0.1 VCF stelt dat het bevoegd personeelslid van de Vlaamse Belastingdienst de verschuldigde erfbelasting ambtshalve mag vaststellen ingeval er geen aangifte ingediend wordt of bij de onjuistheid of onvolledigheid ervan. De federale ontvanger der successierechten had op basis van het oud-artikel 47 W. Succ. eveneens deze mogelijkheid. Bij de federale procedure moest er vaak eindeloos gewacht worden op een door de belastingplichtige in te dienen ‘aanvullende aangifte’. Vandaag de dag wil de Vlaamse Belastingdienst sneller overgaan tot een ambtshalve begroting van de verschuldigde erfbelasting.

De belastingplichtige heeft nog steeds de mogelijkheid om zelf het initiatief te nemen om, binnen de termijnen, een ‘aanvullende aangifte’ af te geven zodoende dat hij belastingverhoging op de aanvullende verschuldigde erfbelasting kan vermijden.

2.3.4 De nieuwe procedure: concreet

Op basis van een aangifte na overlijden wordt de verschuldigde erfbelasting berekend. De termijnen voor de indiening staan vermeld in artikel 3.3.1.0.5 §2 VCF: *“De termijn voor de indiening van de aangifte, vermeld in paragraaf 1, eerste en derde lid, is vier maanden vanaf de datum van het overlijden, als zich dat in het rijk heeft voorgedaan. De termijn bedraagt vijf maanden als het overlijden in een ander land binnen de Europese Economische Ruimte plaatsvond, en zes maanden als de persoon overleden is buiten de Europese Economische Ruimte”*¹⁰³. Deze termijnen zijn onveranderd gebleven.

De inkohieringstermijn bedraagt vijf jaar, dat wil zeggen dat de erfbelasting geheven kan worden gedurende een periode van vijf jaar vanaf de datum waarop de aangiftetermijn, vermeld in artikel 3.3.1.0.5, §2, VCF, of vanaf het zich voordoen van één van de gebeurtenissen vernoemd in artikel 3.3.1.0.6, lid 1, VCF, start (artikel 3.3.3.0.1, §4/1 VCF).¹⁰⁴ Indien er sprake is van bedrieglijk opzet wordt deze termijn verlengd met vier jaar. De oude verjaringstermijnen worden aldus opgeheven.¹⁰⁵

De erfbelasting moet uiterlijk binnen een termijn van twee maanden vanaf de dag, vermeld op het aanslagbiljet, betaald worden (artikel 3.4.2.0.1, lid 1 VCF). Bij wanbetaling binnen deze termijn zijn nalatigheidsinteressen verschuldigd ten bedrage van 7 % op jaarbasis, berekend per kalendermaand. De nalatigheidsinteressen zijn niet verschuldigd als deze geen 5 euro per maand bedraagt (artikel 3.9.1.0.1 §1 VCF). Evenwel bepaalt artikel 3.9.1.0.2 VCF dat *“in bijzondere gevallen het bevoegde*

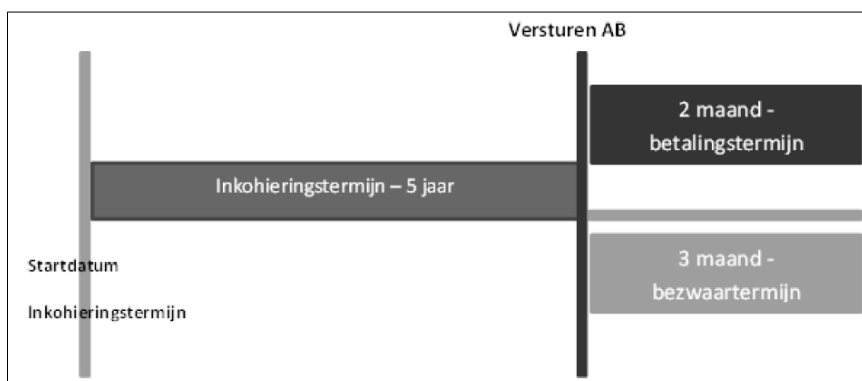
¹⁰³ Artikel 3.3.1.0.5 §2 VCF

¹⁰⁴ K. VAN BOXTAEL, “De erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de wijzigingen op vlak van procedure”, Successierechten, 2015/04, nr. 4-5, 8-10.

¹⁰⁵ L. FRANCK en L. JONCKHEERE, *Successie-en registratierechten in Vlaanderen anno 2015: het waren reeds belastingen, nu heten ze ook zo! Wat verandert er concreet voor u?*, www.moorestephens.be/latest-news/05-02-2015-successie-en-registratierechten-in-vlaanderen-anno-2015-het-waren-reeds-belastingen-nu-heten-ze-ook-zo-wat-verandert-er-concreet-voor-u?Itemid=196 (consultatie 12 november 2015).

*personeelslid, onder door hem bepaalde voorwaarden, vrijstelling mag verlenen voor al de nalatigheidsinteressen of voor een deel ervan”.*¹⁰⁶

Op straffe van verval kan een bezwaarschrift ingediend worden binnen een termijn van 3 maanden na de derde werkdag volgend op de verzendingsdatum, vermeld op het aanslagbiljet. De bezwaarschriften dienen gemotiveerd te worden (artikel 3.5.2.0.1 VCF). Echter schort dit de verplichting tot de betaling van de erfbelasting niet op. Dit geldt ook voor een aanvraag tot ambtshalve ontheffing, een vordering in rechte of een verzoek om spreiding van betaling (artikel 3.4.2.0.3 VCF).

De procedure van gedwongen invordering start wanneer er niet vrijwillig betaald wordt. Er wordt een herinneringsbrief gestuurd door het bevoegde personeelslid, ten minste één maand voor de gerechtsdeurwaarder een bevel tot betaling opstelt (artikel 3.10.2.0.1 VCF). De mogelijkheid van de belastinginvordering verjaart na verloop van een termijn van vijf jaar vanaf datum dat ze betaald moeten zijn. (artikel 3.14.1.0.1 VCF). Artikel 3.10.4.6.1 VCF bepaalt *“in geval van bezwaar, van een aanvraag tot ontheffing of in geval van een vordering in rechte, kan de gedwongen invordering van de betwiste belastingen en toebehoren opgeschort worden totdat de beroepstermijn tegen de administratieve beslissing verstreken is of de rechterlijke beslissing in kracht van gewijsde is gegaan”*.¹⁰⁷

2.3.5 Procedure van controleschatting en procedure voorafgaande schatting

De bestaande procedures van controle –en voorafgaande schatting werden afgeschaft. Deze procedures worden vervangen door de mogelijkheid om aan een expert van de Vlaamse Belastingdienst een bindende prijsschatting te vragen van de waarde van de goederen die deel uitmaken van de nalatenschap. Deze kan enkel via bezwaar, eventueel gevolgd door een gerechtelijke procedure, worden aangevochten. Aldus doet de Vlaamse Administratie de betreffende waardebepaling. De schatting geldt enkel voor het geheel of een deel van onroerende goederen die zich in België bevinden. Voordien kon het voor alle goederen in België gelegen. Deze procedure zal beschreven worden in toekomstig artikel 3.3.1.0.9 VCF en is op dit moment een tolerantiewetsartikel, wat dus ongeveer dezelfde werking heeft als een overgangsmaatregel. De

¹⁰⁶ Artikel 3.9.1.0.2 VCF

¹⁰⁷ Artikel 3.10.4.6.1 VCF

mogelijkheid om bij de Vlaamse Belastingdienst een bindende raming te vragen is dus vandaag de dag nog niet volledig gerealiseerd.¹⁰⁸

De expert van de Vlaamse Belastingdienst is een erkende landmeter-schatter. Op de formulierenpagina van het Belastingportaal Vlaanderen werd een eerste (voorlopig nog zeer beperkte) lijst gepubliceerd van landmeters-schatters. Deze landmeters-schatters hebben zich ertoe verbonden om het kwaliteitscharter schattingsverslagen van de Vlaamse Belastingdienst na te leven. Zij ondertekenen het kwaliteitscharter en deze waardebevestiging is in principe bindend voor de Vlaamse administratie.¹⁰⁹

2.3.6 Ambtshalve ontheffing

Tot voor 1 januari 2015 werden in bepaalde situaties de teveel of onrechtmatige rechten via een teruggaveprocedure teruggestort (oud-artikel 134 en 135 W. Succ.). Deze artikelen werden vanaf 1 januari 2015 vervangen door de mogelijkheid tot ambtshalve ontheffing. De terugbetalingen in de oude federale regeling werd verenigd in één nieuw-artikel 3.6.0.0.1 VCF zodoende er nog steeds sprake is van het recht tot teruggave.

De aangifte met verzoek tot ambtshalve ontheffing moet worden ingediend binnen een termijn van vijf jaar vanaf 1 januari van het jaar waarin het recht tot teruggave is ontstaan. De oud-artikelen 134 en 135 W. Succ. bepaalde in bijzondere gevallen een termijn van 2 jaar waardoor de termijn sedert 1 januari 2015 is verlengd met vijf jaar.¹¹⁰

2.3.7 Geen moratoriuminteressen verschuldigd door de Vlaamse Belastingdienst

2.3.7.1 Wat zijn moratoriuminteressen?

Moratoriuminteressen dienen aan de fiscus te worden betaald op het 'teveel' betaalde belastingen na vergissing of na een beslissing op bezwaarschrift. De moratoriuminteressen bedragen telkens 7 %.¹¹¹

2.3.7.2 De wijziging

Vergeleken met de oude regeling zijn er geen moratoriuminteressen verschuldigd door de Vlaamse Belastingdienst bij een teruggave van de erfbelasting tenzij er een terugbetaling is ingevolge een vergissing van de Vlaamse administratie zelf (artikel 3.9.2.0.1, lid 3, 3° VCF).¹¹²

¹⁰⁸ M. GIJBELS van advocatenkantoor TIBERGHIEN, telefonisch gesprek op 23 november 2015.

¹⁰⁹ VLABEL, *Meerwaarde op onroerend goed na verkoop – schatting*, <http://belastingen.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=200> (consultatie op 25 november 2015).

¹¹⁰ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 284-286.

¹¹¹ X, *Moratoriuminteressen*, www.elfri.be/juridische-informatie/moratorium-interessen (consultatie 13 november 2015).

¹¹² K. VAN BOXTAEL, "De erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de wijzigingen op vlak van procedure", *Successierechten*, 2015/04, nr. 4-5, 12.

2.3.7.3 Waarom worden er geen moratoriuminteressen meer verschuldigd?

De aanleiding waarom er geen moratoriuminteressen terugbetaald worden bij erfbelasting is vanwege bepaalde gebeurtenissen die zich na het verstrijken van een lange termijn (bijvoorbeeld 30 jaar) zouden kunnen voordoen.¹¹³ In de Memorie van Toelichting wordt naar een goed voorbeeld verwezen: een verandering in devolutie zodat er een nieuwe aangifte ingediend moet worden. Op dat ogenblik zal een nieuwe aanslag gevestigd moeten worden en zal er een nieuwe betaaltermijn van toepassing zijn. Er zouden moratoriuminteressen verschuldigd zijn op de ontheffing ten voordele van een andere belastingplichtige die op grond van dit nieuw gegeven recht heeft op een ambtshalve ontheffing en terugbetaling van (een deel van) de door hem initieel verschuldigde hoofdsom. Echter de decreetgever oordeelt dat dit niet bepaald gunstig is.¹¹⁴

2.3.8 Belastingverhoging ingeval van laattijdige aangifte

De vroegere bepaling (oud-artikel 124 W. Succ.) opteerde voor een administratieve geldboete van 25 euro per erfgenaam en per begonnen maand vertraging. Vanaf 1 januari 2015 wordt dit vervangen door een belastingverhoging van 5 tot 20 %, afhankelijk van het tijdstip van indiening van aangifte en van de omvang van de erfbelasting, van de te betalen erfbelasting verschuldigd ingeval van niet tijdige aangifte (artikel 3.18.0.0.6 VCF).¹¹⁵

Ogenblik van indiening na het verstrijken van de aangifte-termijn		Belastingverhoging in % van de te betalen erfbelasting
Vanaf	Tot en met de laatste dag van	
Dag 1	Maand 5	5
Maand 6	Maand 11	10
Maand 12	Maand 17	15
Maand 18		20

(artikel 3.18.0.0.6, §1 VCF)

Door het bekomen van een uitstel voor de indiening van aangifte zijn deze percentages ‘milder’. De belastingverhoging bedraagt dan ‘slechts’ 1 tot 10 %, afhankelijk van het tijdstip van indiening van aangifte en van de omvang van de erfbelasting.

Ogenblik van indiening na het verstrijken van de aangifte-termijn		Belastingverhoging in % van de te betalen erfbelasting
Vanaf	Tot en met de laatste dag van	
Dag 1	Maand 5	1
Maand 6	Maand 11	5
Maand 12	Maand 17	7,5
Maand 18		10

(artikel 3.18.0.0.6, §2 VCF)

¹¹³ J. RUYSSSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 298-299.

¹¹⁴ VLAAMS PARLEMENT, “Memorie van Toelichting”, *Parl. St.*, Stuk 114 (2014-2015), nr.1, 37.

¹¹⁵ J. RUYSSSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 386-387.

Indien de belastingplichtige de toegestane termijn van uitstel niet naleeft, dan gelden wederom de gewone tarieven zoals vermeld in artikel 3.18.0.0.6, §1 VCF.

2.3.9 Belastingverhoging ingeval van niet indiening van aangifte

Indien de belastingplichtige de aangifte niet indient, dan geldt een belastingverhoging ten belope van 20 % van de verschuldigde erfbelasting (artikel 3.18.0.0.9 VCF).¹¹⁶

2.3.10 Belastingverhoging bij verzuim van goederen

Ingeval de erfgenaam, legataris of begiftigde bepaalde activa behorend tot de nalatenschap van de overledene niet heeft aangegeven volgens de bepalingen van artikel 3.3.1.0.8 VCF, geeft dit aanleiding tot een belastingverhoging ten belope van 20 % van de daardoor verschuldigde aanvullende rechten (artikel 3.18.0.0.7 VCF). De vroegere regeling die van toepassing was voor 1 januari 2015 (oud-artikel 126 W. Succ.) opteerde opnieuw voor een administratieve geldboete die nu niet langer van toepassing is. Er wordt sinds 1 januari 2015 geopteerd voor een belastingverhoging op basis van de verschuldigde aanvullende rechten.

In de vroegere bepaling werd een onderscheid gemaakt tussen de onroerende goederen of renten en schuldvorderingen die in Belgische registers van de hypotheekbewaarders ingeschreven zijn en andere goederen. In het nieuw-artikel 3.18.0.0.7 VCF wordt dit onderscheid geschrapt.

Voor 1 januari 2015 was het alsook mogelijk om een aanvraag voor een vermindering van fiscale boetes aan te vragen. Dit is echter niet meer mogelijk (opheffing oud-artikel 141, lid 3 W. Succ.).¹¹⁷

2.3.10.1 Wat was de kritiek?

Partijen konden vóór januari 2015 volgens oud-artikel 131 W. Succ. de voormelde boetes ontlopen door te bewijzen dat zij niet in fout waren. Hierbij was het niet voldoende om aan te tonen dat ze te goeder trouw waren. Ze moesten bewijzen dat het verzuim te wijten was aan overmacht, maar in de praktijk is dit een zeer zware bewijslast.

Volgens de Memorie Van Toelichting gebeurt het regelmatig dat de aangifteplichtige erfgenamen, legatarissen en begiftigden, te goeder trouw, een bepaald goed vergeten aan te geven. Het gebeurt echter ook dat ze niet op de hoogte zijn van bepaalde goederen in de nalatenschap en er pas achter komen nadat de aangiftetermijn verstreken is.¹¹⁸

2.3.10.2 Hoe herstelt de decreetgever?

De decreetgever heeft gezocht naar een tussenoplossing om te vermijden dat onmiddellijk een boete van 20 % wordt opgelegd. De belastingverhoging wordt verlaagd naar 10 % wanneer de

¹¹⁶ K. VAN BOXTAEL, "De erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de wijzigingen op vlak van procedure", *Successierechten*, 2015/04, nr. 4-5, 12-13.

¹¹⁷ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 388.

¹¹⁸ H. CASIER, "Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de decreetgever repareert een eerste keer", *Successierechten*, 2015/07, nr. 7, 7-8.

belastingplichtige een spontane rechtzetting doet binnen de 10 maanden na het overlijden van de erflater.

Er was reeds eerder een tolerantie toegekend wanneer spontaan een aangifte wordt gedaan van een meerwaarde, verkregen na verkoop van een onroerend goed uit de nalatenschap binnen 2 jaar na het overlijden. Bij deze spontane aangifte van een meerwaarde is geen belastingverhoging verschuldigd. Deze eerder toegekende tolerantie blijft behouden.¹¹⁹

2.3.11 Belastingverhoging bij tekortschatting

Artikel 3.18.0.0.8 VCF regelt de sanctionering wanneer de aangegeven waarde van de aangegeven goederen te laag is. Deze tekortschatting geeft aanleiding tot een belastingverhoging, in verhouding tot het tekort ten aanzien van de aangegeven waarde van het goed, van 5 tot 15 %.

Verhouding van het tekort in % ten opzichte van de aangegeven waarde van het goed		Belastingverhoging in % van de aanvullende rechten
Vanaf	Tot	
10	25	5
25	50	10
50	100	15
100	-	20

(artikel 3.18.0.0.8 VCF)

Bij een onderschatting van minder dan 10 % is er, op basis van bovenstaande tabel, geen belastingverhoging verschuldigd. De overige percentages blijven quasi gelijklopend als de vorige breukdelen van de vroege regeling in oud-artikel 127 W.Succ.¹²⁰

Zoals bij artikel 3.18.0.0.7 VCF omtrent het verzuim van goederen is het eveneens niet langer mogelijk om een vermindering van de fiscale boetes bij eventuele tekortschatting (opheffing oud-artikel 141, lid 3 W.Succ.) te krijgen.¹²¹

2.3.12 Belastingverhoging tot 100 % bij fiscale fraude

Indien de belastingplichtige de bedoeling heeft de belastingen te ontduiken of om dat mogelijk te maken, leidt dit tot een belastingverhoging van 100 % (artikel 3.18.0.0.15 VCF). Tot voor 1 januari 2015 bestond deze regeling nog niet. Het systeem van de ambtshalve vermindering van boetes is eveneens hier ook niet meer van toepassing.¹²²

¹¹⁹ VLABEL, *Inwerkingtreding reparatiedecreet*, www.belastingen.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=200 (consultatie 25 november 2015).

¹²⁰ K. VAN BOXTAEL, "De erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de wijzigingen op vlak van procedure", *Successierechten*, 2015/04, nr. 4-5, 13.

¹²¹ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 389.

¹²² J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 391.

2.3.13 Aangifte van nalatenschap – Wijzigingen binnen de toegestane termijn

Zoals vermeld moet de aangifte van de nalatenschap volgens artikel 3.3.1.0.5 VCF gebeuren binnen een termijn van 4 maanden vanaf datum van het overlijden, voor zover de overledene in België is gestorven.

Volgens artikel 3.3.1.0.7 VCF is het toegelaten om binnen de termijn van 4 maanden, of binnen de uitgestelde termijn, nog wijzigingen in de aangifte aan te brengen.

Indien de aangifte tijdig binnen de 4 maanden is ingediend, maar er zijn tijdens de uitgestelde termijn nog verbeteringen of wijzigingen aangebracht, dan geldt een belastingverhoging voor laattijdige indiening, zoals voorzien in artikel 3.18.0.0.6 §2 VCF, op het geheel van de aangifte. De belastingverhogingen wegens verzuim of tekortschatting zijn in dit geval niet van toepassing.

Indien er uitdrukkelijk wordt verzaakt aan dit uitstel en achteraf nog een wijziging of verbetering wordt aangebracht na de termijn van 4 maanden, dan geldt een belastingverhoging voor verzuim van goederen, zoals voorzien in artikel 3.18.0.0.7 VCF of de belastingverhoging wegens tekortschatting, zoals voorzien in artikel 3.18.0.0.8 VCF.

Uitgaande van dit artikel 3.3.1.0.7 VCF is het aldus nog mogelijk om binnen de toegestane termijn, de werkelijke of forfaitaire kosten te wijzigen. Dit wordt immers ook beschouwd als een wijziging aan de aangifte¹²³: “ ... *De aangifte, ingediend binnen de termijn, vermeld in artikel 3.3.1.0.5, §2 en 3.3.1.0.6, of binnen de met toepassing van het eerste lid verlengde termijn, kan worden gewijzigd zolang die termijn niet verstreken is, tenzij de belanghebbenden in de aangifte uitdrukkelijk afstand hebben gedaan van dat recht.*”¹²⁴

2.3.14 Decretale feestdag bij berekening aangiftetermijn

Artikel 3.3.1.0.10 VCF (oud-artikel 77, lid 1, 2^e zin en 123/2 W. Succ) bepaalt dat de aangiftetermijn wordt verlengd indien de laatste dag van de termijn eindigt op een zaterdag, zondag of een feestdag. De Vlaamse Codex Fiscaliteit nam vanaf 1 januari 2015 ook de decretale feestdag (11 juli) in het artikel op.¹²⁵

¹²³ VLABEL, *Aangifte van nalatenschap – wijzigingen binnen de toegestane termijn*, www.belastingen.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=200 (consultatie 25 november 2015).

¹²⁴ Artikel 3.3.1.0.7 VCF

¹²⁵ J. RUYSSSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 252.

3 Overgangsbepalingen

In de Vlaamse Codex Fiscaliteit werden een aantal overgangsmaatregelen opgenomen in artikel 5.0.0.0.1 VCF. Het artikel bepaalt dat belastingen, boeten en interesten die nog niet voldaan zijn op 31 december 2014 en waarvan de verjaringstermijn nog niet is verstreken, kunnen worden geïnd tot 31 december 2019. Vervolgens kunnen belastingen, boeten en interesten die vatbaar zijn voor teruggave, die eveneens nog niet zijn verjaard op 31 december 2014 worden teruggegeven tot 31 december 2019.

3.1 Onmiddellijke inwerkingtreding van de nieuwe procedureregels

Door de onmiddellijke inwerkingtreding van de nieuwe procedureregels met ingang op 1 januari 2015 rees een tal van vragen.

De teruggave van de vóór 1 januari 2015 reeds betaalde rechten, interesten en boetes kan enkel gebeuren op basis van het algemene artikel met betrekking tot de ambtshalve ontheffing. Echter kan er in principe geen ambtshalve ontheffing worden verleend indien een erfbelasting niet het voorwerp heeft uitgemaakt van een kohier. Er ontstonden vragen over hoe de Vlaamse Belastingdienst hiermee ging omgaan, of er moratoriuminteresten gevorderd kunnen worden voor de terug te betalen rechten, interesten en boetes van vóór 1 januari 2015.¹²⁶

In het advies van de Raad van State van 3 september 2014 over het voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013’ wordt het volgende aangestipt met betrekking tot de teruggavemogelijkheid in het oud-artikel 209, lid 1, 7° W. Reg.: *“Op de vraag of niet beter in een overgangsregeling kan worden voorzien zodat artikel 209, eerste lid, 7°, van het Wetboek der Registratie-, Hypotheek- en Grifffierechten nog tijdelijk kan worden toegepast, antwoordde de gemachtigde:*

“De zinsnede op p. 34 van de Memorie van Toelichting m.b.t. artikel 209, eerste lid, 7° Wb. Reg. is misschien wat ongelukkig geformuleerd. Het spreekt voor zich dat nog een ambtshalve ontheffing o.b.v. artikel 3.6.0.0.1 VCF mogelijk is binnen de vijf jaar vanaf 1 januari van het jaar waarin de belasting gevestigd is, wanneer het attest in kwestie alsnog wordt aangeleverd. Voorgesteld wordt om de zinsnede uit de Memorie van Toelichting “, waardoor het alsnog voorleggen van dit attest ook geen aanleiding kan geven tot ontheffing” te schrappen uit de toelichting. Voor zover de Vlaamse belastingdienst met toepassing van de huidige regelgeving een attest heeft afgeleverd, zal zij er bovendien vanaf 1 januari 2015 vanzelfsprekend ook rekening mee houden bij de belastingzetting.”¹²⁷

Allicht had de decreetgever de bedoeling om de vrijstelling toe te kennen via de procedure van de ambtshalve ontheffing, zoals bepaald in artikel 3.6.0.0.1 VCF.

¹²⁶ K. VAN BOXTAEL, “De erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de wijzigingen op vlak van procedure”, *Successierechten*, 2015/04, nr. 4-5, 13-14.

¹²⁷ Adv.RvS 56.561/1/V bij het voorontwerp van decreet tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, 311.

3.2 Wat met overlijdens eind 2014, die begin januari 2015 dienden aangegeven te worden?

Indien een nalatenschap openvalt vóór 1 januari 2015, maar nog niet volledig werd afgehandeld op voormelde datum, dan kan de verschuldigde erfbelasting tot eind 2019 worden ingekohierd.

Indien de aangifte laattijdig, en dus na 1 januari 2015, wordt ingediend dan gelden de nieuwe belastingverhogingen die van toepassing zijn op de laattijdige aangifte zoals voorzien in artikel 3.18.0.0.6 VCF. Wanneer de federale ontvanger voor deze aangifte een uitstel voor de indiening ervan heeft verleend tot na 1 januari 2015, dan gelden voormelde strenge belastingverhogingen niet.

Wanneer er niet tijdig betaald wordt, en dus na 1 januari 2015, zijn er interesten verschuldigd. Er is echter geen wettelijke basis wanneer er niet is ingekohierd en de betalingsdatum niet verstreken is. Zolang dit zo blijft, kunnen er geen interesten verschuldigd zijn vanaf 1 januari 2015. Dit verschilt met de vroegere federale procedure, opgenomen in oud-artikel 77, lid 1 W. Succ. Hier waren successierechten verschuldigd binnen een termijn van twee jaar nadat de aangiftetermijn was verstreken. Als de Vlaamse Belastingdienst haar lange inkohieringstermijnen volledig gebruikt dan zullen er bijvoorbeeld gedurende een termijn van vijf jaar geen interesten verschuldigd zijn.

3.3 De volgende casus dient als volgt te worden beoordeeld

Meneer Janssens overlijdt op 4 april 2014. Zijn erfgenamen dienen de aangifte van nalatenschap tijdig in binnen een termijn van 4 maanden na overlijden. De successierechten werden eveneens tijdig betaald binnen een termijn van 6 maanden na overlijden.

Het enige onroerend goed dat deel uitmaakt van de nalatenschap, wordt op 5 januari 2015 verkocht met een aanzienlijke meerwaarde ten opzichte van de in de aangifte aangegeven waarde. De Vlaamse Belastingdienst zou theoretisch gezien de bijkomende verschuldigde erfbelasting nog kunnen opeisen tot eind 2019, in plaats van twee jaar na de indiening van de aangifte ingevolge tekortschatting. Nu is de vraag of de Vlaamse Belastingdienst dit ook effectief in de praktijk zal toepassen.¹²⁸

¹²⁸ K. VAN BOXTAEL, "De erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de wijzingen op vlak van procedure", *Successierechten*, 2015/04, nr. 4-5, 14-15.

4 Overzicht bepalingen van de VCF met het W. Succ.

4.1 Gelijkaardige bepalingen

Hierna volgt een overzicht van de bepalingen uit het Wetboek der Successierechten die gelijkaardig zijn gebleven in titel 3 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit. In principe werden deze bepalingen opgeheven maar aangezien titel 3 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit automatisch van toepassing wordt, zijn er zeer weinig wijzigingen aangebracht.¹²⁹

Wetboek der Successierechten	Vlaamse Codex Fiscaliteit
Art. 49, zinssnede na de voorlaatste komma	Art. 3.6.0.0.4, lid 1, 3°
Art. 60/6	Art. 3.13.1.2.3
Art. 62	Art. 3.2.5.0.1
Art. 70, lid 1	Art. 3.10.3.1.1, §1, art. 3.10.3.1.1, §3
Art. 77, lid 1, eerste zin	Art. 3.4.2.0.1
Art. 77, lid 2	Art. 3.4.8.0.1
Art. 81, lid 1	Art. 3.9.1.0.1, §1, lid 1
Art. 82, lid 1 tot en met 4	Art. 3.9.1.0.1, §1, lid 2 en 3
Art. 82, lid 5	Art. 3.4.7.0.1, §2
Art. 83 ²	Art. 3.4.3.0.1
Art. 87, lid 1	Art. 3.10.5.3.3, lid 1
Art. 87, lid 2	Art. 3.10.5.3.4
Art. 87, lid 3	Art. 3.10.5.3.5
Art. 89	Art. 3.10.5.3.6
Art. 91	Art. 3.10.5.3.7
Art. 100, lid 1	Art. 3.13.1.3.1, §1
Art. 133	Art. 3.15.3.0.1
Art. 133bis	Art. 3.15.3.0.2
Art. 133ter	Art. 3.15.3.0.6
Art. 133quater	Art. 3.15.3.0.7
Art. 133quinquies, §3	Art. 3.15.3.0.8
Art. 133sexies	Art. 3.15.3.0.9, lid 2
Art. 133septies	Art. 3.15.3.0.10
Art. 133octies	Art. 3.15.3.0.5
Art. 133nonies, §1 en §2	Art. 3.15.1.0.1
Art. 133nonies, §3	Art. 3.15.1.0.2
Art. 134	Art. 3.6.0.0.1
Art. 135, 2°, 3°, 6° en 8° tot en met 10°	Art. 3.6.0.0.1
Art. 135, 2°, 3°, 6° en 8° tot en met 10°	Art. 3.6.0.0.4
Art. 136, lid 2	Art. 3.6.0.0.5
Art. 137, lid 1, 1° en 3° tot en met 7°	Art. 3.14.1.0.1
Art. 137, lid 1, 5° tot en met 7°	Art. 3.3.3.0.1, §6
Art. 138	Art. 3.6.0.0.1
Art. 140 ¹	Art. 3.14.2.0.1
Art. 141bis	Art. 3.9.1.0.2

¹²⁹ VLAAMS PARLEMENT, "Memorie van Toelichting", *Parl. St.*, 2014-2015, stuk 114-1, 66-67.

Art. 142 ¹	Art. 3.10.3.1.1, §1, art. 3.10.3.1.1, §3
Art. 142 ²	Art. 3.9.1.0.1, art. 3.9.1.0.2 en art. 3.9.2.0.1
Art. 142 ³	Art. 3.8.0.0.1
Art. 142 ⁴	Art. 3.8.0.0.2
Art. 146ter, lid 1	Art. 3.13.1.4.1, §1, lid 1
Art. 146ter, lid 2	Art. 3.13.1.1.1
Art. 146ter, lid 3	Art. 3.13.1.1.2
Art. 146ter, lid 4	Art. 3.13.1.4.1, §5

4.2 Behouden bepalingen

Hierna wordt een overzicht gegeven van de behouden bepalingen van het Wetboek der Successierechten omdat het Vlaamse Gewest niet bevoegd is.¹³⁰

Behouden bepalingen
Art. 1
Art. 76
Art. 144
Art. 145
Art. 163
Boek II
Boek IIbis
Boek III

¹³⁰ VLAAMS PARLEMENT, “Memorie van Toelichting”, *Parl. St.*, 2014-2015, stuk 114-1, 67.

4.3 Opgeheven bepalingen

Hierna volgt een opsomming van bepalingen in het Wetboek der Successierechten die werden opgeheven en niet werden meegepikt door een bepaling in de huidige Vlaamse Codex Fiscaliteit (*supra* 2.2).¹³¹

Opgeheven bepalingen
Art. 2, lid 2
Art. 17, lid 3
Art. 23
Art. 26
Art. 34, lid 3
Art. 37, 5°
Art. 38, 4°
Art. 38, 6°
Art. 40, lid 5
Art. 44
Art. 45
Art. 52 ² , lid 2, 1°
Art. 54, lid 5
Art. 55ter, lid 4 tot en met 6
Art. 55quater, §3
Art. 58
Art. 60/2, 2°
Art. 60/4
Art. 60/7
Art. 69
Art. 79
Art. 83 ¹
Art. 87, lid 4 en 5
Art. 100, lid 2
Art. 104
Art. 111 tot en met art. 122
Art. 125
Art. 129
Art. 133quinquies, §1
Art. 133decies
Art. 135, 1°
Art. 139
Art. 140 ²
Art. 141
Art. 143, lid 1, 2°
Art. 146
Art. 146quater

¹³¹ VLAAMS PARLEMENT, “Memorie van Toelichting”, *Parl. St.*, 2014-2015, stuk 114-1, 67-68.

5 Antimisbruik in erfbelasting

5.1 Wanneer is er sprake van fiscaal misbruik?

Volgens artikel 3.17.0.0.2 VCF (oud-artikel 106, lid 2 W. Succ.) is er sprake van fiscaal misbruik: *“wanneer de belastingplichtige door middel van de door hem gestelde rechtshandelingen (bijvoorbeeld een schenking) of het geheel van rechtshandelingen (bijvoorbeeld een schenking gevolgd door een aankoop van een onroerend goed) één van de volgende verrichtingen tot stand brengt: 1° hetzij een verrichting waarbij hij zichzelf in strijd met de doelstellingen van een bepaling van deze codex of de ter uitvoering daarvan genomen besluiten buiten het toepassingsgebied van die bepaling plaatst; 2° hetzij een verrichting waarbij aanspraak wordt gemaakt op een belastingvoordeel voorzien door een bepaling van deze codex of de ter uitvoering daarvan genomen besluiten en de toekenning van dit voordeel in strijd zou zijn met de doelstellingen van die bepaling en die in wezen het verkrijgen van dit voordeel tot doel heeft.”*¹³²

Bij het lezen van voormeld artikel 3.17.0.0.2 VCF kan er worden vastgesteld dat fiscaal misbruik bestaat uit een objectief en een subjectief element. Het objectief element impliceert dat de belastingplichtige een rechtshandeling of geheel van rechtshandelingen stelt die hem in een toestand plaatst die strijdig is met de doelstellingen van een bepaling. Het subjectief element houdt in dat de belastingplichtige een rechtshandeling of geheel van rechtshandelingen stelt met als doel om een belastingvoordeel te verkrijgen.¹³³

Het is niet de bedoeling dat de belastingplichtige verplicht wordt om voor de fiscaal duurste oplossing te kiezen. Een fiscaal voordeel impliceert dus niet automatisch fiscaal misbruik.¹³⁴

5.1.1 Bewijslast en tegenbewijs

De fiscale administratie zal moeten aantonen dat de rechtshandelingen of geheel van rechtshandelingen, door de belastingplichtige uitgevoerd, het voorwerp uitmaken van het fiscaal misbruik.¹³⁵

Wanneer hij hierin slaagt, is het aan de belastingplichtige om tegenbewijs te leveren door te bewijzen dat:

- niet-fiscale motieven ten grondslag liggen van de gestelde rechtshandelingen of;
- dat zijn juridische vormkeuze niet in strijd was met de doelstelling van de bepaling.¹³⁶

Bovendien wordt elke fiscale transactie met fiscaal voordeel gestaafd met niet-fiscale motieven. Een niet-fiscaal motief is voldoende om de toepassing van de fiscale misbruikbepaling af te weren.¹³⁷

¹³² Artikel 3.17.0.0.2 VCF

¹³³ S. VAN BREE, “Antimisbruik in registratie –en erfbelasting”, *NJW*, 2015/06, nr. 324, 427.

¹³⁴ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 369-370.

¹³⁵ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 370.

¹³⁶ T. MELIS, *Fiscaal misbruik, what's in a name?*, www.cazimir.be/nieuws/56/ (consultatie 25 november 2015).

¹³⁷ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 372.

Het komt er dus op neer dat een rechtshandeling verdacht is wanneer die enkel zorgt voor een fiscaal voordeel dat zonder deze successieplanning niet zou kunnen genoten worden én wanneer er niet aangetoond kan worden dat er nog andere, niet-fiscale, motieven zijn om deze rechtshandeling uit te voeren.¹³⁸

5.1.2 Sanctie

Indien de belastingplichtige dit tegenbewijs niet levert of niet kan leveren, dan wordt de rechtshandeling of verrichting aan een belastingheffing onderworpen alsof het misbruik niet heeft plaatsgevonden.¹³⁹ Dit betekent dat de belastingplichtige verplicht is tot het betalen van het verschuldigde registratierecht of successierecht. Er zijn geen fiscale of strafrechtelijke sancties van toepassing voor een fiscaal misbruik.

5.1.3 Schema

Volgend vragenschema¹⁴⁰ kan als leidraad dienen om te achterhalen of een rechtshandeling, of een combinatie ervan, het voorwerp uitmaakt van een fiscaal misbruik¹⁴¹:

Stap 1: Heeft de belastingplichtige een rechtshandeling (of een geheel van rechtshandelingen) gesteld?

→ NEEN: geen fiscaal misbruik

→ JA, ga naar stap 2

Stap 2: Heeft de belastingplichtige met deze rechtshandeling (of het geheel ervan) zich geplaatst in strijd met de doelstelling van een fiscale bepaling:

- hetzij *buiten* het toepassingsgebied van het wetboek registratie-of successierechten teneinde belasting te vermijden
- hetzij *binnen* het toepassingsgebied van het wetboek registratie-of successierechten teneinde een vrijstelling of belastingvoordeel te genieten?

→ NEEN: geen fiscaal misbruik

→ JA, ga naar stap 3

¹³⁸ A. MEYUS, *Uw successie nog 'in extremis' regelen met een 'sterfhuisclausule' niet meer mogelijk?*, http://ondernemingsdatabank.indicator.be/huwelijkscontract/uw_successie_nog_in_extremis_regelen_met_een_sterf_huisclausule_niet_meer_mogelijk/VLTAEBAR_EU040618/related (consultatie op 5 april 2016).

¹³⁹ T. MELIS, *Fiscaal misbruik, what's in a name?*, www.cazimir.be/nieuws/56/ (consultatie 25 november 2015).

¹⁴⁰ V-A. DE BRAUWERE et G. DE FOY, "Abus fiscal en ingénierie patrimoniale: le tigre de papier", *Rec.gén.enr.not.* 2010, afl. 7, nr. 26, 407.

¹⁴¹ J. RUYSSSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 372-373.

Stap 3: Heeft de belastingplichtige deze rechtshandeling gesteld in strijd met de doelstelling van de fiscale bepaling, zelfs bij een duidelijke wettekst?

→ NEEN, geen fiscaal misbruik

→ JA, ga naar stap 4

Stap 4: Zijn er niet-fiscale motieven bij de gestelde rechtshandeling?

→ NEEN, sanctie is fiscaal misbruik

→ JA, geen fiscaal misbruik

5.1.4 Witte en zwarte lijst

De fiscale administratie heeft in een omzendbrief van 10 april 2013 een witte en zwarte lijst opgesteld zodat aan de belastingplichtige toch enige rechtszekerheid geboden wordt over welke rechtshandelingen al dan niet als fiscaal misbruik wordt aanzien. Ze stelt een aantal regelmatig voorkomende rechtshandelingen en constructies die al dan niet onder “fiscaal misbruik” vallen.

De witte lijst (*infra* 5.4) omvat “veilige” rechtshandelingen die toegelaten zijn en niet als fiscaal misbruik worden aanzien, voor zover ze geen onderdeel zijn van een gemengde constructie. De zwarte lijst (*infra* 5.5) omvat daarentegen de “verdachte” of “geviseerde” rechtshandelingen of constructies die wél als fiscaal misbruik worden beschouwd.¹⁴²

5.2 De nieuwe omzendbrief

De Vlaamse Codex Fiscaliteit voorziet een nieuw artikel 3.17.0.0.2 voor de antimisbruikbepaling voor alle Vlaamse belastingen die opgenomen zijn in de Vlaamse Codex Fiscaliteit (oud-artikel 18 §2 W. Reg. en oud-artikel 106, lid 2 W. Succ.).

Sinds 1 januari 2015 is de circulaire nr. 5/2013 vervangen door de omzendbrief nr. 2014/2, die onder andere een zwarte lijst bevat met concrete verrichtingen die volgens de fiscale administratie fiscaal misbruik betreft. Vervolgens werd ook de witte lijst van toegelaten rechtshandelingen achterwege gelaten en bovendien zijn er inhoudelijke wijzigingen met de voormalige zwarte lijst.

De omzendbrief nr. 2014/2 werd op 16 februari 2015 vervangen door een nieuwe omzendbrief nr. 2015/1. Deze nieuwe omzendbrief maakt opnieuw melding van de witte lijst van toegelaten rechtshandelingen. De zwarte lijst bleef, in vergelijking met voormalig omzendbrief nr. 2014/2, onveranderd.¹⁴³

¹⁴² C. CLAES, *Rulingdienst erkent niet – fiscale motieven*, <http://www.alaska-group.eu/rulingdienst-erkent-niet-fiscale-motieven/> (consultatie op 17 februari 2016).

¹⁴³ S. VAN BREE, “Antimisbruik in registratie – en erfbelasting”, *NJW*, 2015/06, nr. 324, 426.

5.3 Geen Vlaamse rulings meer

De belastingplichtige kon tot vóór 1 januari 2015 een voorafgaand akkoord vragen (een ‘ruling’) betreffende fiscale gevolgen van een rechtshandeling, of de combinatie van meerdere, waarvan hij niet zeker is of ze nu al dan niet het voorwerp van een fiscaal misbruik uitmaken. Deze beslissing gaf de belastingplichtige rechtszekerheid over hoe de federale administratie rechtsmisbruik beoordeelt.¹⁴⁴ Dankzij de inning van de belastingen door de Vlaamse Belastingdienst sedert 1 januari 2015 mag de federale Dienst Voorafgaande Beslissingen geen rulings meer afleveren omtrent fiscaal misbruik.¹⁴⁵ Vóór de inwerkingtreding van het huidige decreet kon de belastingplichtige zich wenden tot deze federale dienst, ook wel Rulingcommissie genoemd, om voorafgaand toelating te krijgen. Op dit ogenblik heeft het Vlaamse Gewest geen gelijkaardige dienst en is het niet mee opgenomen in de Vlaamse Codex Fiscaliteit.

De belastingplichtige kan wel via een ‘voorafgaande interpretatieve vraag’ de visie van de fiscale administratie vragen.¹⁴⁶ Om de rechtszekerheid van de belastingplichtigen te garanderen en dus het principe van federale rulings alsnog te respecteren, beantwoordt de Vlaamse Belastingdienst deze vragen binnen een redelijke termijn en publiceert hij deze antwoorden anoniem op zijn website. Op deze manier weet de burger hoe een bepaalde rechtshandeling of verrichting behandeld wordt.¹⁴⁷

5.3.1 Wat met rulings die vóór 1 januari 2015 werden verleend?

In principe blijven rulings die vóór 1 januari 2015 werden verleend, hun geldigheid behouden en zal de Vlaamse Belastingdienst met bestaande rulings ook na 1 januari 2015 rekening houden.

In principe klopt dit standpunt maar half. Bestaande rulings zullen geleidelijk aan verouderen en uitdoven in functie van nieuwe decreten, omzendbrieven, administratieve beslissingen, ... Bijgevolg zullen eerdere rulings waarmee rekening wordt gehouden beperkt zijn in tijd.

Het is daarom dat men hoopt dat de Vlaamse Regering de oprichting van een Rulingcommissie heroverweegt en toch nog terug invoert.¹⁴⁸

¹⁴⁴ S. VAN BREE, “Antimisbruik in registratie –en erfbelasting”, *NJW*, 2015/06, nr. 324, 427.

¹⁴⁵ F. HELLEMANS, “Fiscaal misbruik in de Vlaamse Codex Fiscaliteit en de nieuwe omzendbrief – commentaar”, *Registratierechten*, 2015, nr. 1, 27.

¹⁴⁶ J. RUYSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 375.

¹⁴⁷ S. VAN BREE, “Antimisbruik in registratie –en erfbelasting”, *NJW*, 2015/06, nr. 324, 427.

¹⁴⁸ F. HELLEMANS, “Fiscaal misbruik in de Vlaamse Codex Fiscaliteit en de nieuwe omzendbrief – commentaar”, *Registratierechten*, 2015, nr. 1, 27..

5.4 Toegelaten rechtshandelingen: witte lijst

Deze toegelaten rechtshandelingen worden in principe beschouwd geen fiscaal misbruik uit te maken.

Op 16 februari 2015 heeft Vlaams minister van Financiën Turtelboom een nieuwe omzendbrief bekendgemaakt betreffende de toepassing van de algemene antimisbruikbepaling met het oog op de Vlaamse registratie –en erfbelasting. Deze nieuwe omzendbrief nr. 2015/1 van 16 februari 2015 maakt opnieuw melding van de “witte lijst” van toegelaten rechtshandelingen nadat deze achterwegen werd gelaten door omzendbrief nr. 2014/2.

Minister Turtelboom bevestigt dat het niet de bedoeling was geweest van de fiscale administratie om de “witte lijst” van toegelaten rechtshandelingen in de omzendbrief nr. 2014/2 toch als fiscaal misbruik te kwalificeren. Het is daarom dat de nieuwe omzendbrief nr. 2015/1 de witte lijst heropneemt. Deze lijst is identiek als de lijst met verrichtingen die opgenomen waren in de federale circulaire nr. 5/2013.¹⁴⁹

Onderstaande rechtshandelingen worden in principe niet als fiscaal misbruik beschouwd, voor zover ze geen deel uitmaken van een gecombineerde constructie:

- schenking door middel van een handgift of bankgift, of bij akte verleden voor een niet-Belgische notaris
- gefaseerde schenking van onroerende goederen met tussenperiode van meer dan drie jaar;
- schenking onder last, ontbindende voorwaarde, met voorbehoud van vruchtgebruik of een levenslang recht;
- schenking door grootouders aan kleinkind(eren);
- schenking waarop het verlaagd tarief van de schenkbelasting van toepassing is;
- schenking die een in de Vlaamse codex fiscaliteit van 13 december 2013 voorziene vrijstelling van schenkbelasting geniet;
- tontine –en aanwasclausules.¹⁵⁰

Deze lijst is echter niet limitatief.

¹⁴⁹ S. VAN BREE, “Antimisbruik in registratie –en erfbelasting”, *NJW*, 2015/06, nr. 324, 429.

¹⁵⁰ F. HELLEMANS, “De (laatste) nieuwe omzendbrief inzake fiscaal misbruik voor het Vlaams Gewest – De Vlaamse rulingdienst – Commentaar”, *Registratierechten*, 2015, nr. 2, 14-15.

5.4.1 Schenking door middel van een handgift of bankgift, of bij akte verleden voor een niet-Belgische notaris

Het verschil tussen een handgift en een bankgift is dat bij een handgift de schenker een bepaalde geldsom van zijn rekening afhaalt en dit overhandigt aan de begiftigde. De begiftigde plaatst de ontvangen som op zijn rekening en er zijn geen verdere formaliteiten vereist. Bij een bankgift is dit veel eenvoudiger. Hier wordt het geld via overschrijving aan de begiftigde overgeschreven en betreft het dus met andere woorden een zuiver bancaire transactie.¹⁵¹ De bankgift is dus als het ware een modernere variant van de handgift.

In principe dient elke schenking met tussenkomst van de notaris te gebeuren. Hij maakt van deze schenking een notariële akte waarbij schenkingsrechten moeten worden betaald aan de notaris. Hij zal dit vervolgens doorstorten aan het registratiekantoor. Echter bestaat er voor de hand –en bankgift een uitzondering. Voor de hand –en bankgift is er geen tussenkomst van de notaris vereist dus hier zijn geen schenkingsrechten verschuldigd. Indien het toch ter registratie wordt aangeboden worden hierop schenkingsrechten geheven.

Wanneer de gift niet geregistreerd wordt en de schenker overlijdt binnen de drie jaar na de schenking dan wordt de schenking mee opgenomen in de aangifte van nalatenschap. Hierop zijn erfbelastingen verschuldigd op het bedrag van de schenking (*supra* 2.1.2).

Vaak gebeurt het dat de schenking via een buitenlandse, vaak Nederlandse, notaris wordt verleden waardoor er van een aantal niet onaanzienlijke voordelen wordt genoten:

- volgens de wet is er hoe dan ook een notariële akte nodig voor de schenking van zaken die niet overhandigd kan worden en op deze manier wordt aan deze vereiste voldaan (in de wet wordt er niet uitdrukkelijk voorgeschreven dat het om een Belgische notaris moet gaan);
- er wordt tegelijk over een vaste datum beschikt (die door de notaris wordt vastgesteld) waardoor er desnoods kan bewezen worden dat de drie jaar sinds de schenking verlopen waren;
- de Nederlandse notaris is niet verplicht de schenkingsrechten te innen voor de schenkingen door niet-Nederlandse inwoners waardoor er op de koop geen (hoge) schenkingsrechten moeten betaald worden.

Bovendien worden er geen erfbelastingen meer verschuldigd op de via een Belgische notaris geschonken goederen en worden de geschonken goederen niet meer meegeteld bij de goederen van de nalatenschap om de verschuldigde erfbelastingen te berekenen.¹⁵² Opgelet, dit is enkel van toepassing op roerende goederen.

¹⁵¹ X, *De bankgift*, <https://www.notaris.be/erven-schenken/schenken:-burgerrechtelijk/alternatieve-schenkingstechnieken/de-bankgift> (consultatie op 16 februari 2016).

¹⁵² X, *Is een schenking via een Nederlandse notaris voordelig?*, <https://www.notaris.be/faq/erven-schenken/is-een-schenking-via-een-nederlandse-notaris-voordelig> (consultatie op 16 februari 2016).

5.4.2 Gefaseerde schenking van onroerende goederen met tussenperiode van meer dan drie jaar

Deze techniek wordt door de fiscale administratie “veilig” gesteld. Vaak wordt deze techniek toegepast om de progressieve schijven van de successierechten te ontwijken. De tarieven van schenkingen zijn progressief dus hoe meer men schenkt, hoe hoger de schenkbelastingen zullen zijn. De techniek van gefaseerde schenkingen biedt het voordeel dat het onroerend goed niet in één keer wordt geschonken maar in verschillende keren. In volgend voorbeeld wordt dit verduidelijkt.¹⁵³

Wanneer Sofie haar onroerend goed ter waarde van 400.000 euro wil schenken aan haar enige dochter Mieke, betaalt zij hiervoor 40.500 euro aan schenkingsrechten.

Berekening (artikel 2.8.4.1.1, §1 VCF):

150.000 euro x 3 % = 4.500 euro

100.000 euro x 9 % = 9.000 euro

150.000 euro x 18 % = 27.000

→ Totaal: 40.500 euro

Indien Sofie het onroerend goed in twee keer zou schenken aan Mieke (2 x 200.000 euro), dan zouden de schenkbelastingen twee keer 9.000 euro bedragen, dus in totaal 18.000 euro.

Berekening (artikel 2.8.4.1.01, §1 VCF):

150.000 euro x 3 % = 4.500 euro

50.000 euro x 9 % = 4.500 euro

→ Totaal: 9.000 euro

Door deze gefaseerde schenking wordt er 31.500 euro (40.500 – 9.000) aan schenkbelasting bespaard.¹⁵⁴

De techniek wordt enkel toegelaten met tussenperiodes van minstens drie jaar. Als dit niet wordt gerespecteerd, worden de verschillende schenkingen samengeteld alsof het één schenking was en wordt het aan het hogere tarief belast.¹⁵⁵

¹⁵³ W. PUTZEYS, *Magda? Hoever kan u nog gaan in successieplanning na de invoering van de nieuwe algemene antimisbruikbepaling?*, <http://www.taxworld.be/taxworld/successieplanning-na-invoering-nieuwe-algemene-antimisbruikbepaling.html?LangType=2067> (consultatie op 19 februari 2016).

¹⁵⁴ J. BOSSUYT, K. ANTHONISSEN, L. DILLEN, L. DE BROE, N. GEELHAND, V. DAUGINET en V. VERCAUTEREN, *De nieuwe antimisbruikbepaling. Verslagboek van het grote antimisbruik-seminar, georganiseerd door Kluwer Opleidingen op 10 mei 2012.*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2013, 34.

¹⁵⁵ W. PUTZEYS, *Magda? Hoever kan u nog gaan in successieplanning na de invoering van de nieuwe algemene antimisbruikbepaling?*, <http://www.taxworld.be/taxworld/successieplanning-na-invoering-nieuwe-algemene-antimisbruikbepaling.html?LangType=2067> (consultatie op 19 februari 2016).

5.4.3 Schenking onder last, ontbindende voorwaarde, met voorbehoud van vruchtgebruik of een levenslang recht

Wanneer een schenker iets schenkt aan een begiftigde, verliest de schenker het eigendomsrecht en de controle over de geschonken goederen. Vaak worden er voorwaarden en modaliteiten aan een schenking gekoppeld om dit controleverlies tegen te gaan zoals bijvoorbeeld een voorbehoud van een levenslang recht van vruchtgebruik of een ontbindende voorwaarde van vooroverlijden.¹⁵⁶

Het levenslang toedienen van medische zorgen of het verschaffen van kost en inwon door de begiftigde is een voorbeeld van een voorwaarde die vaak wordt opgelegd door de schenker.¹⁵⁷

Bij een schenking met voorbehoud van vruchtgebruik wordt slechts de blote eigendom geschonken aan de begiftigde. Het vruchtgebruik blijft levenslang bij de schenker en gaat pas over aan de begiftigde bij overlijden van de schenker. Schenking met voorbehoud van vruchtgebruik geeft het voordeel dat de schenker zijn leven lang de vruchten kan opstrijken van het goed zoals bijvoorbeeld huurinkomsten, interesten, dividenden, opbrengsten van kapitalen, ...¹⁵⁸

Bij schenking onder last wordt vaak in de praktijk een verplichting opgelegd aan de begiftigde om een bepaalde geldsom over te dragen aan een andere persoon. In veel gevallen wordt dit gedaan om bij een schenking de gelijkheid onder de kinderen recht te zetten. Ouders kunnen op deze manier een goed schenken aan hun dochter ten bedrage van 300.000 euro. De dochter heeft de verplichting om in hoofde uit haar eigen financiële middelen een bedrag van 150.000 euro over te dragen aan haar enige broer.¹⁵⁹

5.4.4 Schenking door grootouders aan kleinkind(eren);

Deze techniek wordt ook wel eens de 'generation skipping' genoemd. Dit wordt vaak toegepast wanneer grootouders (een gedeelte van) hun nalatenschap rechtstreeks willen schenken aan hun kleinkind(eren). Ze slaan met andere woorden de tussenliggende generatie over. Dit biedt het voordeel dat er minder erfbelasting betaald moeten worden omdat de nalatenschap verspreid wordt over meer erfgenamen (meestal zijn er meer kleinkinderen dan kinderen), en ze dus elk minder ervan. Het vermogen komt aldus in een lagere schijf terecht.

Het biedt bovendien ook het voordeel dat het vermogen maar een keer wordt doorgegeven, zijnde van de grootouders naar de kleinkinderen in plaats van twee keer, zijnde van de grootouders naar de

¹⁵⁶ M. VAN OVERMEIRE, *Masterproef – De nieuwe antimisbruikbepaling inzake successierechten*, [http://scriptiebank.be/sites/default/files/webform/scriptie/Thesis %20Maaik %20Van %20Overmeire.pdf](http://scriptiebank.be/sites/default/files/webform/scriptie/Thesis%20Maaik%20Van%20Overmeire.pdf), 2012-2013, 83. (consultatie op 16 februari 2016).

¹⁵⁷ X, *Schenking onder last*, www.notarishoninckx.be/erven-schenken/schenken:-burgerrechtelijk/wat-is-een-schenking/eens-gegeven-altijd-gegeven (consultatie op 17 februari 2016).

¹⁵⁸ X, *Schenking met voorbehoud van vruchtgebruik*, <https://www.notaris.be/erven-schenken/schenken:-burgerrechtelijk/schenken-met-voorwaarden/schenking-met-voorbehoud-van-vruchtgebruik> (consultatie op 17 februari 2016).

¹⁵⁹ X, *Schenking onder last*, www.notarishoninckx.be/erven-schenken/schenken:-burgerrechtelijk/wat-is-een-schenking/eens-gegeven-altijd-gegeven (consultatie op 17 februari 2016).

kinderen en van de kinderen naar de kleinkinderen. Hierdoor moet er maar een keer erfbelasting betaald worden. Het tarief blijft hetzelfde gezien het allemaal erfgenamen betreffen in rechte lijn.¹⁶⁰

Een techniek die op de 'generation skipping' leunt is het 'verdeel-en-heers' testament. Zoals geweten zijn de tarieven van erfbelasting progressief: hoe hoger het bedrag in de erfenis, hoe hoger het percentage erfbelasting dat betaald moet worden door de erfgenamen. Het 'verdeel-en-heers' testament zorgt hier voor een oplossing: de 'erfenistaart' wordt in zoveel mogelijk stukjes verdeeld, onder zoveel mogelijk begunstigden. Elke erfgenaam krijgt een kleiner stuk maar voor de berekening van de erfbelasting wordt telkens vanuit de laagste schijf begonnen.

In volgend voorbeeld wordt dit duidelijker: een weduwe in Vlaanderen heeft een onroerend goed ter waarde van 900.000 euro. De weduwe heeft drie kinderen: Anke, Monique en Steven. Bovendien heeft Anke drie kinderen, Monique één en Steven twee. In totaal zijn er dus zes kleinkinderen.¹⁶¹

Zonder het 'verdeel-en-heers' testament:

Anke, Monique en Steven erven ieder volgens het wettelijk erfrecht één derde van de nalatenschap, of elk 300.000 euro. Hiervoor moeten ze alle drie 33.000 euro erfbelasting betalen.

Berekening (artikel 2.7.4.1.1, §1 VCF):

50.000 euro x 3 % = 1.500 euro

200.000 euro x 9 % = 18.000 euro

50.000 x 27 % = 13.500 euro

→ Totaal: ieder 33.000 euro of samen 3 x 33.000 = 99.000 euro

Samen moeten ze het totaal van 99.000 euro aan erfbelastingen betalen.

Met het 'verdeel-en-heers' testament:

Wanneer de weduwe een testament opstelde waarin ze aan elk kind een gelijk deel van haar vermogen overdraagt (één derde) en die in gelijke delen verdeelt onder het kind en kleinkinderen hiervan.

Anke en haar drie kinderen ontvangen dan samen 300.000 euro, of ieder 75.000 euro. Ze betalen dan ieder 3.750 euro aan erfbelasting of een totaal van 15.000 euro.

Berekening (artikel 2.7.4.1.1, §1 VCF):

50.000 euro x 3 % = 1.500 euro

25.000 euro x 9 % = 2.250 euro

→ Totaal: ieder 3.750 euro of samen 4 x 3.750 = 15.000 euro

¹⁶⁰ W. PUTZEYS, *Magda? Hoever kan u nog gaan in successieplanning na de invoering van de nieuwe algemene antimisbruikbepaling?*, <http://www.taxworld.be/taxworld/successieplanning-na-invoering-nieuwe-algemene-antimisbruikbepaling.html?LangType=2067> (consultatie op 19 februari 2016).

¹⁶¹ X, *Het 'verdeel-en-heers' testament*, <http://www.notarisseggers.be/erven-schenken/successieplanning:-fiscaalvriendelijk/het-hoe-en-waarom-van-een-testament/verdeel-en-heers-testament> (consultatie op 4 april 2016).

Monique en haar kind krijgen samen 300.000 euro, of elk 150.000 euro. Hierop zijn ze ieder 10.500 euro of samen 21.000 euro aan erfbelastingen verschuldigd.

Berekening (artikel 2.7.4.1.1, §1 VCF):

50.000 euro x 3 % = 1.500 euro

100.000 euro x 9 % = 9.000 euro

→ Totaal: ieder 10.500 euro of samen 2 x 10.500 = 21.000 euro

Steven en zijn twee kinderen krijgen tevens 300.000 euro, of elk 100.000. Hierop moet ieder 6.000 euro erfbelastingen betalen of samen 18.000 euro.

Berekening (artikel 2.7.4.1.1, §1 VCF):

50.000 euro x 3 % = 1.500 euro

50.000 euro x 9 % = 4.500 euro

→ Totaal: ieder 6.000 euro of samen 3 x 6.000 = 18.000 euro

Het totaal bedrag aan verschuldigde erfbelastingen met het 'verdeel-en-heers' testament: 15.000 + 21.000 + 18.000 = 54.000 euro

Met het 'verdeel-en-heers' testament wordt er 45.000 euro (99.000 – 54.000) aan erfbelastingen bespaard.¹⁶²

5.4.5 Schenking waarop het verlaagd tarief van de schenkbelasting van toepassing is

5.4.5.1 Verlaagd tarief voor energiezuinige renovatiewerken

Artikel 2.8.4.3.1, §1 VCF voorziet een tariefvermindering voor begiftigden die binnen vijf jaar vanaf de schenking renovatiewerken uitvoeren met een totale waarde van minimum 10.000 euro exclusief BTW (*supra* 2.1.12.3). De renovatiewerken moeten betrekking hebben zoals omschreven in het Vlaams Energiebesluit van 19 november 2010.

De schenkbelasting van onroerende goederen met toepassing van het verlaagd tarief voor energiezuinige renovatiewerken worden berekend volgens het tarief, zoals vermeld in onderstaande tabellen.

¹⁶² X, *Het 'verdeel-en-heers' testament*, <http://www.notarissegers.be/erven-schenken/successieplanning:-fiscaalvriendelijk/het-hoe-en-waarom-van-een-testament/verdeel-en-heers-testament> (consultatie op 4 april 2016).

a. Een schenking in rechte lijn en tussen partners

Gedeelte van de schenking in euro	Verminderd tarief	Totaalbedrag van de belasting op de voorgaande gedeelten, in euro
0,01 – 150.000	3 %	-
150.000 – 250.000	6 %	4.400
250.000 – 450.000	12 %	10.500
Boven de 450.000	18 %	34.500

(artikel 2.8.4.3.1, §1 VCF)

b. Een schenking tussen alle andere personen

Gedeelte van de schenking in euro	Verminderd tarief	Totaalbedrag van de belasting op de voorgaande gedeelten, in euro
0,01 – 150.000	9 %	-
150.000 – 250.000	17 %	13.500
250.000 – 450.000	24 %	30.500
Boven de 450.000	31 %	78.500

(artikel 2.8.4.3.1, §1 VCF)

5.4.5.1 Verlaagd tarief voor het afsluiten van een geregistreeerde huurovereenkomst met een minimumduur van negen jaar in het geschonken goed

Artikel 2.8.4.3.1, §2 VCF voorziet een tariefvermindering wanneer een geregistreeerde huurovereenkomst met een minimumduur van negen jaar wordt afgesloten in het geschonken goed, binnen de drie jaar vanaf datum van de schenking. Hierbij zal ook een conformiteitsattest voorgelegd moeten worden, zoals vermeld in de Vlaamse Wooncode.

Er moet binnen de zes maanden een nieuwe huurovereenkomst afgesloten worden wanneer de huurovereenkomst vroegtijdig beëindigd wordt. Op deze manier wordt de vereiste termijn van negen jaar nog steeds behaald. Wanneer dit niet lukt en er geen effectieve verhuring meer plaatsvindt, wordt dit onmiddellijk gemeld aan de Vlaamse Belastingdienst. Het teruggestorte bedrag dat eerder werd toegekend zal teruggevorderd moeten worden.

De schenkbelasting van onroerende goederen met toepassing van het verlaagd tarief voor het afsluiten van een geregistreeerde huurovereenkomst met een minimumduur van negen jaar in het geschonken goed wordt berekend volgens het tarief zoals vermeld in artikel 2.8.4.3.1, §1 VCF. Het verlaagd tarief is aldus identiek als die voor het verlaagd tarief voor energiezuinige renovatiewerken.

5.4.5.2 Een schenking van bouwgronden

Sinds 2003 wordt in het Vlaamse Gewest voor de schenking van een bouwgrond een verlaagde schenkbelasting aangerekend. In principe was dit slechts een tijdelijke maatregel die eind 2014 zou eindigen. Turtelboom¹⁶³ verklaarde dat het verlaagd tarief voor de vierde maal verlengd wordt en het van kracht blijft tot eind 2019. De Vlaamse Regering wil met deze maatregel de eigenaars aanzetten om hun ongebruikte gronden sneller over te dragen aan jongere generaties.¹⁶⁴

De bouwverplichting blijft echter behouden. Deze bouwverplichting is nuttig om van het voordeeltarief te kunnen blijven genieten. De begiftigden of één van hen moeten binnen de vijf jaar vanaf de datum van de schenkingsakten op het adres van de verkregen bouwgrond hun hoofdverblijfplaats vestigen.

Er wordt steeds rekening gehouden met de schenkingen die tussen dezelfde personen geschieden in de periode van drie jaar die aan de schenking van de bouwgrond voorafgaan (*supra* 2.1.12.4).

Wanneer er tussen dezelfde personen reeds een schenking ten bedrage van 150.000 euro heeft geschied, kan er bijgevolg niet meer van een vermindering worden genoten. Wanneer zowel een schenking van een bouwgrond als een gewone schenking in eenzelfde schenkingsakte of in verschillende akte maar van dezelfde datum plaatsvinden, dan wordt de schenking van de bouwgrond geacht eerst te hebben plaatsgevonden. Op deze manier gaat het effect van de tariefvermindering voor schenkingen van bouwgronden niet verloren.¹⁶⁵

De schenkbelasting voor schenkingen van bouwgronden wordt berekend volgens het tarief, zoals vermeld in onderstaand tabellen.

¹⁶³ A. TURTELBOOM, Antwoord Annemie Turtelboom (Viceminister-President van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie) op Vraag 28 van 20 oktober 2015 van mevrouw Van Volcem, <http://www.immospector.be/secure/documentview.aspx?id=ln173059&anchor=ln173059-2> (consultatie op 26 maart 2016).

¹⁶⁴ X, *Verlaging tarieven voor schenking van onroerend goed in het Vlaamse Gewest*, <http://www.bdo.be/nl/news/professional-news/2015/verlaagde-schenkingsrechten-vlaams-gewest/> (consultatie op 26 maart 2016).

¹⁶⁵ H. VAN DER BORGHT, *De Vlaamse schenkingsrechten voor u op een rijtje*, Brussel, Colofon, 2012, 10.

a. Een schenking van een bouwgrond in rechte lijn en tussen partners

Gedeelte van de schenking in euro	Toepasselijk percentage	Totaalbedrag van de belasting op de voorgaande gedeelten, in euro
0,01 – 12.500	1 %	-
12.500 – 25.000	2 %	125
25.000 – 50.000	3 %	375
50.000 – 100.000	5 %	1.125
100.000 – 150.000	8 %	3.625
150.000 – 200.000	14 %	7.625
200.000 – 250.000	18 %	14.625
250.000 – 500.000	24 %	23.625
Meer dan 500.000	30 %	83.625

(artikel 2.8.4.2.1 VCF)

b. Een schenking van een bouwgrond tussen broers en zussen

Gedeelte van de schenking in euro	Toepasselijk percentage	Totaalbedrag van de belasting op de voorgaande gedeelten, in euro
0,01 – 150.000	10 %	-
150.000 – 175.000	50 %	15.000
Meer dan 175.000	65 %	27.500

(artikel 2.8.4.2.1 VCF)

c. Een schenking van een bouwgrond tussen ooms, tantes, neven en nichten

Gedeelte van de schenking in euro	Toepasselijk percentage	Totaalbedrag van de belasting op de voorgaande gedeelten, in euro
0,01 – 150.000	10 %	-
150.000 – 175.000	55 %	15.000
Meer dan 175.000	70 %	28.750

(artikel 2.8.4.2.1 VCF)

d. Een schenking van een bouwgrond tussen alle andere personen

Gedeelte van de schenking in euro	Toepasselijk percentage	Totaalbedrag van de belasting op de voorgaande gedeelten, in euro
0,01 – 150.000	10 %	-
150.000 – 175.000	65 %	15.000
Meer dan 175.000	80 %	31.250

(artikel 2.8.4.2.1 VCF)

5.4.5.3 Vermindering afhankelijk van hoedanigheid van de schenker of begunstigde

Bovendien worden de rechtshandelingen toegelaten waarbij een vermindering geldt afhankelijk van de hoedanigheid van de schenker of de begunstigde. Zo wordt het schenktarief volgens artikel 2.8.4.1.1, §3, lid 1 VFC verminderd tot 5,5 % voor schenkingen aan:

1. het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap;
2. de Vlaamse, de Franse en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie;
3. de Franse en de Duitstalige Gemeenschap en aan het Waalse en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest;
4. een lidstaat van de Europese Economische Ruimte;
5. provincies en gemeenten in het Vlaams Gewest;
6. de openbare instellingen van de publiekrechtelijke rechtspersonen, vermeld in de onderdelen 1° tot en met 5°;
7. erkende sociale huisvestingsmaatschappijen zoals vermeld in artikel 40 van de Vlaamse Wooncode;
8. de coöperatieve vennootschap Vlaams Woningfonds van de grote gezinnen;
9. dienstverlenende en opdracht houdende verenigingen zoals opgevat in het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking;
10. verenigingen zonder winstoogmerk, ziekenfondsen en landsbonden van ziekenfondsen, beroepsverenigingen, internationale verenigingen zonder winstoogmerk, private stichtingen en stichtingen van openbaar nut;
11. Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn

Schenkingen, inclusief inbrengen om niet, die aan rechtspersonen worden gedaan, zoals vermeld in artikel 2.8.4.1.1, §3, lid 1, 10° VCF, zo de schenker zelf een rechtspersoon zoals vermeld in artikel 2.8.4.1.1, §3, lid 1, 10° VCF, geldt een forfaitair tarief van 100 euro (artikel 2.8.4.1.1, §3, lid 2 VCF).

Deze verminderingen zijn volgens artikel 2.8.4.1.1, §3, lid 3 VCF ook van toepassing op soortgelijke rechtspersonen die zijn opgericht volgens en zijn onderworpen aan de wetgeving van een andere

lidstaat van de Europese Economische Ruimte en die ook hun statutaire zetel, hun hoofdbestuur of hoofdvestiging binnen de Europese Economische Ruimte hebben.¹⁶⁶

5.4.5.4 Vermindering wegens kinderlast

Volgens artikel 2.8.5.0.1, §1 VCF geldt een vermindering wegens kinderlast voor schenkingen van onroerende goederen. Indien de belastingplichtige op het moment van de schenking ten minste drie kinderen in leven heeft die de leeftijd van eenentwintig jaar niet hebben bereikt, dan wordt de te betalen schenkbelasting met 2 % verminderd voor elk van de kinderen van de begiftigde. De vermindering mag niet meer dan 62 euro per kind bedragen.¹⁶⁷

Voor een begiftigde partner wordt de vermindering op 4 % per kind gebracht voor zover die de leeftijd van eenentwintig jaar niet hebben bereikt. De vermindering mag niet meer dan 124 euro per kind bedragen.¹⁶⁸

5.4.6 Schenking die een in de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013 voorziene vrijstelling van schenkbelasting geniet

In artikel 2.8.6.0.1 tot en met artikel 2.8.6.0.7 VCF worden alle bepalingen met betrekking tot vrijstellingen van schenkbelasting opgenomen.

Zo bepaalt artikel 2.8.6.0.1, lid 1, 2° VCF dat een schenking van in het buitenland gelegen onroerende goederen in Vlaanderen niet is onderworpen aan de schenkbelasting en aldus van een vrijstelling van schenkbelasting wordt genoten.¹⁶⁹

Artikel 2.8.6.0.3, §1, lid 1 VCF bepaalt dat er eveneens een vrijstelling wordt verleend voor de overdracht van familiale ondernemingen en vennootschappen. De toepassingsvoorwaarden om van de vrijstelling te genieten zijn identiek aan die voor de toepassing van het verlaagd tarief voor de vererving van familiale ondernemingen of vennootschappen (*supra* 2.1.8). Ook de voorwaarden om na de schenking te kunnen blijven genieten van de vrijstelling zijn dezelfde als die van het verlaagd tarief van erfbelasting.¹⁷⁰

Deze vrijstellingen worden aldus niet als fiscaal misbruik beschouwd, voor zover ze geen deel uitmaken van een gecombineerde constructie.

¹⁶⁶ VLABEL, *Vermindering afhankelijk van hoedanigheid van de schenker of begunstigde*, <http://belastingen.vlaanderen.be/vermindering-afhankelijk-van-hoedanigheid-van-de-schenker-of-begunstigde> (consultatie op 4 april 2016).

¹⁶⁷ VLABEL, *Vermindering wegens kinderlast*, <http://belastingen.vlaanderen.be/vermindering-wegens-kinderlast> (consultatie op 4 april 2016).

¹⁶⁸ X, *Afdeling 5. Verminderings*, <http://www.immospector.be/secure/documentview.aspx?trackuser=1&id=ln147871&anchor=ln147871-547> (consultatie op 4 april 2016).

¹⁶⁹ VLABEL, *Vrijstelling voor in het buitenland gelegen onroerende goederen*, <http://belastingen.vlaanderen.be/vrijstelling-voor-in-het-buitenland-gelegen-onroerende-goederen> (consultatie op 26 maart 2016).

¹⁷⁰ VLABEL, *Vrijstelling voor overdracht van familiale ondernemingen en vennootschappen*, <http://belastingen.vlaanderen.be/vrijstelling-voor-overdracht-van-familiale-ondernemingen-en-vennootschappen> (consultatie op 26 maart 2016).

5.4.7 Tontine –en aanwasclausules

5.4.7.1 Tontine

De tontine is een bijzonder beding in een verkoopakte van een onroerend goed waarbij samenwonende partners of echtgenoten elk de helft verkrijgen en waarbij bij overlijden van een van hen de langstlevende eigenaar wordt van het geheel.

In volgend voorbeeld wordt dit duidelijker weergegeven. Verkoper Jef verkoopt zijn huis aan Sofie en Bart, met een tontinebeding. Jef bedingt dus dat Sofie haar onverdeeld aandeel in het huis verwerft onder de ontbindende voorwaarde van haar overlijden voor Bart en het aandeel van Bart onder de opschortende voorwaarde van haar overleven op Bart. Verkoper Jef bedingt eveneens dat Bart zijn onverdeeld aandeel verkrijgt onder de ontbindende voorwaarde van zijn overleven op Sofie. De voorwaarde werkt met terugwerkende kracht zodat bij de realisatie van een voorwaarde de juridische toestand van in het begin altijd wordt geacht zo geweest te zijn.

Wanneer Bart eerst komt te overlijden voor Sofie, wordt de ontbindende voorwaarde vervuld voor die helft afhankelijk van zijn overlijden ten voordele van Sofie. De voorwaarde wordt gerealiseerd en de aankoop van die helft wordt met terugwerkende kracht ontbonden. De opschortende voorwaarde van aankoop van het aandeel van Sofie bij overleven op Sofie kan nooit meer gerealiseerd worden.

Als het voorbeeld langs de kant van Sofie bekeken wordt, kan de ontbindende voorwaarde dat zij haar helft verliest als zij overlijdt voor Bart, nooit meer gerealiseerd worden. Sofie behoudt haar eigen aandeel. De opschortende voorwaarde, dat zij het aandeel van Bart verkrijgt bij overleven op Bart, wordt echter wel gerealiseerd. Sofie wordt dan geacht de langstlevende echtgenoot te zijn, vanaf het begin, alsook het aandeel van Bart te hebben verkregen en bijgevolg het huis in volle eigendom en rechtstreeks van verkoper Jef verworven. Sofie heeft het aandeel van Bart verkregen op contractuele basis en niet door nalatenschap. Er is daarom geen erfbelasting verschuldigd.

5.4.7.2 Het beding van aanwas

Aan de hand van hetzelfde voormelde voorbeeld wordt het beding van aanwas duidelijk weergegeven. Verkoper Jef verkoopt zijn huis aan Sofie en Bart die elk voor de helft aankopen. Ze kopen niet rechtstreeks met verkoper Jef, zoals bij een tontine, maar ze komen onderling een regeling overeen, dat in een bijzondere clause in de aankoopakte wordt opgenomen. In deze regeling, het beding van aanwas, komen Sofie en Bart onderling overeen dat elke deelgenoot het aandeel van de andere deelgenoot verwerft onder de opschortende voorwaarde van zijn/haar overleven.

Deze voorwaarde werkt net zoals tontine met terugwerkende kracht (tenzij contractueel anders is bepaald). Wanneer Bart komt te overlijden voor Sofie, komt de voorwaarde nooit meer in vervulling dat Sofie haar aandeel zal overdragen aan Bart onder de opschortende voorwaarde van haar vooroverlijden. Sofie behoudt dus haar helft. Bart heeft zijn aandeel overgedragen aan Sofie onder de opschortende voorwaarde van zijn overlijden voor Sofie. Deze voorwaarde is echter wel gerealiseerd. Sofie verkrijgt met terugwerkende kracht de helft van Bart, zodat zij vanaf het begin

geacht wordt eigenaar te zijn van het geheel. Sofie heeft het aandeel van Bart verkregen op contractuele basis en niet door nalatenschap. Er is daarom geen erfbelasting verschuldigd.¹⁷¹

Beide clausules laten toe om op een fiscaal gunstige manier een onroerend goed aan de andere partner over te laten bij overlijden van de ene partner. Op deze manier betalen ze 0 % erfbelasting, en vallen beide clausules onder de toegelaten rechtshandelingen en worden ze niet als fiscaal misbruik beschouwd.

5.4.7.1 Gelijkenissen tussen tontine en het beding van aanwas

Zowel tontine als het beding van aanwas zijn kanscontracten. Kanscontracten zijn volgens artikel 1964 B.W. *“wederkerige overeenkomsten, waarvan de gevolgen, met betrekking tot winst en verlies, hetzij voor alle partijen, hetzij voor een of meer van hen, van een onzekere gebeurtenis afhangen”*. De onzekere gebeurtenis betreft hier niet het overlijden als zodanig maar eerder op de volgorde van overlijden. Er is geen zekerheid wie eerst komt te overlijden. Er wordt vanuit gegaan dat beide partijen een gelijke kans moeten hebben op het eventueel verkrijgen op het geheel van de goederen waar het beding op slaat.

Beide clausules hebben geen wettelijke basis (wetgeving) maar werden eerder uit de notariële praktijk en de juridische doctrine gegroeid (rechtsleer).

Zowel bij de tontine als bij het beding van aanwas, moet de langstlevende partner bij het overlijden van de eerststervende een registratierecht betalen van 10 % (in Vlaanderen) op het aandeel dat de langstlevende door het overlijden van de eerststervende verkregen heeft. Bij beide clausules is er geen sprake van erfbelasting of schenkbelasting.

Beide technieken kunnen voordelig zijn voor het onterven van reservataire erfgenamen. Kinderen hebben een reservatair erfdeel dat ingeroepen kan worden tegen een legaat maar niet tegen een kanscontract. Wanneer de ouders een goede band met hun kinderen hebben zullen ze gewoon opteren voor een testament en zijn er geen registratierechten verschuldigd. Wanneer de band niet zo optimaal zou zijn tussen ouders en kinderen dan kiezen de ouders vaak voor tontine want dan kunnen de kinderen niet het reservatair gedeelte inroepen.

5.4.7.2 Verschil tussen tontine en het beding van aanwas

Het grote verschil tussen tontine en het beding van aanwas is dat de tontine een overeenkomst is met een derde (de verkoper) en waarbij twee of meerdere personen (kopers) samen iets overeenkomen. De tussenkomst van de verkoper is dan ook telkens vereist bij elke opheffing of wijziging van de overeenkomst op een later stadium. Het beding van aanwas is daarentegen louter een overeenkomst tussen de twee personen, zonder de partij van de verkoper.¹⁷²

¹⁷¹ L. Voet, *Vastgoedtransacties*2, AP Hogeschool, 2013-2014, 26-28.

¹⁷² M. PEETERS en S. DEKENS, *Aanwas en tontine met roerende goederen. Grijp uw kans.*, <http://www.mentorinstituut.be/tips-cases/artikels/2015/09/22/aanwas-en-tontine-met-roerende-goederen/> (consultatie op 26 maart 2016).

5.4.8 Duo-legaat

De techniek bestaat erin dat in een testament wordt opgenomen dat het legaat wordt toegekend aan een instelling of organisatie met een onbaatzuchtig doel. Deze heeft de verplichting om de erfbelasting te betalen op een ander legaat in datzelfde testament. Er wordt met andere woorden een deel van het vermogen aan een instelling of organisatie zonder winstoogmerk nagelaten zonder de erfgenamen enig nadeel te bezorgen. Het zal daarentegen zorgen dat de erfgenamen een legaat ontvangt, vrij van erfbelastingen en ze krijgen bovendien de gelegenheid om de netto-erfenis te laten stijgen. De techniek creëert een win-winsituatie. De erfgenamen hoeven geen erfbelastingen te betalen én voor het goede doel geldt een verlaagd tarief van 8,5 % (artikel 2.7.4.2.1, lid 1, 10° VCF).¹⁷³

Het duo-legaat werd in de circulaire van 2012/08 nog geacht fiscaal misbruik te zijn wanneer het slechts voortvloeide in een onbeduidend voordeel voor de instelling of organisatie omdat het duo-legaat enkel een fiscale insteek had en allesbehalve de bevoordeling van de vereniging. Sinds de circulaire van 2013/02 is dit echter wel toegelaten omdat de antimisbruikbepaling sindsdien enkel kan worden toegepast op rechtshandelingen die de belastingplichtige zelf uitvoert. In het kader van erfbelastingen is de erflater niet de belastingplichtige waardoor testamentaire bepalingen niet meer 'aangevallen' kan worden met de antimisbruikbepaling. Bijgevolg valt het duo-legaat (een testamentaire bepaling) dus niet meer in het vizier van artikel 3.17.0.0.2 VCF.¹⁷⁴

Er gelden wel drie cumulatieve voorwaarden om de constructie van het duo-legaat toe te passen:

- er moet een testament opgesteld zijn;
- er moet een legaat zijn ten voordele van een of meerdere personen;
- er moet een tweede legaat zijn ten voordele van een erkende organisatie of vereniging zonder winstoogmerk die een last opgelegd krijgt om alle erfbelastingen te betalen.

In volgend voorbeeld wordt dit duidelijk weergegeven:

Zonder duo-legaat:

Pieter laat een woning ter waarde van 500.000 euro na aan zijn enige nichtje Karolien.

Berekening (artikel 2.7.4.1.1, §1 VCF):

75.000 euro x 45 % = 33.750 euro

50.000 euro x 55 % = 27.500 euro

375.000 euro x 65 % = 243.750 euro

→ Totaal verschuldigde erfbelasting: 305.000 euro

In principe houdt Karolien slechts 195.000 euro (500.000 – 305.000) over van de nalatenschap. In totaal wordt er 61 % aan erfbelastingen betaald.

¹⁷³ X, *Duo-legaat*, <http://www.uhasselt.be/UH/Universiteitsfonds/Legaten/Duo-legaat.html> (consultatie op 5 april 2016).

¹⁷⁴ X, *Wanneer is successieplanning fiscaal misbruik (bis)?*, <http://www.vandelanotte.be/data/documents/20140117114723wpuib.pdf> (consultatie op 20 april 2016).

Met duo-legaat:

Pieter laat via een duo-legaat € 250.000 over aan zijn enige nichtje Karolien en € 250.000 aan een goed doel. Het goede doel heeft de verplichting alle erfbelastingen te betalen.¹⁷⁵

Berekening (artikel 2.7.4.2.1, lid 1, 10° VCF en artikel 2.7.4.1.1, §1 VCF):

250.000 euro x 8,5 % = 21.250 euro (verlaagd tarief)

75.000 euro x 45 % = 33.750 euro

50.000 euro x 55 % = 27.500 euro

125.000 euro x 65 % = 81.250 euro

→ Totaal verschuldigde erfbelasting: 163.750 euro

Door de constructie van het duo-legaat ontvangt Karolien 55.000 euro meer dan in het voorbeeld zonder het duo-legaat. De netto-erfenis van Karolien bedraagt dus 250.000 euro. Het goede doel houdt nog 86.250 euro (250.000 – 163.750) over.

Opgelet, er bestaat een minimumpercentage van 55 % dat aan een goed doel gestort moet worden.

5.5 Zwarte lijst

De zwarte lijst van rechtshandelingen worden door de Vlaamse fiscus *wel* beschouwd als fiscaal misbruik, behoudens tegenbewijs.

De circulaire nr. 5/2013 is sedert 1 januari 2015 vervangen door de omzendbrief nr. 2014/2. Hierin zijn inhoudelijke wijzigingen aangebracht aan de voormalige zwarte lijst. De omzendbrief nr. 2015/1 van 16 februari 2015 neemt deze inhoudelijke wijzigingen van de zwarte lijst over.¹⁷⁶

Deze lijst omvat volgende rechtshandelingen:

- éézijdige verblijvingsbedingen of bedingen van ongelijke verdelingen van huwelijksgemeenschap, losgekoppeld van een overlevingsvoorwaarde (zgn. sterfhuisclausule);
- inbreng van een goed in het gemeenschappelijk vermogen door één echtgenoot onmiddellijk of binnen een korte tijdspanne gevolgd door de schenking van dit goed door beide echtgenoten;
- uitbreng uit de huwelijksgemeenschap van roerende goederen, voorafgegaan of gevolgd door een wederzijdse schenking tussen echtgenoten;
- verzaking aan vruchtgebruik op een onroerend goed, gevolgd door een schenking.¹⁷⁷

Deze lijst is niet limitatief.

¹⁷⁵ X, *Duo-legaat*, <http://www.uhasselt.be/UH/Universiteitsfonds/Legaten/Duo-legaat.html> (consultatie op 5 april 2016).

¹⁷⁶ S. VAN BREE, *Antimisbruik in registratie – en erfbelasting*, www.legalworld.be/legalworld/antimisbruik-in-de-registratie-en-erfbelasting.html?LangType=2067 (consultatie op 16 februari 2016).

¹⁷⁷ F. HELLEMANS, “De (laatste) nieuwe omzendbrief inzake fiscaal misbruik voor het Vlaams Gewest – De Vlaamse rulingdienst – Commentaar”, *Registratierechten*, 2015, nr. 2, 14-15.

5.5.1 Sterfhuisclausule

Vóór de invoering van de antimisbruikbepaling van 2012 was het mogelijk om de zogenaamde sterfhuisclausule op te nemen in het huwelijkscontract wanneer bijvoorbeeld een van de echtgeno(o)t(e) terminaal ziek wordt en ze de huwgemeenschap totaal vrij van successierechten wil laten overdragen naar de niet-terminaal-zieke echtgeno(o)t(e).¹⁷⁸

De sterfhuisclausule maakte mogelijk om het huwelijkscontract te wijzigen of door er een op te maken om ervoor te zorgen dat de langstlevende echtgeno(o)t(e) overbleef met het volledig gemeenschappelijke vermogen in volle eigendom, zonder hierop successierechten te moeten betalen (*supra* 2.1.11), met andere woorden bekomt de langstlevende echtgeno(o)t(e) de volledige huwgemeenschap bij de ontbinding van het huwelijk (al dan niet beperkt tot overlijden). De fiscus kon hierop geen successierechten heffen omdat er geen voorwaarde meer gekoppeld was van overleven.¹⁷⁹

In volgend voorbeeld wordt weergegeven welk fiscaal voordeel de langstlevende echtgeno(o)t(e) kreeg in het kader van de sterfhuisclausule: Karin en Marc zijn gehuwd onder het wettelijk stelsel. Zowel Karin als Marc hebben geen reservataire erfgenamen. De grootte van hun gemeenschappelijk vermogen bedraagt 400.000 euro. Marc is beroepsmilitair en moet voor een lange periode naar oorlogsgebied vertrekken. Wanneer Marc zou overlijden, moet Karin 15.000 euro¹⁸⁰ aan erfbelastingen betalen.

Berekening (artikel 2.7.4.1.1, §1 VCF):

50.000 euro x 3 % = 1.500 euro

150.000 euro x 9 % = 13.500 euro

→ Totaal: 15.000 euro

Er wordt een sterfhuisclausule toegevoegd aan hun huwelijkscontract omdat ze beiden beseffen dat er een kans bestaat dat Marc sterft in het buitenland. Wanneer hij komt te overlijden gaat het volledige gemeenschappelijke vermogen in volle eigendom van rechtswege over naar Karin en moet Karin geen 15.000 euro betalen aan erfbelasting. Wanneer Marc dit overleeft, dan wordt de clausule geschrapt uit het huwelijkscontract.¹⁸¹

Op basis van het artikel 2.7.1.0.4 VCF (oud-artikel 5 W. Succ.) moet de langstlevende echtgeno(o)t(e) op het deel boven de helft erfbelasting betalen wanneer deze op basis van het huwelijkscontract bij overlijden meer dan de helft van de huwgemeenschap toebedeeld krijgt. Evenwel werd de sterfhuisclausule gezien als een ontsnappingsroute voor erfbelasting tussen echtgenoten omdat het niet valt onder het toepassingsgebied van artikel 2.7.1.0.4 VCF. De sterfhuisclausule geeft recht op de

¹⁷⁸ E. DEMEYERE en K. DE BOEVER, *Successieplanning - De 'sterfhuisclausule' en de juridische oorlog, kan het nog?*, <http://www.vandelanotte.be/data/documents/de-sterfhuisclausule-en-de-juridische-oorlog-kan-het-nog.pdf>, 2014, 1 (consultatie op 17 februari 2016).

¹⁷⁹ S. DINNEWETH, *Sterfhuisclausule: fiscaal dood en bijna begraven*, www.tiberghien.com/nl/kennisbank/memosenpublicaties/2015/06/26/sterfhuisclausule-fiscaal-dood-en-bijna-begraven/ (consultatie op 16 februari 2016).

¹⁸⁰ X, *Tarieven Vlaams Gewest*, <http://www.minfin.fgov.be/portail2/nl/themes/family/decease/inheritance-rates-flemish-region.htm> (consultatie op 17 februari 2016).

¹⁸¹ M. VAN OVERMEIRE, *Masterproef – De nieuwe antimisbruikbepaling inzake successierechten*, [http://scriptiebank.be/sites/default/files/webform/scriptie/Thesis %20Maaik %20Van %20Overmeire.pdf](http://scriptiebank.be/sites/default/files/webform/scriptie/Thesis%20Maaik%20Van%20Overmeire.pdf), 2012-2013, 99. (consultatie op 16 februari 2016).

belastingvrije verdeling van de volledige huwelijksgemeenschap in volle eigendom aan één van beide echtgenoten (zonder overlevingsvoorwaarde), bij ontbinding van het huwelijk.

De sterfhuisclausule werd sinds de nieuwe antimisbruikbepaling van 1 juni 2012 op de zwarte lijst geplaatst van rechtshandelingen die beschouwd worden als fiscaal misbruik omdat de fiscus ervanuit gaat dat de sterfhuisclausule wordt ingegeven door fiscale motieven. Het is aan de belastingplichtige om een tegenbewijs in te dienen dat er niet-fiscale motieven aan de basis liggen van deze clausule (*supra* 5.1.1). Indien de belastingplichtige hier niet in slaagt dan wordt deze rechtshandeling aan een belastingheffing onderworpen alsof het misbruik niet heeft plaatsgevonden (*supra* 5.1.2).¹⁸²

5.5.2 Inbreng van een goed in het gemeenschappelijk vermogen door één echtgenoot onmiddellijk of binnen een korte tijdspanne gevolgd door de schenking van dit goed door beide echtgenoten

Wanneer echtgenoten getrouwd zijn onder het wettelijk stelsel (artikel 1398 – 1450 B.W.) hebben ze naast het gemeenschappelijk vermogen vaak ook nog een eigen vermogen. In het eigen vermogen zitten goederen vervat, verkregen via een erfenis of schenking of ze bezaten deze goederen reeds voor ze gehuwd waren. Goederen die vervat zitten in het eigen vermogen kunnen ingebracht worden in het gemeenschappelijk vermogen door middel van een wijziging in het huwelijkscontract. Wanneer het eigen vermogen wordt ingebracht in het huwelijksgemeenschap, dan bezit elke echtgenoot de helft. Nadat dit is gebeurd volgt een schenking van deze goederen door beide echtgenoten aan bijvoorbeeld de kinderen of andere begiftigden.¹⁸³

Deze techniek is fiscaal voordeliger dan de goederen alleen te schenken omdat de schenkbelasting wordt berekend per schenker en per begiftigde en er wordt steeds vertrokken vanuit de laagste schijf.¹⁸⁴ In het volgend voorbeeld wordt het fiscaal voordeel verduidelijkt.

Karin is eigenaar van een onroerend goed dat een waarde heeft van 500.000 euro en bevindt zich tevens in het eigen vermogen van Karin. Karin is gehuwd onder het wettelijk stelsel met Marc en samen hebben ze een zoon, Ian. Als Karin haar onroerend goed wil schenken aan Ian, krijgt Ian 500.000 euro en wordt hierop 63.000 euro¹⁸⁵ aan schenkbelasting geheven.

¹⁸² X, *Vlaamse Decreetgever beslecht het pleidooi over de sterfhuisclausule*, http://www.kmcockpit.be/p_1133.htm (consultatie op 17 februari 2016).

¹⁸³ M. VAN OVERMEIRE, *Masterproef – De nieuwe antimisbruikbepaling inzake successierechten*, [http://scriptiebank.be/sites/default/files/webform/scriptie/Thesis %20Maaik %20Van %20Overmeire.pdf](http://scriptiebank.be/sites/default/files/webform/scriptie/Thesis%20Maaik%20Van%20Overmeire.pdf), 2012-2013, 105. (consultatie op 18 februari 2016).

¹⁸⁴ S. VAN BREE, "Antimisbruik in registratie –en erfbelasting", *NJW*, 2015/06, nr. 324, 430.

¹⁸⁵ X, *Schenkingstarieven in het Vlaamse Gewest*, <https://www.notaris.be/erven-schenken/schenken:-fiscaal/tarieven-vlaams-gewest> (consultatie op 18 februari 2016).

Berekening (artikel 2.8.4.1.1, §1 VCF):

150.000 euro x 3 % = 4.500 euro

100.000 euro x 9 % = 9.000 euro

200.000 euro x 18 % = 36.000 euro

50.000 euro x 27 % = 13.500

→ Totaal: 63.000 euro

Indien Karin het onroerend goed echter eerst in het huwelijksgemeenschap had ingebracht, dan gaat de schenking van beide echtgenoten uit. Ian krijgt dan van elke ouder 250.000 euro en dalen de schenkbelastingen naar 27.000 euro.

Berekening (artikel 2.8.4.1.1, §1 VCF):

150.000 euro x 3 % = 4.500 euro

100.000 euro x 9 % = 9.000 euro

→ Totaal: 13.500 x 2 = 27.000 euro

Via deze techniek wordt er 36.000 euro (63.000 – 27.000) aan schenkingsrechten bespaard.¹⁸⁶

Op deze manier wordt de progressiviteit van de schenkbelasting ontweken en maakt het principieel fiscaal misbruik uit, tenzij de belastingplichtige kan aantonen dat er andere motieven zijn dan het ontwijken van de hogere schenkbelastingen. Als de belastingplichtige dit tegenbewijs niet kan aantonen, dan wordt de schenkbelasting geheven alsof deze rechtshandeling niet had plaatsgevonden.¹⁸⁷

5.5.3 Uitbreng uit de huwelijksgemeenschap van roerende goederen, voorafgegaan of gevolgd door een wederzijdse schenking tussen echtgenoten

Echtgenoten die gehuwd zijn onder het wettelijk stelsel (artikel 1398 – 1450 B.W.) die samen eigenaar zijn van een roerend goed kunnen, via een wijziging van het huwelijkscontract, dit roerend goed overhevelen naar de eigen vermogens, elk voor de helft. Nadien wordt deze uitbreng uit de huwelijksgemeenschap onmiddellijk gevolgd door een wederzijdse schenking aan elkaar van dit roerend goed met een beding van conventionele terugkeer. De schenking zal vervolgens belast worden aan het vlak tarief van 3 %, het tarief van de roerende schenkbelasting in de rechte lijn en tussen echtgenoten of partners in het Vlaamse Gewest.

Bij vooroverlijden van één van de echtgenoten, zal het roerend vermogen terugkeren naar de andere echtgenoot, vrij van erfbelastingen.¹⁸⁸

Deze rechtshandeling wordt gevisieerd door de fiscus omdat op deze manier de gemeenschap wordt geledigd door de partijen en wordt de overgang van gemeenschapsgoederen vermeden bij het overlijden. Bovendien heeft de overgang uit de gemeenschap plaats in het vooruitzicht van het

¹⁸⁶ M. VAN OVERMEIRE, *Masterproef – De nieuwe antimisbruikbepaling inzake successierechten*, [http://scriptiebank.be/sites/default/files/webform/scriptie/Thesis %20Maaik %20Van %20Overmeire.pdf](http://scriptiebank.be/sites/default/files/webform/scriptie/Thesis%20Maaik%20Van%20Overmeire.pdf), 2012-2013, 105. (consultatie op 18 februari 2016).

¹⁸⁷ S. VAN BREE, "Antimisbruik in registratie –en erfbelasting", *NJW*, 2015/06, nr. 324, 430.

¹⁸⁸ S. VAN BREE, "Antimisbruik in registratie –en erfbelasting", *NJW*, 2015/06, nr. 324, 430.

overlijden. De belastingplichtige gaat in tegen artikel 2.7.1.0.4 VCF en streeft het fiscaal voordeel. De langstlevende echtgenoot wordt bovendien eveneens bevoordeeld op korte termijn.

De belastingplichtige zal tegenbewijs moeten indienen dat de keuze voor de uitbreng uit de huwelijksgemeenschap gevolgd door of voorafgegaan door een wederzijdse schenking tussen de echtgenoten verantwoord is door niet-fiscale motieven.

Indien hij dit tegenbewijs niet kan aantonen, wordt bij vooroverlijden van één van de echtgenoten de erfbelasting geheven alsof de uitbreng en de wederzijdse schenking niet hebben plaatsgevonden. De langstlevende roerende goederen die dan door het beding van conventionele terugkeer aan hem worden toebedeeld worden als huwelijksvoordeel op grond van artikel 2.7.1.0.4 VCF verkregen.¹⁸⁹

5.5.4 Verzaking aan vruchtgebruik op een onroerend goed, gevolgd door een schenking

In deze situatie bezit een persoon een deel in vruchtgebruik en een deel in volle eigendom op een onroerend goed. Deze persoon verzaakt eerst aan het vruchtgebruik om later een gedeelte in volle eigendom te schenken aan dezelfde perso(o)n(en) aan wie de verzaking van het vruchtgebruik gunstig is, of in omgekeerde volgorde. Deze rechtshandeling wordt beschouwd als fiscaal misbruik op grond van artikel 3.17.0.0.2 VCF.¹⁹⁰

Het laat volgens de fiscale administratie vermoeden dat deze techniek wordt toegepast om de erfbelasting te ontwijken. Het volgend voorbeeld kan dit duidelijk maken.

An en Thomas zijn gehuwd onder het wettelijk stelsel en hebben in hun gemeenschappelijk vermogen een onroerend goed. An en Thomas hebben een zoon, Jan. Wanneer Thomas komt te overlijden, wordt An (wanneer er niets geregeld is) op grond van het wettelijk erfrecht volle eigenaar van de ene helft van het onroerend goed en verkrijgt zij het vruchtgebruik voor de andere helft. De blote eigendom van die andere helft gaat naar Jan. An beslist om aan dit vruchtgebruik te verzaken en schenkt ook de ene helft, waar ze volle eigenaar van is, aan Jan. Het is geen automatisme dat de verzaking aan het vruchtgebruik een schenking uitmaakt aangezien niet elke afstand van het vruchtgebruik als een schenking gezien wordt. Dit komt omdat een afstand van het vruchtgebruik vaak uit andere motieven dan vrijgevigheid gedaan wordt. Volgens de fiscale administratie gaat deze techniek van verzaking aan het vruchtgebruik op een onroerend goed, gevolgd door een schenking in tegen de artikelen 2.8.3.0.1 §1 en 2.8.4.1.1 §2 VCF.¹⁹¹

In dergelijk geval roept de fiscale administratie in dat deze techniek fiscaal misbruik uitmaakt en is het aan de belastingplichtige om aan te tonen dat er andere motieven zijn dan het ontwijken van

¹⁸⁹ Omz. 2015/1 van 16 februari 2015 betreffende art. 3.17.0.0.2 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, zoals gewijzigd door het decreet van 19 december 2014. – Antimisbruikbepaling. – Fiscaal misbruik. – Registratiebelasting en erfbelasting, BS 25 maart 2015.

¹⁹⁰ Omz. 2015/1 van 16 februari 2015 betreffende art. 3.17.0.0.2 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, zoals gewijzigd door het decreet van 19 december 2014. – Antimisbruikbepaling. – Fiscaal misbruik. – Registratiebelasting en erfbelasting, BS 25 maart 2015.

¹⁹¹ S. VAN BREE, "Antimisbruik in registratie –en erfbelasting", *NJW*, 2015/06, nr. 324, 431.

schenkbelastingen. Indien de belastingplichtige het tegenbewijs niet levert of kan leveren, dan worden er schenkbelastingen geheven op de waarde van het vruchtgebruik.¹⁹²

In tegenstelling tot de circulaire nr. 5/2013 worden niet langer de langstlevende echtgeno(o)t(e) geïsoleerd maar alsook een persoon. Bovendien worden ook de gevallen geïsoleerd wanneer een schenking van de volle eigendom voorafgegaan wordt aan de verzaking aan het vruchtgebruik. In de circulaire nr. 2015/1 wordt ook niet langer opgenomen dat de schenking die later plaatsvindt, moet gebeuren in dezelfde akte of binnen een korte tijdsperiode.¹⁹³

¹⁹² Omz. 2015/1 van 16 februari 2015 betreffende art. 3.17.0.0.2 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, zoals gewijzigd door het decreet van 19 december 2014. – Antimisbruikbepaling. – Fiscaal misbruik. – Registratiebelasting en erfbelasting, BS 25 maart 2015.

¹⁹³ S. VAN BREE, "Antimisbruik in registratie –en erfbelasting", *NJW*, 2015/06, nr. 324, 431.

6 Hoe ziet de toekomst van het erfrecht er uit?

Minister Turtelboom is van plan om eind 2016 het erfrecht te hervormen. De Vlaamse Regering komen algemeen overeen dat de erfbelastingtarieven op dit moment te hoog liggen. De hoogste schijf van 65 % wordt hierin geïdèeerd. Ze wil met een nieuw systeem komen waarin enkele van de hoogste erfbelastingen worden verlaagd tegen het einde van het jaar, echter is er nog geen einddatum in het vooruitzicht.¹⁹⁴

Aanleiding hiertoe waren onder meer een gedachtewisseling in de Commissie Financiën en Begroting van het Vlaams Parlement op 23 februari 2016¹⁹⁵, alsook de gedachtewisseling in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement op 16 maart 2016.¹⁹⁶

Op 23 februari 2016 werd een commissievergadering (zie bijlage 3) gehouden op vraag van de heer Diependaele (NV-A). Hij vraagt om meer uitleg over de geplande wijziging in het erfrecht en de gevolgen op successie. Deze vraag is gericht naar minister Turtelboom. De heer Diependaele viseert de hoge tarieven van erfbelasting, namelijk de 65 %. Sinds de jaren 90 zijn de schijven van erfbelasting ook niet meer aangepast. Hij stelt een meerkeuzerecht in het erfrecht voor zodat er meer gekozen kan worden buiten de rechte lijn. Dit geeft tot gevolg dat de hoge tarieven van toepassing zijn en er dus meer opbrengst is voor de Vlaamse Overheid. Deze meerkeuzerecht komt erop neer dat de erflater meer keuzevrijheid heeft om te bepalen aan wie de erfenis toekomt. Minister Turtelboom vermeldt in deze vergaderingen drie voorontwerpen dewelke reeds zijn uitgewerkt om het erfrecht te moderniseren.

Het eerste voorontwerp betreft de vrijwillige erfenissprong, de hervorming van de regeling omtrent de onwaardigheid om te erven en de rechtzetting van enkele ongewenste effecten van het erfrecht (gezinsdrama's). Dit eerste voorontwerp is reeds goedgekeurd.

Het tweede voorontwerp omvat een hervorming van het huwelijksvermogensrecht en de gevolgen voor het huwelijksvermogen bij de ontbinding van het huwelijk door echtscheiding of overlijden.

Het derde voorontwerp betreft een hervorming van het erfrecht voor de erfgenamen andere dan de langstlevende partner. Het reservatair erfdeel of het voorbehouden deel wordt eveneens hervormd.¹⁹⁷ Bovendien wordt het erfrecht in natura omgezet naar erfrecht in waarde, de regels van de wettelijke devolutie worden aangepast afhankelijk van nieuwe samenlevingsvormen zoals stief – en zorgkinderen. Erfovereenkomsten worden hierbij mogelijk.

De fiscale regularisatie van maart 2016 dat besloten was uitgewerkt te worden door de Vlaamse Regering zou samenhangen met het erfrecht. Zo stelde minister Turtelboom tijdens de plenaire vergadering (zie bijlage 4) van het Vlaams Parlement op 16 maart 2016 voor om de financiële ruimte

¹⁹⁴ A. TURTELBOOM, *Turtelboom mikt op eind 2016 voor hervormd successierecht*, <http://annemieturtelboom.be/turtelboom-mikt-op-eind-2016-voor-hervormd-successierecht/> (consultatie op 8 april 2016).

¹⁹⁵ VLAAMS PARLEMENT, *Commissievergadering voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting*, <https://www.vlaamsparlement.be/commissies/commissievergaderingen/1037525/verslag/1039084> (consultatie op 8 april 2016).

¹⁹⁶ VLAAMS PARLEMENT, *Plenaire Vergadering op woensdag 16 maart 2016*, <https://www.vlaamsparlement.be/plenaire-vergaderingen/1044923/verslag/1046322> (consultatie op 8 april 2016).2016).

¹⁹⁷ VLAAMS PARLEMENT, *Commissievergadering voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting*, <https://www.vlaamsparlement.be/commissies/commissievergaderingen/1037525/verslag/1039084> (consultatie op 8 april 2016).

die door de fiscale regularisatie gecreëerd wordt, te kunnen gebruiken om hoogste erfbelastingen te verlagen. Hierop ging de heer Diependaele (N-VA) in dat hij akkoord gaat met een rechtvaardiger en billijk systeem voor de erfbelastingen. Zoals eerder vermeld werd de schijf van 65 % hierin sterk geïmagineerd om dit tarief drastisch te verlagen. De fiscale regularisatie hangt hiermee samen omdat minister Turtelboom ook bevestigde dat de hoge tarieven van erfbelasting aanleiding geeft tot steeds meer belastingontduiking omdat de meeste niet bereid zijn de hoge tarieven te betalen.¹⁹⁸

¹⁹⁸ VLAAMS PARLEMENT, *Plenaire Vergadering op woensdag 16 maart 2016*, <https://www.vlaamsparlement.be/plenaire-vergaderingen/1044923/verslag/1046322> (consultatie op 8 april 2016).

7 Praktisch luik

Voorbeeld 1: erfbelasting¹⁹⁹

Meneer en mevrouw Janssens zijn gehuwd zonder huwelijkscontract en hebben geen kinderen. Meneer Janssens is 72 jaar als hij sterft, mevrouw Janssens is 67 jaar. In hun vermogen bevindt zich de woning van het echtpaar, die ze samen hebben gekocht toen ze reeds getrouwd waren. De waarde van de woning wordt geschat op 260.000 euro. Meneer Janssens heeft bovendien tien jaar geleden een appartement geërfd. De waarde van dit appartement bedraagt bij zijn overlijden 300.000 euro. Meneer Janssens heeft geen testament opgemaakt.

Gedeeld vermogen meneer en mevrouw Janssens: $260.000/2 = 130.000$ euro

Eigen vermogen meneer Janssens: 300.000 euro

→ Totaal vermogen meneer Janssens: $130.000 + 300.000 = 430.000$ euro

Langstlevende echtgenoot moet volgende erfbelastingen betalen:

Gezien meneer en mevrouw Janssens geen kinderen hebben, erft mevrouw Janssens de volle eigendom van het totaal vermogen van meneer Janssens.

Berekening van de verschuldigde erfbelasting (artikel 2.7.4.1.1, §1 VCF):

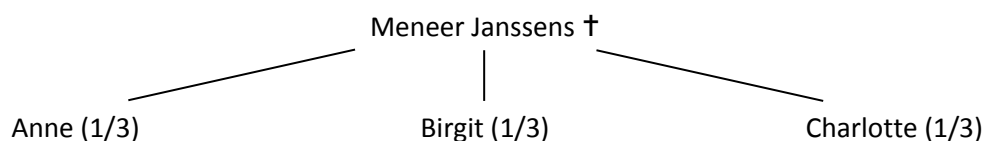
50.000 euro x 3 % = 1.500 euro

200.000 euro x 9 % = 18.000 euro

180.000 euro x 27 % = 48.600 euro

→ Totaal verschuldigde erfbelasting: 68.100 euro

a) Wat als meneer en mevrouw Janssens drie meerderjarige kinderen hadden?

Gedeeld vermogen meneer en mevrouw Janssens: $260.000/2 = 130.000$ euro

Eigen vermogen meneer Janssens: 300.000 euro

→ Totaal vermogen meneer Janssens: $130.000 + 300.000 = 430.000$ euro

¹⁹⁹ X, *Praktisch registratie –en successierecht-basisbeginselen*, http://praktischrecht.deboeck.com/public/modele/praktischrecht/content/PRS_Oefeningen_herwerking%202013-2014.pdf (consultatie op 6 april 2016).

Mevrouw Janssens

Mevrouw Janssens ontvangt slechts het vruchtgebruik, op basis van artikel 745bis, §1, lid 1 B.W. Gelet op haar leeftijd en conform artikel 2.7.3.3.2, 5° en 6° VCF is het vruchtgebruik gelijk aan 32 % van de volle eigendom: $430.000 \text{ euro} \times 32 \% = 137.600 \text{ euro}$

Sinds 1 januari 2007 wordt er een vrijstelling van erfbelasting toegekend voor de langstlevende partner in het Vlaamse Gewest op de nettowaarde van de gezinswoning. De gezinswoning is de gezamenlijke hoofdverblijfplaats van de erflater en zijn overlevende partner, al dan niet gehuwd, op het moment van het overlijden.²⁰⁰ Om die reden moet de volgende berekening worden gemaakt om de vrijstelling van de gezinswoning toe te passen:

$$137.600 \times (130.000/430.000) = 41.600 \text{ euro}$$

$$\rightarrow 137.600 - 41.600 = 96.000 \text{ euro}$$

Berekening van de verschuldigde erfbelasting (artikel 2.7.4.1.1, §1 VCF), te betalen door mevrouw Janssens, de langstlevende echtgenote:

$$50.000 \text{ euro} \times 3 \% = 1.500 \text{ euro}$$

$$46.000 \text{ euro} \times 9 \% = 4.140 \text{ euro}$$

$$\rightarrow \text{Totaal verschuldigde erfbelasting: } 5.640 \text{ euro}$$

Kinderen van meneer en mevrouw Janssens

De kinderen ontvangen slechts de blote eigendom, op basis van artikel 745bis, §1, lid 1 B.W. Aangezien het vruchtgebruik gelijk is aan 32 % van de volle eigendom, bedraagt de blote eigendom 68 % van de volle eigendom: $430.000 \text{ euro} \times 68 \% = 292.400 \text{ euro}$ te verdelen onder drie kinderen.

$$\rightarrow 292.400 \text{ euro} / 3 = 97.466,67 \text{ euro per kind}$$

Berekening van de verschuldigde erfbelasting (artikel 2.7.4.1.1, §1 VCF), te betalen door ieder kind van meneer en mevrouw Janssens:

$$50.000 \text{ euro} \times 3 \% = 1.500 \text{ euro}$$

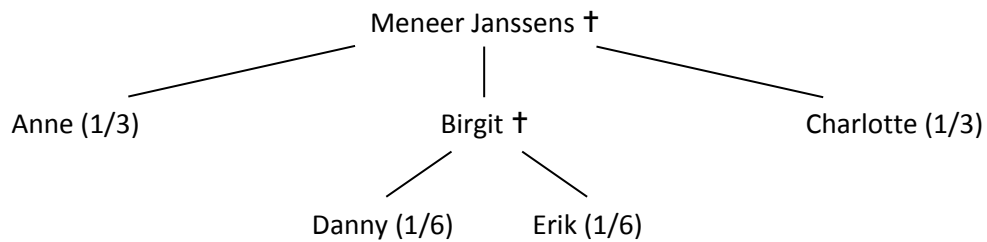
$$47.466,67 \times 9 \% = 4.272 \text{ euro}$$

$$\rightarrow \text{Totaal verschuldigde erfbelasting: } 5.772 \text{ euro}$$

b) Wat als één van de drie kinderen van meneer en mevrouw Janssens reeds is overleden?

Meneer en mevrouw Janssens hebben drie kinderen: Anne, Birgit en Charlotte. Birgit is ongehuwd en heeft twee kinderen, Danny en Erik. Birgit is tien jaar geleden overleden. De erfenis van meneer Janssens gaat rechtstreeks naar zijn overlevende kinderen, Anne en Charlotte. Aangezien Birgit reeds is overleden gaat haar aandeel naar haar twee kinderen.

²⁰⁰ VLABEL, *Vrijstelling van erfbelasting op de gezinswoning voor de langstlevende partner*, <http://www.vlaanderen.be/nl/gezin-welzijn-en-gezondheid/overlijden-en-erfenis/vrijstelling-van-erfbelasting-op-de-gezinswoning-voor-de-langstlevende-partner> (consultatie op 6 april 2016).

Voor mevrouw Janssens verandert de situatie niet en moet zij evenveel erfbelastingen betalen als in a). Zoals de berekening in a) gemaakt, ontvangen Anne en Charlotte ieder 97.466,67 euro. Hierop betaalt ieder 5.772 euro aan erfbelasting of samen een totaal van 11.544 euro (2 x 5.772 euro).

Het bedrag van 97.466,67 euro dat Birgit normaal ook zou erven, gaat naar Danny en Erik. Zij ontvangen ieder 48.733,34 euro (97.466,67/2 of 292.400/6). Hierop betalen zij ieder 1.462 euro (48.733,34 euro x 3 %) erfbelasting of samen een totaal van 2.924 euro.

c) Wat als meneer Janssens ongehuwd was ?

Stel dat meneer Janssens een weduwnaar was en zijn drie kinderen zijn woning ter waarde van 260.000 euro en het geërfde appartement ter waarde van 300.000 euro nalaat.

In de veronderstelling dat zijn drie kinderen nog in leven zijn, erft ieder één derde van de nalatenschap, volgens het wettelijk erfrecht, namelijk ieder 186.666,67 euro (260.000 euro + 300.000 euro = 560.000/3). Hiervoor betalen ze alle drie 13.800 euro erfbelasting.

Berekening (artikel 2.7.4.1.1, §1 VCF):

50.000 x 3 % = 1.500 euro

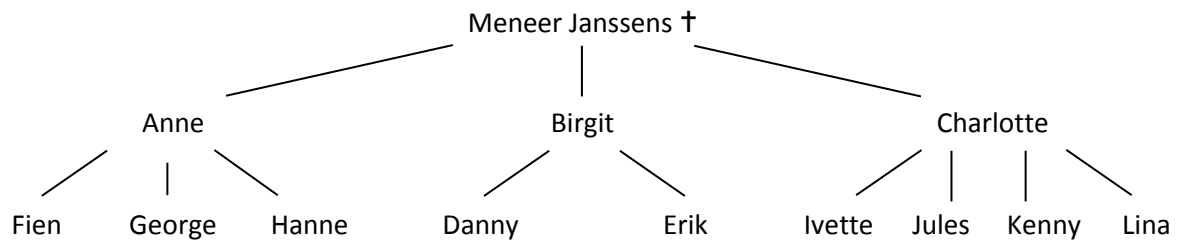
136.666,67 x 9 % = 12.300 euro

→ Totaal verschuldigde erfbelasting: ieder 13.800 euro of samen 3 x 13.800 = 41.400 euro

In totaal betalen ze 41.400 euro aan erfbelastingen.

Meneer Janssens kon er voor zorgen dat hij een 'verdeel-en-heers' testament opstelde (*supra* 5.4.4) waarin hij er voor kon zorgen dat zijn kinderen een minder groot bedrag aan erfbelastingen moeten betalen. Zoals in de theorie van de 'verdeel-en-heers' testament werd duidelijk gemaakt wordt de erfenis toebedeeld aan meer begunstigden zodat elk kind een gelijk deel van het vermogen krijgt (namelijk één derde), en deze wordt verdeeld onder het kind en zijn kleinkinderen.

Anne heeft drie kinderen, Birgit twee en Charlotte vier. De situatie met de 'verdeel-en-heers' testament is als volgt opgesteld:

Anne en haar drie kinderen

Anne en haar drie kinderen ontvangen samen 186.666,67 euro, of ieder 46.666,67 euro ($186.666,67/4$). Ze betalen ieder 1.400 euro ($46.666,67 \text{ euro} \times 3 \%$) aan erfbelasting of een totaal van 5.600 euro ($4 \times 1.400 \text{ euro}$).

Birgit en haar twee kinderen

Birgit en haar twee kinderen ontvangen samen 186.666,67 euro, of elk 62.222,22 euro ($186.666,67/3$). Hierop betalen ze ieder 2.600 euro aan erfbelasting of samen een totaal van 7.800 euro.

Berekening (artikel 2.7.4.1.1, §1 VCF):

$50.000 \text{ euro} \times 3 \% = 1.500 \text{ euro}$

$12.222,22 \text{ euro} \times 9 \% = 1.100 \text{ euro}$

→ Totaal: ieder 2.600 euro of samen $3 \times 2.600 = 7.800 \text{ euro}$

Charlotte en haar vier kinderen

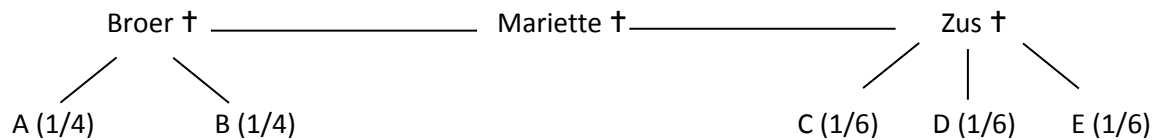
Charlotte en haar vier kinderen ontvangen ook samen een bedrag van 186.666,67 euro, of elk 37.333,33 euro ($186.666,67/5$). Ze betalen ieder 1.120 euro ($37.333,33 \text{ euro} \times 3 \%$) aan erfbelasting of samen een totaal van 5.600 euro ($5 \times 1.120 \text{ euro}$).

Het totaal bedrag aan verschuldigde erfbelastingen met het 'verdeel-en-heers' testament: $5.600 + 7.800 + 5.600 = 19.000 \text{ euro}$

Met deze techniek wordt er 22.400 euro ($41.400 - 19.000$) aan erfbelastingen bespaard.

Voorbeeld 2: erfbelasting²⁰¹

Mariette, ongehuwd en kinderloos, komt te overlijden. Zij heeft als erfgenamen de twee zonen van haar broer en de drie dochters van haar zus. Haar nalatenschap heeft een waarde van 600.000 euro aan onroerende goederen.

De erfbelasting wordt volgens artikel 2.7.4.1.1, §3 VCF berekend op het totaal alvorens te verdelen onder de erfgenamen.

Berekening (artikel 2.7.4.1.1, §1 VCF):

75.000 euro x 45 % = 33.750 euro

50.000 euro x 55 % = 27.500 euro

475.000 euro x 65 % = 308.750 euro

→ Totaal verschuldigde erfbelasting: 370.000 euro

De kinderen van haar broer moeten ieder 92.500 euro aan erfbelasting betalen ($370.000/4$) en de kinderen van haar zus moeten ieder 61.666,67 euro aan erfbelasting betalen ($370.000/6$).

De kinderen van haar broer houden ieder 57.500 euro ($600.000/4 = 150.000 - 92.500$) van de nalatenschap over, en de kinderen van haar zus 38.333,33 euro ($600.000/6 = 100.000 - 61.666,67$).

a) Alternatief om de hoge erfbelastingen te vermijden

Mariette kan een testament opmaken waarin ze opneemt dat ze een deel van de nalatenschap toekent aan een goed doel en het ander deel aan haar erfgenamen, namelijk haar nichten en neven. Er wordt met andere woorden een duo-legaat (*supra* 5.4.8) opgesteld waarbij haar erfgenamen geen erfbelastingen hoeven te betalen gezien deze zeer hoog zijn.

Mariette laat via het duo-legaat 330.000 euro over aan een goed doel en 270.000 euro aan haar erfgenamen, namelijk de kinderen van haar broer en zus. Het goede doel heeft de verplichting gekregen via het duo-legaat om alle erfbelastingen te betalen.

²⁰¹ X, *Praktisch registratie –en successierecht-basisbeginselen*, http://praktischrecht.deboeck.com/public/modele/praktischrecht/content/PRS_Oefeningen_herwerking%202013-2014.pdf (consultatie op 6 april 2016).

Berekening (artikel 2.7.4.2.1, lid 1, 10° VCF en artikel 2.7.4.1.1, §1 VCF):

330.000 euro x 8,5 % = 28.050 euro (verlaagd tarief)

75.000 euro x 45 % = 33.750 euro

50.000 euro x 55 % = 27.500 euro

145.000 euro x 65 % = 94.250 euro

Totaal: 155.000 euro

Door de techniek van het duo-legaat toe te passen houden ze netto het volgende over:

- de kinderen van haar broer: $270.000/4 = 67.500$ euro
- de kinderen van haar zus: $270.000/6 = 45.000$ euro

Dit is een verschil van:

- voor de kinderen van haar broer: $67.500 - 57.500 = 10.000$ euro
- voor de kinderen van haar zus: $45.000 - 38.333,33 = 6.666,67$ euro

Dit verschil is uiteraard afhankelijk van wat Mariette heeft beslist in het duo-legaat, hoeveel ze het goede doel wil nalaten, rekening houdend met de 55 – 45 %. Bovendien houden haar erfgenamen netto meer over met het duo-legaat én hoeven ze geen erfbelastingen te betalen.

b) Is het schenken in dit geval goedkoper?

Nadat Mariette de berekening heeft gemaakt wat de eventuele kosten zijn indien ze komt overlijden, beslist ze om te schenken. Ze schenkt haar onroerende goederen ter waarde van 600.000 euro aan de kinderen van haar broer alsook aan de kinderen van haar zus.

Berekening (artikel 2.8.4.1.1, §1 VCF):

150.000 euro x 10 % = 15.000 euro

100.000 euro x 20 % = 20.000 euro

200.000 euro x 30 % = 60.000 euro

150.000 euro x 40 % = 60.000 euro

→ Totaal verschuldigde schenkbelasting: 155.000 euro

De kinderen van haar broer moeten ieder 38.750 euro aan schenkbelasting betalen ($155.000/4$) en de kinderen van haar zus moeten ieder 25.833,33 euro aan schenkbelasting betalen ($155.000/6$).

De kinderen van haar broer houden ieder 111.250 euro ($600.000/4 = 150.000 - 38.750$) van de schenking over, en de kinderen van haar zus 74.166,67 euro ($600.000/6 = 100.000 - 25.833,33$).

In dit geval is het schenken van de onroerende goederen van Mariette, goedkoper dan de nichten en neven dit moeten erven. Ze besparen maar liefst 215.000 euro ($370.000 - 155.000$) over aan belastingen indien Mariette de onroerende goederen schenkt. Mariette had met andere woorden de onroerende goederen beter geschonken omdat dit voordeliger voor haar erfgenamen had geweest.

Voorbeeld 3: schenkbelasting²⁰²

Yves schenkt een bouwgrond aan zijn zus Julie ter waarde van 260.000 euro. Aangezien het een schenking van een bouwgrond betreft geldt een verlaagde schenkbelasting.

Berekening (artikel 2.8.4.1 VCF):

150.000 euro x 10 % = 1.500 euro

110.000 euro x 50 % = 55.000 euro

→ Totaal verschuldigde schenkbelasting: 56.500 euro

Om van dit voordeeltarief te kunnen blijven genieten moet Julie binnen de vijf jaar na de schenking haar hoofdverblijfplaats vestigen.

a) Hoe kan het nog voordeliger?

Om de progressieve schijven van de schenkbelasting te ontwijken is het ook mogelijk dat Yves de bouwgrond in twee keer schenkt aan zijn zus Julie bijvoorbeeld twee keer een schenking van 130.000 euro. Julie zou dan twee keer schenkbelastingen van 1.300 euro (130.000 x 10 %) moeten betalen, dus in totaal slechts 2.600 euro.

Door deze gefaseerde schenking (*supra* 5.4.2) wordt er 53.900 euro (56.500 – 2.600) aan schenkbelasting bespaard.

Tussen de eerste en tweede schenking moet een periode van minstens drie jaar zitten. Wanneer dit niet wordt gerespecteerd, worden de twee schenkingen samengeteld alsof het één schenking was en dus het totaal van 56.500 euro schenkbelasting verschuldigd is.

b) Wat indien Yves komt te overlijden binnen de twee jaar na de schenking?

Yves komt twee jaar na de schenking van het perceel bouwgrond ter waarde van 260.000 euro, te overlijden. In dit geval wordt de bouwgrond geacht deel uit te maken van de nalatenschap van Yves en wordt de erfbelasting geheven op de totale waarde van de bouwgrond (*supra* 2.1.2).

Berekening (artikel 2.7.4.1.1, §1 VCF):

75.000 euro x 30 % = 22.500 euro

50.000 euro x 55 % = 27.500 euro

135.000 euro x 65 % = 87.750 euro

→ Totaal verschuldigde erfbelasting: 137.750 euro

Aangezien de schenkbelasting van 56.500 euro reeds betaald was bij de schenking moet er nog 81.250 euro bijbetaald worden.

²⁰² X, *Praktisch registratie –en successierecht-basisbeginselen*, http://praktischrecht.deboeck.com/public/modele/praktischrecht/content/PRS_Oefeningen_herwerking%202013-2014.pdf (consultatie op 10 april 2016).

8 Conclusie

De (on)bedoelde inhoudelijke wijzigingen geven meer duidelijkheid door toevoegingen en weglatingen waardoor het beter door iedereen hetzelfde geïnterpreteerd kan worden. Zo is de invoering van het wettelijk forfait voor schulden van de overledene en de begrafenis kosten een belangrijke administratieve wijziging: ze moeten niet voor iedere passiefpost een factuur of bewijsstuk voorleggen. Nochtans bestaat nog steeds de mogelijkheid om reële kosten met de nodige bewijsstukken aan te tonen indien de schulden of de begrafenis kosten het forfaitair bedrag overschrijden. Ook de verlaging van de schenkbelasting brengt nieuwe opportuniteiten met zich mee wat ook het gevolg zal zijn bij de toekomstige wijziging van sommige hoge erfbelastingtarieven.

De procedurele wijzigingen zijn opnieuw herschreven en vormen eveneens een verbetering. Bij een tekortschatting van minder dan 10 % is er geen belastingverhoging verschuldigd, wat een verbetering is tegenover de vorige wet. De mildering van fiscale boetes is bovendien ook niet langer mogelijk bij eventuele tekortschatting. De controleschatting kan gedurende een periode van vijf jaar nadat de erfbelasting diende betaald te zijn, plaatsvinden. In de vroegere regeling was dit slechts gedurende een periode van twee jaar na indiening van de aangifte. Bij laattijdige aangifte zijn de boetes verzwaaard wat geïnterpreteerd kan worden naar een strengere maatregel. Dit is eveneens ook een verbetering gezien belastingplichtigen dan zwaarder gesanctioneerd worden indien ze hun aangifte te laat indienen. Op deze manier zullen ze er meer attent op zijn.

Door opnieuw de toegelaten rechtshandeling (witte lijst) op te nemen in de nieuwe circulaire van 2015/1 inzake antimisbruikbepaling geeft het meer duidelijkheid voor de belastingplichtige alsook de erflaters, wat mag en niet mag. Het creëert verschillende mogelijkheden op vlak van vermogensplanning.

In het algemeen was het de bedoeling met de invoering van de Vlaamse Codex Fiscaliteit dat er gestreefd werd naar uniformiteit, transparantie en de vereenvoudiging van de procedure. Dit uit zich bij de inkohieringstermijnen, betaaltermijnen en invorderingstermijnen. Deze gelden niet alleen voor erfbelasting maar ook voor de onroerende voorheffing en de verkeersbelasting.

Bij nader inzien van de inhoudelijke en procedurele wijzigingen kan er een duidelijke conclusie genomen worden dat de huidige wet inzake vermogensplanning van onroerende goederen een grote verbetering is tegenover het Wetboek der Successierechten. Het doel van minister Turtelboom van het streven naar uniformiteit, transparantie en de vereenvoudiging van de procedure is zeker gelukt. Dit is ook te zien bij elk Hoofdstuk van Titel 2 (Belastingheffing) van de Codex. Onder elk Hoofdstuk van Titel 2, kan telkens dezelfde zeven Afdelingen²⁰³ gevonden worden. Ze is telkens hetzelfde opgebouwd waardoor het eenvoudiger in gebruik is. Behoudens de complexiteit van de artikelnummering qua uitspraak, kan er gezegd worden dat dit een zeer logische opbouw is.

Met deze conclusie kan het antwoord op mijn onderzoeksvraag gegeven worden: “Is de nieuwe Vlaamse wet een verbetering of een hinderpaal tegenover de vorige wet op vlak van vermogensplanning van onroerende goederen?” Ja!

²⁰³ Telkens: afdeling 1: belastbaar voorwerp, afdeling 2: belastingplichtige, afdeling 3: belastbare grondslag, afdeling 4: tarieven, afdeling 5: verminderings, afdeling 6: vrijstellingen, afdeling 7: wijze van heffing.

9 Bibliografie

WETGEVING

Burgerlijk Wetboek, *BS*, 21 maart 1804.

Vlaamse Codex Fiscaliteit, *BS*, 1 januari 2015.

Wetboek der Successierechten, *BS*, 28 juni 2012.

Omz. 2015/1 van 16 februari 2015 betreffende art. 3.17.0.0.2 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, zoals gewijzigd door het decreet van 19 december 2014. – Antimisbruikbepaling. – Fiscaal misbruik. – Registratiebelasting en erfbelasting, *BS* 25 maart 2015.

Memorie van Toelichting, *Parl.St.* 2014-2015, stuk 114-1, 82 p.

Adv.RvS 56.561/1/V bij het voorontwerp van decreet tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, 311.

J. BERTELS en K. SCHRYVERS., *Parl.St.* 2014-2015, stuk 114-3, 4-6.

RECHTSLEER

BOEKEN

ANTHONISSEN, K., BOSSUYT, J., DAUGINET, V., DILLEN, L., DE BROE, L., GEELHAND, N., en VERCAUTEREN, V., *De nieuwe antimisbruikbepaling. Verslagboek van het grote antimisbruik-seminar, georganiseerd door Kluwer Opleidingen op 10 mei 2012*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2013, 300 p.

CASIER, H., *Vlaamse Codex Fiscaliteit – Erfbelasting en Registratiebelasting. Decreet van 19 december 2014. Parlementaire voorbereiding*, Mechelen, Kluwer, 2015, 1221 p.

RUYSSEVELDT, J., *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 453 p.

INTERNET

BASTENIE, M., *Verlaagde schenkbelasting voor onroerende goederen in het Vlaams Gewest*, <http://www.immospector.be/secure/documentview.aspx?id=VS300410458> (consultatie op 21 maart 2016).

CLAES, C., *Rulingdienst erkent niet – fiscale motieven*, <http://www.alaska-group.eu/rulingdienst-erkent-niet-fiscale-motieven/> (consultatie op 17 februari 2016).

DEKENS, M., en PEETERS, S., *Aanwas en tontine met roerende goederen. Grijp uw kans.*, <http://www.mentorinstituut.be/tips-cases/artikels/2015/09/22/aanwas-en-tontine-met-roerende-goederen/> (consultatie op 26 maart 2016).

DEMEYERE, E. en DE BOEVER, K., *Successieplanning - De 'sterfhuisclausule' en de juridische oorlog, kan het nog?*, <http://www.vandelanotte.be/data/documents/de-sterfhuisclausule-en-de-juridische-oorlog-kan-het-nog.pdf>, 2014, 1 (consultatie op 17 februari 2016).

DINNEWETH, S., *Sterfhuisclausule: fiscaal dood en bijna begraven*, www.tiberghien.com/nl/kennisbank/memosenpublicaties/2015/06/26/sterfhuisclausule-fiscaal-dood-en-bijna-begraven/ (consultatie 9 november 2015).

DUPONT, J., *Bijzondere studie: successierechten (prof. Dr. M. Maus)*, [http://vrg-gent.be/docs/upload/\(171\)_successierechten.pdf](http://vrg-gent.be/docs/upload/(171)_successierechten.pdf) (consultatie op 22 maart 2016).

FRANCK, L. en JONCKHEERE, L., *Successie-en registratierechten in Vlaanderen anno 2015: het waren reeds belastingen, nu heten ze ook zo! Wat verandert er concreet voor u?* www.moorestephens.be/latest-news/05-02-2015-successie-en-registratierechten-in-vlaanderen-anno-2015-het-waren-reeds-belastingen-nu-heten-ze-ook-zo-wat-verandert-er-concreet-voor-u?Itemid=196 (consultatie 12 november 2015).

MARTENS, H., *Is de gesplitste aankoop terug mogelijk?*, <http://www.vhg.be/nieuwsbrief-artikel/de-gesplitste-aankoop-terug-mogelijk> (consultatie op 21 maart 2016).

MELIS, T., *Fiscaal misbruik, what's in a name?*, www.cazimir.be/nieuws/56/ (consultatie 25 november 2015).

MEYUS, A., *Uw successie nog 'in extremis' regelen met een 'sterfhuisclausule' niet meer mogelijk?*, <http://ondernemingsdatabank.indicator.be/huwelijkscontract/uw-successie-nog-in-extremis-regelen-met-een-sterfhuisclausule-niet-meer-mogelijk/VLTAEBAR-EU040618/related> (consultatie op 5 april 2016).

PUTZEYS, W., *Magda? Hoever kan u nog gaan in successieplanning na de invoering van de nieuwe algemene antimisbruikbepaling?*, <http://www.taxworld.be/taxworld/successieplanning-na-invoering-nieuwe-algemene-antimisbruikbepaling.html?LangType=2067> (consultatie op 19 februari 2016).

TURTELBOOM, A., *Antwoord Annemie Turtelboom (Viceminister-President van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie) op Vraag 28 van 20 oktober 2015 van mevrouw Van Volcem*, <http://www.immospector.be/secure/documentview.aspx?id=ln173059&anchor=ln173059-2> (consultatie op 26 maart 2016).

TURTELBOOM, A., *Speech – studiedag notariaat*, <http://annemieturtelboom.be/speech-studiedag-notariaat/> (consultatie op 8 april 2016).

TURTELBOOM, A., *Turtelboom mikt op eind 2016 voor hervormd successierecht*, <http://annemieturtelboom.be/turtelboom-mikt-op-eind-2016-voor-hervormd-successierecht/> (consultatie op 8 april 2016).

VAN BREE, S., *Antimisbruik in registratie –en erfbelasting*, www.legalworld.be/legalworld/antimisbruik-in-de-registratie-en-erfbelasting.html?LangType=2067 (consultatie op 16 februari 2016).

VAN OVERMEIRE, M., *Masterproef – De nieuwe antimisbruikbepaling inzake successierechten*, <http://scriptiebank.be/sites/default/files/webform/scriptie/Thesis%20Maaik%20Van%20Overmeire.pdf>, 2012-2013, 99-162. (consultatie op 16 februari 2016).

VLAAMS PARLEMENT, *Commissievergadering voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting*, <https://www.vlaamsparlement.be/commissies/commissievergaderingen/1037525/verslag/1039084> (consultatie op 8 april 2016).

VLAAMS PARLEMENT, *Plenaire Vergadering op woensdag 16 maart 2016*, <https://www.vlaamsparlement.be/plenaire-vergaderingen/1044923/verslag/1046322> (consultatie op 8 april 2016).

VLABEL, *Meerwaarde op onroerend goed na verkoop – schatting*, <http://belastingen.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=200> (consultatie op 25 november 2015).

VLABEL, *Problematiek van opschortende voorwaarde of termijn die vervuld wordt ingevolge het overlijden van de schenker (artikel 2.7.1.0.3, 3° en techniek art. 2.8.7.0.2, §2 en toepassing er van bij schenking van familiale bedrijfsactiva). – Stanpunt nr. 15074 dd. 26.05.2015*, <http://belastingen.vlaanderen.be/sp-15074-problematiek-van-opschortende-voorwaarde-of-termijn-die-vervuld-wordt-ingevolge-overlijden> (consultatie op 22 maart 2016).

VLABEL, *Vermindering afhankelijk van hoedanigheid van de schenker of begunstigde*, <http://belastingen.vlaanderen.be/vermindering-afhankelijk-van-hoedanigheid-van-de-schenker-of-begunstigde> (consultatie op 4 april 2016).

VLABEL, *Vermindering wegens kinderlast*, <http://belastingen.vlaanderen.be/vermindering-wegens-kinderlast> (consultatie op 4 april 2016).

VLABEL, *Vrijstelling van erfbelasting op de gezinswoning voor de langstlevende partner*, <http://www.vlaanderen.be/nl/gezin-welzijn-en-gezondheid/overlijden-en-erfenis/vrijstelling-van-erfbelasting-op-de-gezinswoning-voor-de-langstlevende-partner> (consultatie op 6 april 2016).

VLABEL, *Vrijstelling voor in het buitenland gelegen onroerende goederen*, <http://belastingen.vlaanderen.be/vrijstelling-voor-in-het-buitenland-gelegen-onroerende-goederen> (consultatie op 26 maart 2016).

VLABEL, *Vrijstelling voor overdracht van familiale ondernemingen en vennootschappen*, <http://belastingen.vlaanderen.be/vrijstelling-voor-overdracht-van-familiale-ondernemingen-en-vennootschappen> (consultatie op 26 maart 2016).

WOUTERS, S., *Masterproef: De erfrechtelijke positie van het stiefkind: een rechtsvergelijkende studie*, <https://doclib.uhasselt.be/dspace/bitstream/1942/17549/1/09280562013299.pdf>, 2013-2014, 13. (consultatie op 22 maart 2016).

X, *Afdeling 5. Verminderingen*, <http://www.immospector.be/secure/documentview.aspx?trackuser=1&id=ln147871&anchor=ln147871-547> (consultatie op 4 april 2016).

X, *Beding ten behoeve van een derde*, <http://elfri.be/beding-ten-behoeve-van-een-derde> (consultatie op 22 maart 2016).

X, *De bankgift*, <https://www.notaris.be/erven-schenken/schenken:-burgerrechtelijk/alternatieve-schenkingstechnieken/de-bankgift> (consultatie op 16 februari 2016).

X, *De verkoop van een onroerend goed via erfpacht*, <http://www.bespaarbelastingen.be/algemeen/de-verkoop-van-een-onroerend-goed-via-erfpacht/> (consultatie op 17 februari 2016).

X, *Duo-legaat*, <http://www.uhasselt.be/UH/Universiteitsfonds/Legaten/Duo-legaat.html> (consultatie op 5 april 2016).

X, *Het 'verdeel-en-heers' testament*, <http://www.notarisseggers.be/erven-schenken/successieplanning:-fiscaalvriendelijk/het-hoe-en-waarom-van-een-testament/verdeel-en-heers-testament> (consultatie op 4 april 2016).

X, *Is een schenking via een Nederlandse notaris voordelig?*, <https://www.notaris.be/faq/erven-schenken/is-een-schenking-via-een-nederlandse-notaris-voordelig> (consultatie op 16 februari 2016).

X, *Moratoriuminteressen*, www.elfri.be/juridische-informatie/moratorium-interessen (consultatie 13 november 2015).

X, *Praktisch registratie –en successierecht-basisbeginselen*, http://praktischrecht.deboeck.com/public/modele/praktischrecht/content/PRS_Oefeningen_herwerking%202013-2014.pdf (consultatie op 6 april 2016).

X, *Schenkingstarieven in het Vlaamse Gewest*, <https://www.notaris.be/erven-schenken/schenken:-fiscaal/tarieven-vlaams-gewest> (consultatie op 18 februari 2016).

X, *Schenking met voorbehoud van vruchtgebruik*, <https://www.notaris.be/erven-schenken/schenken:-burgerrechtelijk/schenken-met-voorwaarden/schenking-met-voorbehoud-van-vruchtgebruik> (consultatie op 17 februari 2016).

X, *Schenking onder last*, www.notarishoninckx.be/erven-schenken/schenken:-burgerrechtelijk/wat-is-een-schenking/eens-gegeven-altijd-gegeven (consultatie op 17 februari 2016).

X, *Stiefouderadoptie*, <http://www.elfri.be/stiefouder-adoptie> (consultatie op 5 april 2016).

X, *Tarieven Vlaams Gewest*, <http://www.minfin.fgov.be/portail2/nl/themes/family/decease/inheritance-rates-flemish-region.htm> (consultatie op 17 februari 2016).

X, *Tontine en beding van aanwas*, <http://ikgabouwen.knack.be/bouwen-renovatie/mijn-project/tontine-en-beding-van-aanwas/article-normal-437799.html> (consultatie op 25 maart 2016).

X, *Tontine en beding van aanwas*, <http://www.elfri.be/tontine-en-beding-van-aanwas> (consultatie op 25 maart 2016).

X, *Verlaging tarieven voor schenking van onroerend goed in het Vlaamse Gewest*, <http://www.bdo.be/nl/news/professional-news/2015/verlaagde-schenkingsrechten-vlaams-gewest/> (consultatie op 26 maart 2016).

X, *Verlaging tarieven voor schenking van onroerend goed in het Vlaamse Gewest*, http://www.kmcockpit.be/p_1107.htm (consultatie op 21 maart 2016).

X, *Vlaamse Decreetgever beslecht het pleidooi over de sterfhuisclausule*, http://www.kmcockpit.be/p_1133.htm (consultatie op 17 februari 2016).

X, *Wanneer is successieplanning fiscaal misbruik (bis)?*, <http://www.vandelanotte.be/data/documents/20140117114723wpuib.pdf> (consultatie op 20 april 2016).

X, *Wat is de erfregeling voor familiebedrijven?*, <http://www.unizo.be/advies/wat-de-erfregeling-voor-familiebedrijven> (consultatie op 22 maart 2016).

TIJDSCHRIFTEN

CASIER, H., “Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de decreetgever repareert een eerste keer”, *Successierechten*, 2015/07, nr. 7, 3-8.

CASIER, H., “De erfbelasting in de Vlaamse Codex fiscaliteit: de materieelrechtelijke wijzigingen”, *Successierechten*, 2015/04, afl. 4-5, 3-6.

CASIER, H., “De successierechten zijn dood. Leve de erfbelasting en de Vlaamse Codex Fiscaliteit”, *Successierechten*, 2014/12, afl. 11, 2-6

DE BRAUWERE, V-A. en DE FOY, G., “Abus fiscal en ingénierie patrimoniale: le tigre de papier”, *Rec.gén.enr.not.*, 2010, afl. 7, nr. 26, 407.

HELLEMANS, F., “Fiscaal misbruik in de Vlaamse Codex Fiscaliteit en de nieuwe omzendbrief – commentaar”, *Registratierechten*, 2015, nr. 1, 27.

HELLEMANS, F., “Fiscaal misbruik in de Vlaamse Codex Fiscaliteit en de nieuwe omzendbrief – commentaar”, *Registratierechten*, 2015, nr. 1, 27.

HELLEMANS, F., “De (laatste) nieuwe omzendbrief inzake fiscaal misbruik voor het Vlaams Gewest – De Vlaamse rulingdienst – Commentaar”, *Registratierechten*, 2015, nr. 2, 14-15.

SPRUYT, E., “Gesplitste aankoop van onroerend goed onder het gesternte van de Vlaamse erfbelasting: geen ommezwaai”, *Notariaat*, 2015, afl. x, 5

VAN BOXTAEL, K., “De erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit: de wijzigingen op vlak van procedure”, *Successierechten*, 2015/04, nr. 4-5, 8-15.

VAN BREE, S., “Antimisbruik in registratie –en erfbelasting”, *NJW*, 2015/06, nr. 324, 426-431.

VAN DER BORGHT, H., “De Vlaamse schenkingsrechten voor u op een rijtje”, Brussel, Colofon, 2012, 6-12.

X, “Een tussentijdse balans”, *Notariaat*, 2015, nr. 4, 2-6.

TERTIARE BRONVERMELDING

GIJBELS, M., van advocatenkantoor TIBERGHEN, telefonisch gesprek op 23 november 2015.

Kabinetsmedewerker van het kabinet TURTELBOOM, mailwisseling op 6 april 2016.

VOET, L., *Vastgoedtransacties2*, AP Hogeschool, 2013-2014, 26-28.

Bijlagen

Bijlage 1: Concordantietabellen	1
Bijlage 2: Artikel Gazet Van Antwerpen	11
Bijlage 3: Verslag commissievergadering dinsdag 23 februari 2016.....	15
Bijlage 4: Verslag plenaire vergadering woensdag 16 maart 2016	23

Bijlage 1: Concordantietabellen²⁰⁴

Bepaling Wetboek der Successierechten	Bepaling Vlaamse Codex Fiscaliteit
Art. 1	Art. 2.7.3.1.1 en art. 1.1.0.0.2, lid 1, 18°
Art. 2, lid 1	Art. 2.7.1.0.2
Art. 2, lid 2	<i>Opgeheven</i>
Art. 4	Art. 2.7.1.0.3
Art. 5	Art. 2.7.1.0.4
Art. 7, lid 1, eerste zin, lid 2 en lid 3	Art. 2.7.1.0.5, §1
Art. 7, lid 1, tweede zin	Art. 2.7.1.0.5, §2, lid 1
Art. 7/1	Art. 2.7.1.0.5, §2, lid 2
Art. 8, lid 1 tot en met 3 en lid 6	Art. 2.7.1.0.6, §1 en §2, lid 1 en 3
Art. 8, lid 4	Art. 2.7.3.2.8, lid 1
Art. 8, lid 5	Art. 2.7.1.0.6, §2, lid 2, en art. 2.7.3.2.8, lid 2
Art. 9	Art. 2.7.1.0.7, lid 1
Art. 10, lid 1 en 3	Art. 2.7.1.0.8, lid 1 en lid 2, 1°
Art. 10, lid 2	Art. 2.7.3.3.4
Art. 11, lid 1	Art. 2.7.1.0.9, lid 1 en lid 2, 1°
Art. 11, lid 2	Art. 2.7.3.3.5
Art. 11, lid 3	Art. 2.7.5.0.5
Art. 12	Art. 2.7.3.2.11
Art. 13	Art. 3.17.0.0.11
Art. 14	Art. 2.7.1.0.7, lid 2, 2°, art. 2.7.1.0.8, lid 2, 2°, en art. 2.7.1.0.9, lid 2, 2°
Art. 15	Art. 2.7.3.2.1
Art. 16	Art. 2.7.3.2.7
Art. 17, lid 1 en 2	Art. 2.7.5.0.4
Art. 17, lid 3	<i>Opgeheven</i>
Art. 18	Art. 2.7.3.2.2
Art. 19	Art. 2.7.3.3.1
Art. 20	Art. 3.3.1.0.9
Art. 21	Art. 1.1.0.0.2, lid 6, 1°, en art. 2.7.3.3.2
Art. 22	Art. 2.7.3.3.3
Art. 23	<i>Opgeheven</i>
Art. 24	Art. 2.7.3.3.6
Art. 25	Art. 2.7.3.3.7
Art. 26	<i>Opgeheven</i>
Art. 27	Art. 2.7.3.4.1, lid 1 en 2
Art. 28	Art. 2.7.3.4.1, lid 3
Art. 29	Art. 3.17.0.0.12
Art. 30	Art. 3.17.0.0.8
Art. 31	Art. 3.17.0.0.3
Art. 32	Art. 2.7.3.4.3

²⁰⁴ J. RUYSSSEVELDT, *Nieuwe Erfbelasting in de Vlaamse Codex Fiscaliteit*, Knokke-Heist, Lex Forum, 2015, 405-418.

Art. 33	Art. 2.7.3.4.4
Art. 34, lid 1, 2 en 4	Art. 3.13.1.2.8
Art. 34, lid 3	<i>Opgeheven</i>
Art. 35	Art. 2.7.7.0.1
Art. 36	Art. 3.3.1.0.5, §1
Art. 37, 1° tot en met 4° en 6°	Art. 3.3.1.0.6, lid 1
Art. 37, 5°	<i>Opgeheven</i>
Art. 38, 1° tot en met 3°	Art. 3.3.1.0.5, §1
Art. 38, 4°	<i>Opgeheven</i>
Art. 38, 5°	Art. 3.3.1.0.6, lid 2
Art. 38, 6°	<i>Opgeheven</i>
Art. 38, 7°	Art. 3.3.1.0.6, lid 5
Art. 40, lid 1 en 2	Art. 3.3.1.0.5, §2
Art. 40, lid 3	Art. 3.3.1.0.6, lid 3
Art. 40, lid 4	Art. 3.3.1.0.6, lid 4
Art. 40, lid 5	<i>Opgeheven</i>
Art. 40, lid 6	Art. 3.3.1.0.6, lid 6
Art. 41	Art. 3.3.1.0.7
Art. 42	Art. 3.3.1.0.8, §1, met uitzondering van punt 9°
Art. 43	Art. 3.3.1.0.8, §2
Art. 44	<i>Opgeheven</i>
Art. 45	<i>Opgeheven</i>
Art. 46	Art. 3.3.1.0.8, §1, 9°
Art. 47	Art. 2.7.7.0.1
Art. 48, §1	Art. 2.7.4.1.1, §1
Art. 48, §2, lid 1 tot en met lid 3	Art. 2.7.4.1.1, §2
Art. 48, §2, lid 4 en 5	Art. 1.1.0.0.2, lid 8, 2°
Art. 48, §2, lid 6 tot en met lid 8	Art. 2.7.3.5.2
Art. 48, §2, lid 9	Art. 1.1.0.0.2, lid 6, 4°, b) en c)
Art. 48, §3	Art. 2.7.4.1.1, §3
Art. 49	Art. 2.7.4.1.2 en art. 3.6.0.0.4, lid 1, 3°
Art. 50, lid 1 en 3	Art. 1.1.0.0.2, lid 6, 5°, b) en c)
Art. 50, lid 2	Art. 1.1.0.0.2, lid 6, 5°, e)
Art. 51	Art. 2.7.4.1.3
Art. 52 ¹	Art. 2.7.4.1.3
Art. 52 ² , lid 1 en lid 2, 2° tot en met 4°	Art. 1.1.0.0.2, lid 6, 5°, d)
Art. 52 ² , lid 2, 1°	<i>Opgeheven</i>
Art. 53	Art. 2.7.4.1.4
Art. 54, lid 1, lid 3 en lid 4	Art. 2.7.3.2.12
Art. 54, lid 2	Art. 1.1.0.0.2, lid 6, 2° en 3°
Art. 54, lid 5	<i>Opgeheven</i>
Art. 55bis	Art. 2.7.6.0.1, §1, lid 1 en 2, §2, §3 en §5
Art. 55ter, lid 1 en 2	Art. 2.7.6.0.2
Art. 55ter, lid 3	Art. 3.3.1.0.8, §1, lid 1, 14°, g)
Art. 55ter, lid 4 tot en met lid 6	<i>Opgeheven</i>
Art. 55quater, §1 en §2, 1°	Art. 2.7.6.0.3
Art. 55quater, §2, 2°	Art. 3.3.1.0.8, §1, lid 1, 14°, h)

Art. 55quater, §3	<i>Opgeheven</i>
Art. 55quinquies, lid 1	Art. 2.7.6.0.4
Art. 55quinquies, lid 2	Art. 3.3.1.0.8, §1, lid 1, 14°, i)
Art. 56, lid 1 tot en met lid 6	Art. 2.7.5.0.1
Art. 56, lid 7	Art. 2.7.5.0.2
Art. 57	Art. 2.7.5.0.3
Art. 58	<i>Opgeheven</i>
Art. 59	Art. 2.7.4.2.1
Art. 60/1	Art. 2.7.4.2.2
Art. 60/2, met uitzondering van 2°	Art. 3.3.1.0.8, §1, lid 1, 14°, b)
Art. 60/2, 2°	<i>Opgeheven</i>
Art. 60/3	Art. 2.7.4.2.3
Art. 60/4	<i>Opgeheven</i>
Art. 60/5	Art. 2.7.4.2.4
Art. 60/6	Art. 3.13.1.2.3
Art. 60/7	<i>Opgeheven</i>
Art. 61	Art. 2.7.4.1.5
Art. 62	Art. 3.2.5.0.1
Art. 64	Art. 2.7.1.0.10
Art. 65	Art. 2.7.3.2.13
Art. 66	Art. 2.7.3.2.3
Art. 66bis	Art. 2.7.3.2.9
Art. 67	Art. 2.7.3.2.10
Art. 68	Art. 2.7.7.0.3
Art. 69	<i>Opgeheven</i>
Art. 70, lid 1	Art. 2.7.2.0.1, art. 3.10.3.1.1, §1 en art. 3.10.3.1.1, §3
Art. 70, lid 2, eerste zin	Art. 3.10.4.3.1, lid 1
Art. 70, lid 2, laatste zin	Art. 3.10.4.3.1, lid 2
Art. 71	Art. 3.18.0.0.5, eerste en tweede lid
Art. 72	Art. 3.10.3.1.2
Art. 73	Art. 3.1.0.0.7
Art. 74	Art. 3.10.4.4.3
Art. 75	Art. 3.10.4.3.1, lid 1
Art. 77, lid 1, eerste zin	Art. 3.4.2.0.1
Art. 77, lid 1, laatste zin	Art. 3.3.1.0.10
Art. 77, lid 2	Art. 3.4.8.0.1, §1
Art. 78	Art. 2.7.7.0.2 en art. 3.6.0.0.4
Art. 79	<i>Opgeheven</i>
Art. 80, lid 1	Art. 3.10.3.1.3
Art. 80, lid 2	Art. 3.10.3.1.4
Art. 81, lid 1	Art. 3.9.1.0.1, §1, lid 1
Art. 81, lid 2	Art. 3.9.1.0.3, lid 1
Art. 81, lid 3	Art. 3.9.1.0.3, lid 2
Art. 82, lid 1 tot en met lid 4	Art. 3.9.1.0.1, §1, lid 2 en 3
Art. 82, lid 5	Art. 3.4.7.0.1, §2
Art. 83 ¹	<i>Opgeheven</i>

Art. 83 ²	Art. 3.4.3.0.1
Art. 83 ³	Art. 3.4.3.0.2, §1
Art. 83 ⁴	Art. 3.4.3.0.2, §2
Art. 84	Art. 3.10.5.2.1, §2, art. 3.10.5.2.2, lid 1, en art. 3.10.5.3.1, §2
Art. 85	Art. 3.10.5.2.1, §2
Art. 86	Art. 3.10.5.3.2, §2 en art. 3.10.5.3.3, lid 2
Art. 87, lid 1	Art. 3.10.5.3.3, lid 1
Art. 87, lid 2	Art. 3.10.5.3.4
Art. 87, lid 3	Art. 3.10.5.3.5
Art. 87, lid 4 en 5	<i>Opgeheven</i>
Art. 88	Art. 3.10.5.3.2, §2, en art. 3.10.5.3.3, lid 2
Art. 89	Art. 3.10.5.3.6
Art. 90	Art. 3.10.5.4.1
Art. 91	Art. 3.10.5.3.7
Art. 92	Art. 3.10.5.3.2, §3
Art. 93	Art. 3.10.5.3.8, lid 2
Art. 94	Art. 3.10.5.5.1
Art. 95	Art. 3.10.5.5.2
Art. 96	Art. 3.13.1.3.7
Art. 97	Art. 3.13.1.3.7
Art. 98	Art. 3.13.1.3.7
Art. 99	Art. 3.13.1.3.7
Art. 100, lid 1	Art. 3.13.1.3.1, §1
Art. 100, lid 2	<i>Opgeheven</i>
Art. 100, lid 3	Art. 3.13.1.3.1, §6
Art. 100, lid 4	Art. 3.13.1.3.1, §7
Art. 100	Art. 3.13.1.2.5, lid 3
Art. 101	Art. 3.13.1.3.7
Art. 102 ²	Art. 3.13.1.3.7
Art. 102 ³	Art. 3.13.1.3.7
Art. 103 ¹	Art. 3.13.1.3.7
Art. 103 ²	Art. 3.13.1.3.7
Art. 104	<i>Opgeheven</i>
Art. 105	Art. 3.17.0.0.1
Art. 106, lid 1	Art. 3.17.0.0.9
Art. 106, lid 2	Art. 3.17.0.0.2
Art. 107	Art. 3.13.1.2.1, lid 3 en 4
Art. 108	Art. 2.7.3.2.5
Art. 109	Art. 2.7.3.2.4
Art. 110, lid 1 en 2	Art. 2.7.3.2.6
Art. 110, lid 3	Art. 3.17.0.0.10
Art. 111	<i>Opgeheven</i>
Art. 112	<i>Opgeheven</i>
Art. 113	<i>Opgeheven</i>
Art. 114	<i>Opgeheven</i>
Art. 115	<i>Opgeheven</i>

Art. 116	<i>Opgeheven</i>
Art. 117	<i>Opgeheven</i>
Art. 118	<i>Opgeheven</i>
Art. 119	<i>Opgeheven</i>
Art. 120	<i>Opgeheven</i>
Art. 121	<i>Opgeheven</i>
Art. 122	<i>Opgeheven</i>
Art. 123 ¹	Art. 3.18.0.0.5, lid 3
Art. 123 ²	Art. 3.3.1.0.10
Art. 124	Art. 3.18.0.0.6
Art. 125	<i>Opgeheven</i>
Art. 126	Art. 3.18.0.0.7
Art. 127	Art. 3.18.0.0.8
Art. 128	Art. 3.18.0.0.10
Art. 129	<i>Opgeheven</i>
Art. 130, lid 1, 2 en 4	Art. 3.18.0.0.1, §2, 4°, 5°, 6°, 7°, 8° en 12°
Art. 130, lid 3	Art. 3.16.0.0.4
Art. 131	Art. 3.18.0.0.16
Art. 133	Art. 3.15.3.0.1
Art. 133bis	Art. 3.15.3.0.2
Art. 133ter	Art. 3.15.3.0.6
Art. 133quater	Art. 3.15.3.0.7
Art. 133quinquies, §1	<i>Opgeheven</i>
Art. 133quinquies, §3	Art. 3.15.3.0.8
Art. 133sexies	Art. 3.15.3.0.9, lid 2
Art. 133septies	Art. 3.15.3.0.10
Art. 133octies	Art. 3.15.3.0.5
Art. 133nonies, §1 en §2	Art. 3.15.1.0.1
Art. 133nonies, §3	Art. 3.15.1.0.2
Art. 133decies	<i>Opgeheven</i>
Art. 134	Art. 3.6.0.0.1 en art. 3.6.0.0.4
Art. 135, 1°	<i>Opgeheven</i>
Art. 135, 2°, 3°, 6°, 8° tot en met 10°	Art. 3.6.0.0.1 en art. 3.6.0.0.4
Art. 136, lid 1	Art. 3.4.7.0.2, §4
Art. 136, lid 2	Art. 3.6.0.0.5
Art. 137, lid 1, 1° en 3° tot en met 7°	Art. 3.14.1.0.1
Art. 137, lid 1, 1° tot en met 5°	Art. 3.3.3.0.1, §4/1
Art. 137, lid 1, 5° tot en met 7°	Art. 3.3.3.0.1, §6
Art. 137, lid 2	Art. 3.14.1.0.2
Art. 138	Art. 3.6.0.0.1 en art. 3.6.0.0.4
Art. 139	<i>Opgeheven</i>
Art. 140 ¹	Art. 3.14.2.0.1
Art. 140 ²	<i>Opgeheven</i>
Art. 141	<i>Opgeheven</i>
Art. 141bis	Art. 3.9.1.0.2
Art. 142 ¹	Art. 3.1.0.0.8, art. 3.10.3.1.1, §1, en art. 3.10.3.1.1, §3

Art. 142 ²	Art. 3.9.1.0.1, art. 3.9.1.0.2 en art. 3.9.2.0.1
Art. 142 ³	Art. 3.8.0.0.1
Art. 142 ⁴	Art. 3.8.0.0.2
Art. 143	Art. 3.20.0.0.1
Art. 143, lid 1, 2°	<i>Opgeheven</i>
Art. 146	<i>Opgeheven</i>
Art. 146bis	Art. 3.19.0.0.2
Art. 146ter, lid 1	Art. 3.13.1.4.1, §1, lid 1
Art. 146ter, lid 2	Art. 3.13.1.1.1
Art. 146ter, lid 3	Art. 3.13.1.1.2
Art. 146ter, lid 4	Art. 3.13.1.4.1, §5
Art. 146quater	<i>Opgeheven</i>

Bepaling Vlaamse Codex Fiscaliteit	Bepaling Wetboek der Successierechten
Art. 1.1.0.0.2, lid 6, 1°	Art. 21, III, lid 2
Art. 1.1.0.0.2, lid 6, 3°	Art. 54, lid 2
Art. 1.1.0.0.2, lid 6, 4°, b) en c)	Art. 48, §2, lid 9
Art. 1.1.0.0.2, lid 6, 5°, b)	Art. 50, lid 1
Art. 1.1.0.0.2, lid 6, 5°, c)	Art. 50, lid 3
Art. 1.1.0.0.2, lid 6, 5°, d)	Art. 52 ² , lid 2
Art. 1.1.0.0.2, lid 6, 5°, e)	Art. 50, lid 2
Art. 1.1.0.0.2, lid 8, 2°	Art. 48, §2, lid 4 en 5
Art. 2.7.1.0.2	Art. 2, lid 1
Art. 2.7.1.0.3	Art. 4
Art. 2.7.1.0.4	Art. 5
Art. 2.7.1.0.5	Art. 7 en art. 7/1
Art. 2.7.1.0.6	Art. 8, lid 1 tot en met lid 3, en lid 6
Art. 2.7.1.0.7, lid 1	Art. 9
Art. 2.7.1.0.7, lid 2, 2°	Art. 14
Art. 2.7.1.0.8, lid 1 en 2, 1°	Art. 10, lid 1 en 3
Art. 2.7.1.0.8, lid 2, 2°	Art. 14
Art. 2.7.1.0.9, lid 1 en 2, 1°	Art. 11, lid 1
Art. 2.7.1.0.9, lid 2, 2°	Art. 14
Art. 2.7.1.0.10	Art. 64
Art. 2.7.3.1.1	Art. 1
Art. 2.7.3.2.1	Art. 15
Art. 2.7.3.2.2	Art. 18
Art. 2.7.3.2.3	Art. 66
Art. 2.7.3.2.4	Art. 109
Art. 2.7.3.2.5	Art. 108
Art. 2.7.3.2.6	Art. 110, lid 1 en 2
Art. 2.7.3.2.7	Art. 16
Art. 2.7.3.2.8, lid 1	Art. 8, lid 4
Art. 2.7.3.2.8, lid 2	Art. 8, lid 5
Art. 2.7.3.2.9	Art. 66bis
Art. 2.7.3.2.10	Art. 67
Art. 2.7.3.2.11	Art. 12
Art. 2.7.3.2.12	Art. 54, lid 1, 3 en 4
Art. 2.7.3.2.13	Art. 65
Art. 2.7.3.3.1	Art. 19
Art. 2.7.3.3.2	Art. 21
Art. 2.7.3.3.3	Art. 22
Art. 2.7.3.3.4	Art. 10, lid 2
Art. 2.7.3.3.5	Art. 11, lid 2
Art. 2.7.3.3.6	Art. 24
Art. 2.7.3.3.7	Art. 25
Art. 2.7.3.4.1, lid 1 en 2	Art. 27
Art. 2.7.3.4.1, lid 3	Art. 28

Art. 2.7.3.4.3	Art. 32
Art. 2.7.3.4.4	Art. 33
Art. 2.7.3.5.2	Art. 48, §2, lid 6 tot en met lid 8
Art. 2.7.4.1.1, §1	Art. 48, §1
Art. 2.7.4.1.1, §2	Art. 48, §2, lid 1 tot en met lid 3
Art. 2.7.4.1.1, §3	Art. 48, §3
Art. 2.7.4.1.2	Art. 49
Art. 2.7.4.1.3	Art. 51 en art. 52 ¹
Art. 2.7.4.1.4	Art. 53
Art. 2.7.4.1.5	Art. 61
Art. 2.7.4.2.1	Art. 59
Art. 2.7.4.2.2	Art. 60/1
Art. 2.7.4.2.3	Art. 60/3
Art. 2.7.4.2.4	Art. 60/5
Art. 2.7.5.0.1	Art. 56, lid 1 tot en met lid 6
Art. 2.7.5.0.2	Art. 56, lid 7
Art. 2.7.5.0.3	Art. 57
Art. 2.7.5.0.4	Art. 17, lid 1 en 2
Art. 2.7.5.0.5	Art. 11, lid 3
Art. 2.7.6.0.1	Art. 55bis, §1, lid 1 en 2, §2, §3 en §5
Art. 2.7.6.0.2	Art. 55ter, lid 1 en 2
Art. 2.7.6.0.3	Art. 55quater, §1 en §2, 1°
Art. 2.7.6.0.4	Art. 55quinquies, lid 1
Art. 2.7.7.0.1	Art. 35 en art. 47
Art. 2.7.7.0.2	Art. 78
Art. 2.7.7.0.3	Art. 68
Art. 3.1.0.0.7	Art. 73
Art. 3.1.0.0.8	Art. 142 ¹ , lid 2
Art. 3.2.5.0.1	Art. 62
Art. 3.3.1.0.5, §1	Art. 36 en art. 38, 1° tot en met 3°
Art. 3.3.1.0.5, §2	Art. 40, lid 1 en 2
Art. 3.3.1.0.6, lid 1	Art. 37, 1° tot en met 4° en 6°
Art. 3.3.1.0.6, lid 2	Art. 38, 5°
Art. 3.3.1.0.6, lid 3	Art. 40, lid 3
Art. 3.3.1.0.6, lid 4	Art. 40, lid 4
Art. 3.3.1.0.6, lid 5	Art. 38, 7°
Art. 3.3.1.0.6, lid 6	Art. 40, lid 6
Art. 3.3.1.0.7	Art. 41
Art. 3.3.1.0.8, §1, met uitzondering van punt 9°	Art. 42
Art. 3.3.1.0.8, §1, 9°	Art. 46
Art. 3.3.1.0.8, §1, lid 1, 14°, g)	Art. 55ter, lid 3
Art. 3.3.1.0.8, §1, lid 1, 14°, h)	Art. 55quater, §2, 2°
Art. 3.3.1.0.8, §1, lid 1, 14°, i)	Art. 55quinquies, lid 2
Art. 3.3.1.0.8, §1, lid 1, 14°, b)	Art. 60/2, met uitzondering van 2°
Art. 3.3.1.0.8, §2	Art. 43
Art. 3.3.1.0.9	Art. 20
Art. 3.3.1.0.10	Art. 77, lid 1, tweede zin en 123 ²

Art. 3.3.3.0.1, §4/1	Art. 137, lid 1, 1° tot en met 5°
Art. 3.3.3.0.1, §6	Art. 137, lid 1, 5° tot en met 7°
Art. 3.4.2.0.1	Art. 77, lid 1, eerste zin
Art. 3.4.3.0.1	Art. 83 ²
Art. 3.4.3.0.2, §1	Art. 83 ³
Art. 3.4.3.0.2, §2	Art. 83 ⁴
Art. 3.4.7.0.1, §2	Art. 82, lid 5
Art. 3.4.7.0.2, §4	Art. 136, lid 1
Art. 3.4.8.0.1, §1	Art. 77, lid 2
Art. 3.6.0.0.1	Art. 134, art. 135, 2°, 3°, 6°, 8° tot en met 10° en art. 138
Art. 3.6.0.0.4	Art. 78, zinsnede na de laatste komma , art. 134, art. 135 en art. 138
Art. 3.6.0.0.4, lid 1, 3°	Art. 49
Art. 3.6.0.0.5	Art. 136, lid 2
Art. 3.8.0.0.1	Art. 142 ³
Art. 3.8.0.0.2	Art. 142 ⁴
Art. 3.9.1.0.1, §1, lid 1	Art. 81, lid 1
Art. 3.9.1.0.1, §1, lid 2 en 3	Art. 82, lid 1 tot en met lid 4
Art. 3.9.1.0.2	Art. 141bis
Art. 3.9.1.0.3, lid 1	Art. 81, lid 2
Art. 3.9.1.0.3, lid 2	Art. 81, lid 3
Art. 3.9.1.0.1	Art. 142 ²
Art. 3.9.1.0.2	Art. 142 ²
Art. 3.9.2.0.1	Art. 142 ²
Art. 3.10.3.1.2	Art. 72
Art. 3.10.3.1.1, §1, art. 3.10.3.1.1, §3	Art. 70, lid 1, en art. 142 ¹
Art. 3.10.3.1.3	Art. 80, lid 1
Art. 3.10.3.1.4	Art. 80, lid 2
Art. 3.10.4.3.1, lid 1	Art. 70, lid 2, eerste zin, en art. 75
Art. 3.10.4.3.1, lid 2	Art. 70, lid 2, laatste zin
Art. 3.10.4.4.3	Art. 74
Art. 3.10.5.2.1, §2	Art. 84 en art. 85
Art. 3.10.5.2.2, lid 1	Art. 84, lid 1, eerste zin
Art. 3.10.5.3.1, §2	Art. 84
Art. 3.10.5.3.2, §2	Art. 86 en art. 88
Art. 3.10.5.3.2, §3	Art. 92
Art. 3.10.5.3.3, lid 1	Art. 87, lid 1
Art. 3.10.5.3.3, lid 2	Art. 86 en art. 88
Art. 3.10.5.3.4	Art. 87, lid 2
Art. 3.10.5.3.5	Art. 87, lid 3
Art. 3.10.5.3.6	Art. 89
Art. 3.10.5.3.7	Art. 91
Art. 3.10.5.3.8, lid 2	Art. 93
Art. 3.10.5.4.1	Art. 90
Art. 3.10.5.5.1	Art. 94
Art. 3.10.5.5.2	Art. 95
Art. 3.13.1.2.1, lid 3 en 4	Art. 107

Art. 3.13.1.2.3	Art. 60/6
Art. 3.13.1.2.5, lid 3	Art. 100
Art. 3.13.1.3.1, §1	Art. 100, lid 1
Art. 3.13.1.3.1, §6	Art. 100, lid 3
Art. 3.13.1.2.8	Art. 34, lid 1, 2 en 4
Art. 3.13.1.3.7	Art. 96 tot en met art. 99 en art. 101 tot en met art. 103 ²
Art. 3.13.1.4.1, §1, lid 1	Art. 146ter, lid 1
Art. 3.13.1.1.1	Art. 146ter, lid 2
Art. 3.13.1.1.2	Art. 146ter, lid 3
Art. 3.13.1.4.1, §5	Art. 146ter, lid 4
Art. 3.14.1.0.1	Art. 137, lid 1, 1°, 3° tot en met 7°
Art. 3.14.1.0.2	Art. 137, lid 2
Art. 3.14.2.0.1	Art. 140 ¹
Art. 3.15.1.0.1	Art. 133nonies, §1 en §2
Art. 3.15.1.0.2	Art. 133nonies, §3
Art. 3.15.3.0.1	Art. 133
Art. 3.15.3.0.2	Art. 133bis
Art. 3.15.3.0.5	Art. 133octies
Art. 3.15.3.0.6	Art. 133ter
Art. 3.15.3.0.7	Art. 133quater
Art. 3.15.3.0.8	Art. 133quinquies, §3
Art. 3.15.3.0.9, lid 2	Art. 133sexies
Art. 3.15.3.0.10	Art. 133septies
Art. 3.16.0.0.4	Art. 130, lid 3
Art. 3.17.0.0.1	Art. 105
Art. 3.17.0.0.2	Art. 106, lid 2
Art. 3.17.0.0.3	Art. 31
Art. 3.17.0.0.8	Art. 30
Art. 3.17.0.0.9	Art. 106, lid 1
Art. 3.17.0.0.10	Art. 110, lid 3
Art. 3.17.0.0.11	Art. 13
Art. 3.17.0.0.12	Art. 29
Art. 3.18.0.0.1, §2, 4°, 5°, 6°, 7°, 8° en 12°	Art. 130, lid 1, 2 en 4
Art. 3.18.0.0.5, lid 1 en 2	Art. 71
Art. 3.18.0.0.5, lid 3	Art. 123 ¹
Art. 3.18.0.0.6	Art. 124
Art. 3.18.0.0.7	Art. 126
Art. 3.18.0.0.8	Art. 127
Art. 3.18.0.0.10	Art. 128
Art. 3.18.0.0.16	Art. 131
Art. 3.19.0.0.2	Art. 146bis
Art. 3.20.0.0.1	Art. 143

Aantal schenkingen van vastgoed verdrievoudigd

08/02/2016 om 09:11 door YL | Bron: HBVLPLUS

Foto: photo news

Sinds Vlaams minister van Financiën en Begroting Annemie Turtelboom (Open Vld) de schenkingsrechten fors heeft verlaagd en vereenvoudigd, blijft het aantal schenkingen van vastgoed toenemen.

In december jongstleden veranderden 2.235 woningen, appartementen en bouwgronden van eigenaar door schenking onder levenden. Dat zijn er drie keer meer dan een half jaar geleden, toen de nieuwe reglementering van kracht ging.

“Een schenking onder levenden is op financieel vlak altijd voordeliger dan een gewone erfenis. Om drama’s als gevolg van familieruzies te voorkomen, raden wij het toch vooral aan voor een tweede verblijf. Tenzij er maar één kind is want dan komt de gezinswoning eventueel ook in aanmerking”, zeggen de notarissen eensluidend. “Een uitgebreide bevraging en een schenkingscontract op maat kunnen veel miserie voorkomen.”

Te laat

Over erfenissen wordt wel eens gezegd dat ze te laat komen: omdat we alsmaar langer leven is de leeftijd waarop we erven steeds hoger. Wat ons dan toekomt, is een leuk extraatje, maar hadden we liever eerder in ons leven gekregen, bijvoorbeeld bij de bouw van onze woning of bij de opstart van onze zaak.

Schenking bij leven kan hier soelaas brengen, zowel voor roerend vermogen (cash, effecten, juwelen, kunstwerken, enz.) als voor onroerend vermogen (huis, appartement of bouwgrond). Anno 2016 is dat erg interessant, temeer omdat de Vlaamse regering de schenkingstarieven voor onroerende goederen op 1 juli vorig jaar fors heeft verlaagd, waardoor we onze erfgenamen duizenden euro's kunnen besparen. Voor roerende goederen waren die schenkingsrechten sinds 2004 al erg laag.

Verdriedubbeling

Tot een half jaar geleden was vastgoed schenken haast zinloos. De tarieven waren zo hoog - tot 80% - dat het oninteressant was. Een schenking had meer weg van een onteigening. "Met de nieuwe tarieven is dat verleden tijd.

Nooit was een schenking met de warme hand zo voordelig als vandaag", zegt Eric Spruyt, notaris in Brussel en professor aan de KU Leuven.

De cijfers van de Koninklijke Federatie van het Belgische Notariaat KFBN bevestigen dit. Inzake vastgoed steeg het aantal schenkingen in Vlaanderen van 738 (juli 2015) naar 2.235 in december. In de tweede helft van 2015 werden in Vlaanderen in totaal 8.160 vastgoedeigendommen geschonken.

Versoepeling

Schenkingsrechten worden berekend per schenking en per begunstigde. Als ouders vanuit de huwelijksgemeenschap aan hun twee kinderen schenken, gaat het in feite dus om vier schenkingen (twee ouders en twee kinderen).

De schenkbelasting wordt op elke schenking afzonderlijk berekend, waardoor u in zo'n geval vaak aan het laagste tarief wordt belast.

De hoogte van die schenkbelasting hangt ook af van je verwantschap met de schenker. Het onderscheid tussen de verschillende verwantschappen werd hervormd naar twee categorieën belastingplichtigen: 1. Schenkingen in rechte lijn (kinderen, kleinkinderen, achterkleinkinderen, ouders, grootouders, overgrootouders) of tussen partners 2. Schenkingen tussen andere personen.

De verschillende tariefschalen werden teruggebracht naar vier eengemaakte schijven. Ten opzichte van vroeger genieten de schenkingen in rechte lijn een flinke verlaging: nu kan je tot 150.000 euro aan 3% schenken, en het toptarief is 27%. Voor schenkingen tussen alle andere personen is de verlaging ook drastisch: waar de tarieven vroeger tussen 65% en 80% lagen, is dat vandaag tussen 10% en 40%.

Extra kortingen

De nieuwe tarieven worden bijkomend verlaagd voor wie bereid is om voor minstens 10.000 euro energetisch te renoveren (isolatie, nieuwe beglazing, enz.) of te verhuren voor minstens 9 jaar. Wanneer de begunstigde een persoon is met een handicap geldt ook een vrijstelling (abattement).

"Wanneer een schenking binnen de drie jaar gevolgd wordt door een nieuwe schenking tussen dezelfde partijen, worden beide schenkingen samengeteld om het (hogere) tarief voor de tweede schenking te bepalen. Uiteraard wordt de eerste schenking niet opnieuw belast", zegt notaris Eric Spruyt.

“Wanneer de schenker binnen de drie jaar na de onroerende schenking overlijdt, speelt er een opduweffect in de erfbelasting. De andere goederen die u in uw erfenis nalaat, worden dan in hogere schijven in de erfbelasting belast.

Dit geldt niet in rechte lijn en tussen partners, voor zover u geen ander onroerend goed nalaat en enkel maar roerende goederen.”

Let wel: de schenkbelasting wordt altijd berekend op de verkoopwaarde van het geschonken vastgoed. Schenker en begiftigde moeten in de schenkingsakte deze verkoopwaarde waarheidsgetrouw opgeven. De ontvanger van het registratiekantoor kan deze waardering controleren. Als hij vindt dat de waarde te laag is, kan hij een bijkomende schenkbelasting opeisen.

Oorlogskas

Een schenking is in alle gevallen voordeliger dan een erfenis, tenminste op financieel vlak (zie grafiek). “Op burgerrechtelijk vlak is dat allerminst het geval”, bevestigt een notaris uit het Hasseltse. “Ik raad mijn cliënten altijd aan om zich niet uit te kleden voor het slapengaan. Ik geef een voorbeeld uit de praktijk. Een gehuwd koppel heeft zijn woning van 300.000 euro vijf jaar geleden geschonken aan hun twee dochters. Zolang de ouders leven, hebben ze het vruchtgebruik: ze mogen er blijven wonen en ze mogen de eventuele opbrengsten van de verhuur houden. Nu de schenkers 75 zijn, willen ze dat huis verkopen en naar een serviceflat verhuizen. Maar één van de dochters gaat niet akkoord, al dan niet onder invloed van haar echtgenoot die zich met de zaak is gaan moeien, uit betweterigheid, inhaligheid of omdat hij schulden heeft.

Gevolg is een familieruzie waarvan het einde ver zoek is. Dan is de 11.000 euro belasting die door schenking van dat huis is uitgespaard, een heel duur cadeau.”

De notaris wijst erop dat een schenking ideaal is voor een tweede verblijf. “Een buitenverblijf in de Ardennen of een appartement aan de kust”, zegt hij. “Bij schenking houdt het eerdergenoemd koppel dit tweede verblijf op een goedkopere manier in de familie. Datzelfde koppel heeft zijn gezinswoning nog als oorlogskas voor als het naar een serviceflat wil verhuizen.”

Vruchtgebruik

Wat er van zij, wie een schenking wil doen, maakt vooraf best een afspraak bij een van de 1.500 notarissen die ons land rijk is. Een schenking heeft immers een onmiddellijk effect en is in principe onherroepelijk.

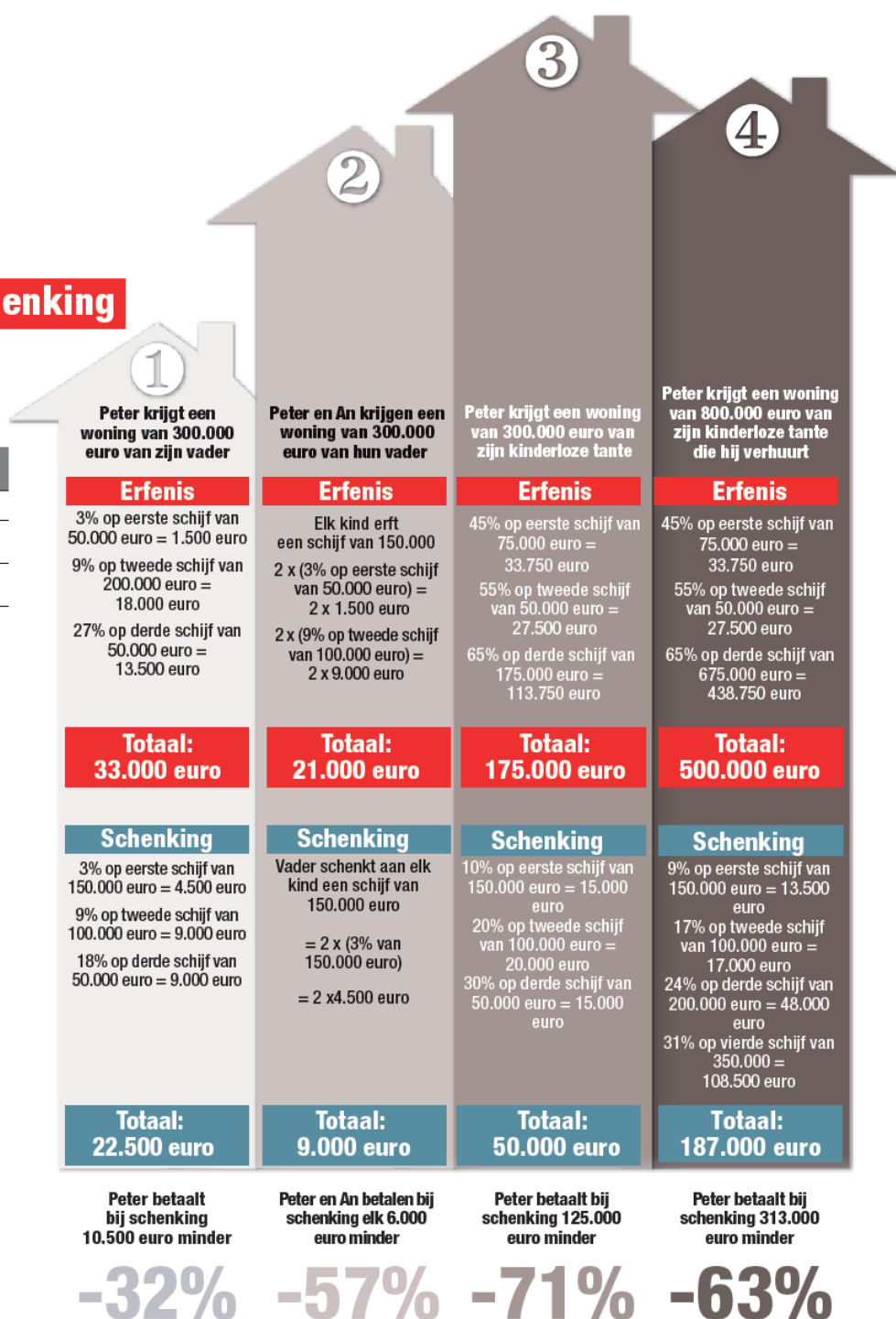
“Een uitgebreide bevraging en een schenkingscontract op maat kunnen veel miserie voorkomen”, besluit professor Spruyt.

Nieuwe tarieven bij schenking

(sinds 1 juli 2015)

Schijf	Rechte lijn/ partners	Alle andere personen
Tot 150.000 euro	3%	10% (9%)
Van 150.000 tot 250.000 euro	9% (6%)	20% (17%)
Van 250.000 tot 450.000 euro	18% (12%)	30% (24%)
Boven 450.000 euro	27% (18%)	40% (31%)

Verlaagd tarief bij energierenovatie of verhuring

Bijlage 3: Verslag commissievergadering dinsdag 23 februari 2016

[Home](#) > [Commissies](#) > [Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting](#) > [dinsdag 23 februari 2016, 13.59u](#) > [Verslag](#)

Commissievergadering

[Bekijk de volledige vergadering](#)

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

dinsdag 23 februari 2016, 13.59u

Voorzitter [Jan Hofkens](#)

Vraag om uitleg over de geplande wijziging in het erfrecht en de gevolgen op successie van [Matthias Diependaele](#) aan minister Annemie Turtelboom

1233 (2015-2016)

Documentfiche(s) bij dit fragment:

> [Vraag om uitleg 1233 \(2015-2016\)](#)

De voorzitter De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA)

Wij hadden al gepland om hierover een vraag om uitleg te stellen, maar het waren de uitspraken van de heer Somers vorige week die ertoe hebben geleid dat we de vraag om uitleg woensdag hebben ingediend. *(Opmerkingen van Bart Somers. Gelach)*

We hebben daarnet van de minister gehoord dat de mensen hun gedrag afstemmen op belastingen. Mijnheer Somers, u kunt nu uitleggen hoe mensen even wachten met doodgaan, aangezien dat een mogelijkheid blijkt te zijn. *(Opmerkingen van Bart Somers)*

Ik heb het niet over politiek doodgaan! Dat is nog iets anders. *(Gelach. Opmerkingen van Bart Somers)*

Het onderwerp moet zeker worden aangesneden. Het staat ook in het Vlaamse regeerakkoord. De uitvoering daarvan is van tweede orde. We wachten eerst op datgene waar minister Geens op federaal vlak mee bezig is. Als ik mij niet vergis, hebt u die trein in 2013 in gang gezet, als toenmalig minister. Het gaat over de hervorming van het federale erfrecht.

Wat zijn de grote lijnen? Het is natuurlijk niet de bedoeling om hier het debat te voeren over de precieze inhoud van die hervorming. Het zou er min of meer op neerkomen dat er in zekere mate een grotere keuzevrijheid zou zijn voor de erflater, zodat die meer zelf kan kiezen. Dat lijkt mij ook logisch. Het vergroten van het zelfbeschikkingsrecht is altijd een goede zaak.

Het gaat natuurlijk ook over de nieuwe samenstelling van onze samenleving in zijn geheel, over nieuw samengestelde gezinnen. Ik maak het thuis zelf mee.

Een van de voorbeelden die aangeven dat er nood aan is, is dat er de laatste vier jaar 29 procent meer testamenten worden gemaakt. De Koning Boudewijnstichting heeft ondertussen een soort enquête afgenomen. Ook zij komen tot die bevinding. De Vlaming vindt het gereserveerde gedeelte echter ook nog altijd belangrijk. Dat zomaar afschaffen en alles 100 procent vrijlaten, is ook niet wat de Vlaming vraagt. Men zal er op federaal niveau ergens tussenin moeten landen en die dingen samengooien.

Heel die hervorming van het erfrecht heeft ook effect op de erfbelasting. Dat is het punt waarover mijn vraag om uitleg gaat.

In het regeerakkoord staat dat we dat zullen aanpassen en moderniseren. Minister, ik wilde u vragen in welke mate u dat al voorbereidt.

Minister, is er al overleg geweest met de minister van Justitie? Het is zeer terecht dat ook op andere vlakken heel uitdrukkelijk aan ons is gevraagd om dat te doen. Dat klopt ook.

In 2013 heeft iemand – ik denk mevrouw Schryvers, maar ik kan mij daarin vergissen – aan toenmalig minister van Begroting Muyters gevraagd om contact te zoeken met u. *(Opmerkingen)*

Of was het mevrouw Smaers? Het maakt niet uit.

Minister, is dat overleg er al geweest? Hebt u enig zicht op de plannen die op tafel liggen?

Minister, op de volgende vraag kunt u natuurlijk alleen maar antwoorden in de mate van het mogelijke, aangezien we nog niet weten waar we precies zullen eindigen. Zijn er al studies of simulaties van in welke richting het federale niveau zou evolueren en welk effect dat zou hebben op de erbelasting? Er zijn bepaalde opportuniteiten die samengaan met die hervorming.

De eerste opportuniteit die we echt te baat moeten nemen, is om te bekijken wat we kunnen doen aan die heel grote bedragen van 65 tot 70 procent. In bepaalde ordes zijn die echt heel groot. We moeten ons daar vragen bij stellen.

De tweede opportuniteit zijn de schijven die niet meer zijn aangepast sinds de jaren 90 of toch kort nadien, onder mevrouw Demeester. *(Opmerkingen van minister Annemie Turtelboom)*

Was het 1997? We moeten daar in ieder geval eens over nadenken.

Het derde punt is moeilijk, omdat we ons daarmee op glad ijs begeven. Maar goed, we kunnen er maar eens over nadenken. Ik verwacht hier geen definitieve toezegging, maar ik vraag u wel om dat verder te onderzoeken.

Als je meerkeuzerecht toelaat in de erfenis zelf, betekent dat dat er meer kan worden gekozen buiten de rechte lijn. In principe geeft dat een hogere opbrengst, door de tarieven die er nu gelden. In die zin denken we dat er mogelijk een opportuniteit is om mogelijk een belastingverlaging door te voeren van andere tarieven. Je zou dan kunnen zeggen dat we bepaalde tarieven hoog zullen houden of het belastinginkomen van die andere zullen verhogen. Ja, dat is zo, maar het is wel perfect vermijdbaar. Het is een vermijdbare belasting. De mensen zelf kiezen ervoor om een deel van de erfenis te laten vererven aan iemand anders. Dan kiezen ze er zelf voor om een hoger tarief te laten toepassen. Dan kiezen ze dus zelf voor dat hoger tarief.

Hoe meer vrije keuze er is en hoe meer er buiten de rechte lijn wordt gekozen, hoe hoger in principe de opbrengst is. We gaan uiteraard niet voor een belastingstijging. Dat zal niet de start zijn van die belastingmodernisering. Maar het geeft wel de opportuniteit om andere tarieven te verlagen.

Ik maak daarbij onmiddellijk de bedenking dat je ervoor moet opletten dat je de andere tarieven – dus buiten de rechte lijn – kunstmatig zo hoog houdt dat je je eigen hervorming voor meer keuzevrijheid zelf afbreekt. Dat kan niet de bedoeling zijn.

Ik heb heel duidelijk gezegd dat er moet worden nagedacht over die heel excessieve tarieven. Maar het lijkt mij wel logisch om daarin een bepaalde variatie te houden.

Minister, kan dat worden onderzocht? Kunt u ook een zekere timing meegeven? Kunt u iets zeggen over de timing op het federale niveau en in welke mate het Vlaamse niveau daarop volgt?

De voorzitter Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom In de beleidsverklaring Justitie van 17 november 2014 heeft de federale minister van Justitie, Koen Geens, een hervorming van het erfrecht aangekondigd.

Ik citeer: "In het huwelijksvermogensrecht en het erfrecht is de belangrijkste uitdaging een nieuw evenwicht te vinden tussen de familiale solidariteit en de beschikkingsvrijheid van het individu. De hervorming zal gaan in de richting van meer keuzevrijheid om te bepalen aan wie een erfenis toekomt. Concreet zal de mogelijkheid tot de verhoging van het beschikbare deel van de nalatenschap worden onderzocht. Deze hervorming moet toelaten dat een regeling op maat van elke bijzondere gezinssituatie kan worden getroffen zonder dat daartoe een verplichting bestaat."

Vanuit mijn verleden als minister van Justitie ligt die problematiek op dat beleidsniveau mij bijzonder na aan het hart. Ik heb toen drie voorontwerpen van wet uitgewerkt om het erfrecht te moderniseren.

In het eerste voorontwerp zat de vrijwillige erfenissprong, de hervorming van de regeling omtrent de onwaardigheid om te erven en de rechtzetting van enkele ongewilde effecten van het erfrecht, bijvoorbeeld bij gezinsdrama's. Dat voorontwerp is goedgekeurd.

Het ging toen om een bijzondere korte legislatuur. Als je toen ergens over wilde stemmen, moest dat gebeuren door Kamer en Senaat. De twee andere voorontwerpen van wet zijn door die korte legislatuur niet meer in wet omgezet. Ze waren wel volledig uitgeschreven. Er is daarvoor bovendien een maatschappelijk debat nodig. Je kunt die wet niet zomaar uitschrijven om er daarna over te stemmen.

Het tweede voorontwerp dat we toen hadden uitgeschreven, voorziet in een hervorming van het huwelijksvermogensrecht en regelt de gevolgen voor het huwelijksvermogen ingeval van het einde van het huwelijk door echtscheiding of overlijden.

Het derde voorontwerp voorziet in een hervorming van het erfrecht voor de erfgenamen andere dan de langstlevende partner. Het voorbehouden deel, de zogenaamde reserve, wordt hervormd – of beter werd, het zat toen in dat ontwerp. Het erfrecht in natura werd omgezet naar een erfrecht in waarde, de regels van de wettelijke devolutie werden bijgesteld onder meer in functie van nieuwe samenlevingsvormen zoals met stief- en zorgkinderen, en we maakten daarbij erfovereenkomsten mogelijk.

Ik blijf nog altijd een groot voorstander van meer keuzevrijheid, ook al zegt u terecht dat mensen de reserve niet helemaal willen afschaffen. Je moet daarin een evenwicht zoeken.

Naar aanleiding van die passage in de beleidsverklaring heb ik mijn federale collega van Justitie gevraagd om te worden geïnformeerd en betrokken. De tarieven hebben nadien natuurlijk een effect. Minister Muylers heeft met mij contact opgenomen op het moment dat de eerste plannen van de hervorming van het erfrecht klaar waren. Je moet ervoor zorgen dat je een bepaalde tred houdt. Het is evident dat je naar de successierechten kijkt op het moment dat er een nieuwe wet is op het erfrecht.

Ik vind het te voorbarig om mij vandaag uit te spreken over welke richting dat zal uitgaan. U hebt zelf een aantal pistes gegeven. Ik moet nog wat meer denk- en rekenwerk verrichten om te bekijken waar we zullen uitkomen. Ik zal bovendien wat meer leidraad moeten hebben van waar het federale niveau nu echt van uitgaat. Als je ergens op het hele beleidsniveau een filosofie hebt, moet je die op een bepaald moment doortrekken in je tarievenstructuur.

In mijn beleidsbrief heb ik ook aangegeven dat ik bij de hervorming van de erfbelasting rekening zal houden met de hervorming van het erfrecht.

Beide hervormingen kunnen elkaar aanvullen en versterken. We moeten daarnaar op zoek gaan. Het kan niet de bedoeling zijn dat de initiatieven van het ene beleidsniveau die van het andere zouden uithollen. We hebben dat ook niet gedaan op het moment dat de federale overheid een beslissing heeft genomen over de taxshift.

Los van de federale hervormingen kunnen we zelf nadenken over wat voor ons ideaal zou zijn. Onze hervorming van de schenkingsrechten van vorig jaar is daar een voorbeeld van. Brussel heeft recent een aantal aanpassingen gedaan met een verlaging van de schenkingsrechten en een hervorming van de erfenisrechten. Ze hebben daarmee een aantal aanpassingen gedaan die we in Vlaanderen al veel langer hebben gedaan. Ik denk bijvoorbeeld aan de gelijkstelling voor wat het toepasselijke tarief van de erfbelasting betreft van de stiefkinderen en de zorgkinderen met biologische kinderen. Ook al hebben deze kinderen tot nog toe geen wettelijk erfrecht, toch worden testamentaire verkrijgingen in hun voordeel belast aan hetzelfde tarief als de wettelijke erfden van de biologische kinderen. We hebben dus al een aantal zaken gedaan op het vlak van nieuw samengestelde gezinnen en geanticipeerd op bepaalde problemen. Dat is de verdienste van mijn voorgangers. Brussel heeft recent aanpassingen gedaan. Wat betreft Wallonië, moet ik nakijken of ze al zo ver zijn gegaan.

Kortom, het staat in de beleidsbrief en het regeerakkoord. We hebben voor nieuw samengestelde gezinnen al wat maatschappelijk aanvaardbare tarieven gerealiseerd. We hebben daar in het verleden al de juiste keuzes gemaakt. Ik zal daaraan werken, maar ik heb geen timing gekregen van het federale niveau. De gesprekken moeten daar nog worden opgestart. Er is dus nog een einddatum in het vooruitzicht. Ik heb gevraagd om goed geïnformeerd te worden zodat als wij modellen beginnen uit te werken, we rekening kunnen houden met hun tarieven.

U merkt samen met mij op dat we in de zijlijn met bijzonder hoge tarieven zitten. In de praktijk worden daar steeds meer andere oplossingen voor gezocht en gevonden. We hebben dat ook gemerkt met de schenkingen. Er werd niet of amper geschonken in de zijlijn met een tarief dat opliep tussen 65 en 80 procent in de hoogste schijf. Dat is er ook bij de erfenisrechten. We merken dat mensen hun gedrag daaraan aanpassen. Alleen al om die reden vind ik dat we dit onder loep moeten nemen.

Ik begeef me vandaag niet op het gladde ijs door te zeggen in welke richting ik het zie. Ik sta nog niet ver genoeg in het denkproces en het voorbereidend werk. Ik heb ook te weinig indicaties over waar het federale niveau naartoe werkt. Ik weet wel dat op het federale niveau zal worden opgenomen dat het veel meer op voorhand zal kunnen worden geregeld om op die manier familieruzies te vermijden. Er zal ook meer vrijheid inzitten.

Ik wil dit doen, maar het grote plan nu ontrollen, kan ik nog niet. Het gaat ook over grote massa's, over grote ontvangsten. De oppositie heeft het vaak over ramingen. Bij nieuwe maatregelen zijn er altijd ramingen. Ik moet geen minister van een ander beleidsniveau

verdedigen, maar een raming is nu eenmaal een raming.

De voorzitter De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA) Ik heb uit een schriftelijke vraag de heffingsgrondslagen gehaald. Dat zijn voor alle duidelijkheid niet de inkomsten. De heffingsgrondslag in 2011 bedroeg 9,5 miljard euro. Dat is het bedrag waarop de belasting wordt gegeven en niet de belasting zelf. Dat gaat dan naar 11,3 miljard euro in 2012, 11,8 miljard euro in 2013 en zakt dan naar 10,7 miljard euro in 2014. Dit bewijst hoe volatiel dit is. Het is niet simpel om in te schatten. Ik herinner me nog dat er in de vorige legislatuur ook een jaar was met een uitschieter. Dat was het jaar dat we 240 miljoen euro overschot hadden op het einde van het jaar. Dat was voor een deel ook toe te schrijven aan een of andere gegoede mens die het loodje had gelegd. Dat hebben we niet in de hand.

Wat u zegt over het evenwicht tussen familiale solidariteit en beschikkingsrecht is absoluut waar. Dat evenwicht zal voor alle partijen wel een beetje anders liggen. Daarover moet het publieke debat worden gevoerd en dat moet inderdaad nog meer worden aangetrokken. U verwijst naar de zaken die al gerealiseerd zijn. De erfenissprong zit er nu al deels in. Men kan weigeren. Het is niet de erflater die kan beslissen, maar de verkrijger die kan weigeren. Er zijn daar al enkele stappen gezet. Ere wie ere toekomt: het waren niet uw voorganger-ministers die het voorstel hebben gedaan over de schenkingen aan stief- en zorgkinderen, maar het was een voorstel van decreet van onder andere mevrouw Schryvers en mezelf.

Voor de timing hangen we inderdaad van het federale niveau af. We zullen zien. Ik hoop dat we daar werk van maken en dat we op zijn minst dat debat voeren. Het is geen gemakkelijk debat, maar dan kunnen we ons daarop aligneren.

Het lijkt me een zeer verstandige houding om eerst een en ander te onderzoeken en dan uitspraken te doen. U hebt groot gelijk om dit nog voor u te houden. Wij reiken wel de ideeën aan om te laten onderzoeken of ze al dan niet haalbaar zijn. Dit moet natuurlijk gebeuren binnen een budgetneutraal kader. We zullen niet zomaar de inkomsten van de overheid onderuithalen. Ik vraag om de drie zaken die ik heb aangehaald, mee te nemen in de simulaties.

De voorzitter De heer Somers heeft het woord.

Bart Somers (Open Vld) Ik vind dit een heel belangrijk en zinvol debat. Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik begrijp ook dat een minister hier nog geen engagementen kan nemen en de zaken eerst cijfermatig goed moet bekijken. Het is evident de rol van de parlementsleden, zoals de heer Diependaele ook zei, om aan te geven welke richting we uit willen. Het is niet alleen een technisch maar ook een maatschappelijk debat. We maken keuzes door de richting die we aangeven in het erfrecht.

We mogen de rol van Vlaanderen hierin niet onderschatten. Er wordt nogal eens gezegd dat het federale niveau bevoegd is en dat Vlaanderen moet volgen. Ik ben nog iemand die les heeft gekregen vóór de val van de Berlijnse Muur. Ik heb les gekregen van professor Malfliet over Oost-Europees recht. Dat was een zeer interessante cursus waar ik heel veel van heb geleerd omdat we een rechtssysteem vanuit een ander – in dit geval marxistisch – perspectief bekeken. Ik heb daarvan onthouden dat er een verschil is tussen formele en materiële vrijheid. In dit debat over wat de bevoegdheid van Vlaanderen is, zitten we een beetje op dat spoor. Formeel kunnen we een gereserveerd deel maken en over de rest vrij laten beslissen. Als de belastingtarieven zo hoog zijn bij erfeling, dan is er misschien wel een formele vrijheid maar geen materiële meer omdat het volledig wordt opgegeten.

Vlaanderen zit in dezen mee aan het stuur. Ik dring erop aan om het contact met het federale niveau goed te houden. Door onze tariefstelling zouden we wel eens het hele beleid dat het federale niveau wil voeren, kunnen uithollen of omgekeerd. We kunnen versterken, uithollen of tegenwerken.

De fundamentele hefboom – u mag me dat als liberaal niet kwalijk nemen – is de portemonnee van de mensen. Wat blijft er over als iemand een erfenis geeft aan iemand? Mijn filosofie is een variatie – waarmee ik me heel constructief uitdruk – op wat de heer Diependaele heeft gezegd, namelijk het idee dat iemand een stuk vrijheid kan afkopen. Als iemand wat meer betaalt, kan hij zelf beslissen waarvoor. Ik wil een andere basis nemen: we moeten zoeken hoe we de vrijheid van de mensen kunnen maximaliseren met betrekking tot het erfenisrecht. We moeten geen tariefneutraliteit realiseren, maar wel proberen na te streven. Hoe neutraler en hoe minder differentiatie er is tussen de tarieven, hoe groter de materiële vrijheid wordt van de erflater in de keuze aan wie hij de erfenis geeft. Als tarief A 20 procent bedraagt en tarief B 60 procent, dan gaat er een ongelooflijk maatschappelijke druk uit om aan die 20 procentnorm te voldoen. De prijs om die 60 procent te betalen, wordt dan wel heel hoog. In de mate dat de tarieven naar elkaar kunnen toegroeien, is er natuurlijk veel meer reële materiële vrijheid voor mensen.

Die tarieven van 65 en 70 procent kwamen ook uit de cursus van professor Malfliet. Dat zijn ook Oost-Europese tarieven. Dat zijn geen belastingvoeten meer, maar een onteigening door de staat. Wat gebeurt er in zo'n geval? Mensen zetten constructies op om

die hoge tarieven te ontwijken. Wie kan die constructies opzetten? De mensen onderaan de maatschappelijke ladder of de meer gegoeden, de meer geïnformeerden of de sterken in de samenleving? Een belastingtarief van 70 procent is een gedroomd tarief voor de sterken in de samenleving. Dat gebeurt op de kap van de zwaksten. Het is met andere woorden een asociaal tarief waar we iets aan moeten doen. We moeten dat anders organiseren waardoor er ook veel minder ontwijkingsmechanismes zullen ontstaan.

Ga eens na hoeveel mensen erfenisrechten betalen voor materiële goederen aan die tarieven. Minister, ik zou dat graag eens willen weten. Ik denk wel dat ik het ongeveer weet, namelijk nul euro. Die schilderijen hangen ineens bij zoonlief en het beeldje staat bij dochterlief. In de praktijk gebeurt het overal zo.

Er is in deze dus ook een sociale motivatie. De combinatie van beide zaken lijkt me een interessante oefening. Vlaanderen heeft de mogelijkheid mee te bepalen hoe het erfrecht wordt georganiseerd en verder gemoderniseerd. Er moet goed over worden gewaakt dat de vrijheid een reële vrijheid is. Vanuit sociaal perspectief is belangrijk om na te gaan hoe we ervoor zorgen dat mensen onderaan de maatschappelijke ladder niet worden gesanctioneerd door heel hoge tarieven te installeren die de echte rijken nooit betalen omdat ze ontwijkingsmogelijkheden hebben.

De voorzitter Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V) Hoe kan ik nu nog beter het belang onderstrepen van het debat na wat de heren Somers en Diependaele hebben gezegd? Tijdens de vorige legislatuur is dit al meermaals ter sprake gekomen. Er liggen grote uitdagingen voor ons die we allemaal op onze eigen manier zullen benaderen. Alle fracties bereiden zich voor op dit debat dat inderdaad een maatschappelijk debat is met een link tussen het federale en Vlaamse niveau. We moeten niet enkel afwachten, maar voorbereiden.

Tijdens de vorige legislatuur hebben we op een aantal domeinen enkele beperkte maar toch belangrijke zaken kunnen doen, zoals de regeling omtrent de wettelijke terugkeer of de schenkingsrechten voor stief- en zorgkinderen. Er liggen echter nog heel veel uitdagingen voor ons.

We moeten die ook zien in het licht van de aanpassingen die de federale overheid gaat doen. Het is een moeilijke evenwichtsoefening tussen de vrijheid van de erfplater die we allemaal onderschrijven, en de familiale solidariteit. De studie van de Koning Boudewijnstichting heeft dit ook duidelijk gemaakt. Mensen willen vrijheid, maar ze verwachten ook dat het onmogelijk is dat hun eigen ouders hen ontverven, terwijl ze het zelf wel willen doen.

Collega Somers verwijst er ook naar: we moeten proberen te vermijden dat mensen zich bijna gedwongen voelen om achterpoortjes te zoeken of zich professioneel laten begeleiden om allerlei constructies op te zetten om die belasting te ontwijken. Er zijn ook mensen die niet de middelen hebben om dat te doen. Er zijn ook de nieuw samengestelde gezinnen. De maatschappij staat niet stil. Vroeger hadden gezinnen tien kinderen die de initiële vrijstelling kregen en de laagste tarieven. Nu hebben gezinnen twee of drie kinderen die erven en dat heeft grote consequenties.

Minister, vorige legislatuur heb ik aan uw voorganger minister Muyters herhaaldelijk gevraagd in voorafname op het debat en om een en ander voor te bereiden – het moet budgetneutraal gebeuren –, om een aantal data te bekomen. Minister Muyters zei dat de FOD nog de inning deed en dat die de gegevens niet bijhield. Nu is het wel het moment om data te verzamelen. Ik geef een voorbeeld: het aantal neven en nichten dat bij plaatsvervulling erft. In het verleden zei men mij altijd dat men die gegevens niet had. Een ander voorbeeld: de gemiddelde vrijstelling voor de gezinswoning voor de langstlevende echtgenoot. Wat is de gemiddelde waarde van die vrijstelling? Je weet dat maar wanneer je de totale vrijgestelde waarde weet. Die is gekend, maar men kent niet het aantal gevallen waarin die vrijstelling werd toegekend en dan kent men ook niet de gemiddelde waarde van de woning die is vrijgesteld.

Minister, u hebt mij op een schriftelijke vraag geantwoord dat u werk zou maken van die dataverzameling. Hoe ver staat u? Is er een opijsting gebeurd van alle mogelijke data, niet alleen cijfermatig maar ook naar het aantal gevallen waarin bepaalde zaken zich voordoen? Het kan echt van belang zijn als we nadien simulaties moeten maken. Als wij voorstellen doen, zal de eerste vraag zijn wat de kostprijs is en of het budgetneutraal is. We moeten dat dus allemaal kunnen voorbereiden.

De voorzitter De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a) Meer keuzevrijheid om te bepalen aan wie de erfenis toekomt, een nieuw evenwicht in de familiale solidariteit, beschikkingsvrijheid. Ik denk dat het parlement daar wel een discussie aan wil wijden, of het nu in het kader van de formele of materiële vrijheid is. Professor Malfliet heeft dat vroeger ook de positieve en negatieve vrijheid genoemd. Tarieven vereenvoudigen en transparanter maken, moeten we ook doen, want constructies opzetten waarnaar wordt verwezen, is effectief ongelijkheid creëren.

Ik wil graag inspelen op de voorzet die de heer Somers geeft, namelijk dat het parlement mee moet aangeven in welke richting we gaan. Hoe kunnen we dat hier organiseren? Misschien moeten we daar eens over nadenken voor er een uitgewerkt voorstel op tafel wordt gelegd.

De voorzitter De heer Lantmeeters heeft het woord.

Jos Lantmeeters (N-VA) Ik zou het debat breder willen opentrekken. Ik ben geen minister, maar ik wil toch het antwoord geven dat de minister had kunnen geven aan collega Somers. Collega Somers vroeg naar de som die op roerend goed werd betaald. Ik ga geen categorieën geven, maar gewoon de belastbare grondslag. Die 9 miljard euro is samengesteld uit 3,7 miljard euro op onroerend goed en 4,4 miljard euro op roerend goed. Dat wil dus zeggen dat diegenen die roerend goed bezitten, gezien zijn. Collega Somers, het is dus waar. Hieruit blijkt dat de lagere klasse het meeste betaalt en dat diegene die het slimst is, met zijn geld verdwijnt. Ik geef u een voorbeeld. In Italië is het eerste miljoen euro op onroerend goed vrijgesteld. Als je een miljoen euro hebt en je gaat sterven maar niet schenken, koop dan gauw een onroerend goed in Italië en je zult geen erfbelasting betalen.

Minister, daarom zou ik u willen vragen om verder te kijken dan het federale niveau en naar Brussel te kijken om een regeling uit te werken. Vlaanderen moet inderdaad een eigen regeling uitwerken. Collega Somers heeft volledig gelijk dat we het voortouw moeten nemen. Maar we moeten ook nagaan wat er in Europese landen gebeurt. Op dit ogenblik zijn er tien Europese landen die geen erfbelasting meer hebben. Waarom zouden wij gaan 'klongelen' aan cijfers om na te gaan of we dit volledig gaan vrijstellen voor iedereen en om rechtvaardigheid te zoeken?

Minister, kijk wat verder dan onze grenzen en kijk over grenzen. In Zweden, in Italië, in Portugal wordt er geen erfbelasting betaald. Waarom zouden wij ons bezighouden met gewoon enkele tarieven te verschuiven? Het is een vraag. Ik ga er nog geen antwoord op geven. Ga niet zeggen dat ik nu gepleit heb voor een volledige vrijstelling. Wat is het voordeel? Dat een deel van de administratie aan de kant kan worden geschoven. Er moeten geen aangiftes meer gebeuren en er zijn geen controles meer.

We moeten gebruikmaken van onze fiscale concurrentiepositie om eventueel mensen naar hier te lokken, zoals andere landen dat ook doen, die kunnen bijdragen aan onze economie. We moeten dus verder kijken dan die enkele cijfers en verder kijken dan wat collega Somers zegt, namelijk de tarieven verlagen. Dat de tarieven moeten worden verlaagd, daarover zijn we het allemaal eens, maar ik denk dat we er een veel breder debat over kunnen voeren.

Minister, als u toch zou denken aan het wijzigen van bepaalde percentages, dan zou ik toch willen vragen om rekening te houden met de communicatie. We mogen het niet te snel doen, want als we nu gaan zeggen dat we de tarieven gaan verlagen, dan ligt uw regeling in verband met de verlaging van de schenkingsbelasting in duigen. Voor het eerst liggen in dit land de schenkingsrechten lager dan de erfbelasting wat mensen aanzet tot schenken. Het kost minder om nu te schenken dan wanneer ze later sterven. Als we nu gaan zeggen dat we de belasting later weer gaan verlagen, dan zullen mensen nu niet meer schenken.

Er hangt ook een vergroening aan vast en een korting om te verhuren en te isoleren. We moeten dus oppassen met de communicatie, maar ook met de uiteindelijke berekening van de cijfers. Eventueel moeten we de schenkbelasting opnieuw in rekening brengen en dan moeten we daar een debat over voeren.

Minister, ik zou u dus willen vragen om niet zomaar te verlagen en niet slaafs te volgen wat het federale niveau ons gaat proberen op te leggen. Ga uit van de eigen sterkte. Kijk naar de omringende landen. Begin met een gedacht van verandering om er een globale bespreking aan te wijden.

Er is een studie van Ernst & Young van vorig jaar waarin alle belastingssystemen met elkaar worden vergeleken. Daar kunt u de mosterd gaan halen.

De voorzitter De heer Somers heeft het woord.

Bart Somers (Open Vld) Het is inderdaad een heel interessante studie.

Collega Lantmeeters, het is interessant dat u het debat opentrekt. We hebben dat soms nodig. Ik vind dat het parlement soms te veel 'platgetreden paden' blijft bewandelen. Ik denk dat de kracht van verandering iets nuttigs is, maar het moet natuurlijk wel een consistente kracht van verandering zijn. Je kunt moeilijk aan de ene kant zeggen om de tarieven af te schaffen, en aan de andere kant zeggen dat we moeten oppassen dat de tarieven niet lager zakken dan de schenkingsrechten, want dan is er een probleem. Misschien was het een impliciet pleidooi om ook de schenkingsrechten af te schaffen, maar dan is er een budgettair probleem.

Ik plaag maar. Ik probeer constructief te zijn. We moeten het debat inderdaad met een open geest voeren. Het is het prerogatief van het parlement om mee de richting van de hervorming aan te geven. We kunnen stappen vooruitzetten. We kunnen niet de wereld heruitvinden. Er zijn beperkingen. Kijk naar de begroting. Ik geloof echt oprecht dat er nog altijd een Laffercurve-effect zit in de erfenissen. Ik geloof dat echt. Ik denk dat er dingen zijn die vandaag niet aan de oppervlakte komen. Het zijn misschien geen spectaculaire dingen. We moeten voorzichtig zijn en stapsgewijs handelen: eerst een hervorming doen, het effect afwachten en later verdere stappen zetten. We moeten alleszins vooruit.

Het is ook belangrijk dat we vanuit de Vlaamse autonomie het instrument dat we hebben, ook echt gebruiken voor doelstellingen die we nastreven. Voor mij is de belangrijkste doelstelling de keuzevrijheid van mensen. Die doelstelling kun je bereiken door tarieven dichter bij elkaar te brengen. Vandaag liggen die zo ver uit elkaar dat eigenlijk de vrijheid van mensen – of je het nu formele of negatieve vrijheid noemt – in de praktijk wordt uitgehold. Mensen hebben op dit moment niet zoveel keuze.

De voorzitter Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom Ik ga een aantal aanvullingen doen. Collega's, ik wil jullie bedanken voor het interessante debat.

Ik heb daarstraks gezegd dat ik een duidelijk engagement geef om dit te onderzoeken. Ik heb ook gezegd dat ik niet juist weet wat het moet worden omdat je ook goede ramingen moet kunnen maken. Vanaf 1 januari is de Vlaamse Belastingdienst (VLABEL) aan zet. Overnames hebben nadelen. De federale cijfers gaan over zijlijn, rechte lijn, roerend en onroerend goed, maar niet over de tarieven. Ik weet niet hoeveel procent in de schijf van 65 procent valt. Ik heb die cijfers niet. Als je nieuwe modellen maakt en als er budgettaire beperkingen zijn – er staat een massa tegenover van 1,5 miljard euro in 2014 –, dan kunnen verschuivingen grote effecten hebben. Ik zou graag heel gedetailleerde informatie hebben zodat ik bij wijze van spreken twintig modellen kan opstellen en bekijken wat naar waar verschuift.

Ik ben vandaag wat voorzichtig in mijn uitspraken over de richting die het moet uitgaan. VLABEL houdt het nu wel allemaal bij. Ik heb daar nu geen overzicht van bij me, maar we zullen over veel gedetailleerde informatie beschikken sinds de overname van de dienst op 1 januari, dan we gekregen hebben vanuit de federale overheid. Dat is ook nodig om een raming te maken – tenzij we natuurlijk kiezen voor de radicale oplossing van de heer Lantmeeters. We hebben nu de schenkingsrechten verlaagd, maar in de Europese context zaten we ontzettend hoog.

Ik wil wat zekerheid hebben om te kunnen ramen welke richting het uitgaat en wat de effecten ervan zijn. Wij zullen nu in elk geval meer cijfers hebben. Natuurlijk, op basis van één jaar is het nog wat moeilijk. De heer Diependaele heeft daarjuist terecht opgemerkt dat soms één erfenis een verschil kan opleveren. In Brussel is die volatiliteit nog veel groter, want daar is de basis nog veel kleiner.

Input hierover krijg ik graag. Dit is een boeiend en maatschappelijk ontzettend belangrijk debat. Ik krijg tot op heden nog altijd positieve mails over de krantenartikelen daarover van ondertussen vier jaar geleden. Dit debat is maatschappelijk erg belangrijk, mensen zijn er heel erg mee bezig.

Het zal een balans zoeken zijn tussen een groot open maatschappelijk debat voeren enerzijds en anderzijds het anticipatief aspect bij hervormingen van belastingen. Ik verwijs hiervoor altijd naar Nederland. Daar werd ooit twee jaar lang een groot debat gevoerd over de woonfiscaliteit van de toekomst. Daardoor is de woningenmarkt er gedurende twee jaar compleet in een kramp geschoten. Mensen wisten niet meer of ze beter konden kopen of verkopen.

De voorzitter De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA) Minister, ik ben het hier natuurlijk helemaal mee eens. Ik ben blij dat we er een degelijk debat over zullen voeren, want nu is het nog een beetje freewheelen.

De verwijzing naar professor Malfliet doet me denken aan het voorstel van Bert Anciaux om naar 100 procent erfbelasting te gaan. Dat dateert van nog niet zo heel lang geleden. *(Rumoer)*

Er is nog eens op gewezen dat we hier redelijk hoge erfbelastingen hebben. Dat er dus nog eens iemand zegt dat wij geen vermogensbelastingen hebben, want dat is natuurlijk de vermogensbelasting bij uitstek! Dat is ook exact wat de OESO zegt.

Wat de heer Lantmeeters aanhaalt, lijkt me inderdaad iets valabel om mee te nemen in de discussie.

Ik wil even wijzen op de opportuniteit in mijn voorstel, want die was lichtelijk anders. De heer Somers stelde voor om de belastingtarieven naar elkaar te laten toegroeien, maar dat betekent dat ze in rechte lijn moeten stijgen. Dat is iets dat ik niet wil. *(Opmerkingen van Bart Somers)*

Ja, dat is het gevolg van naar elkaar toegroeien. Bij mij was de opportuniteit net dat als we de vermijdbare keuze geven aan de mensen en dat tegen redelijke tarieven, dus een vermijdbare belasting, om effectief in zijlijn of aan derden te schenken, dan zullen we automatisch een verhoging hebben. Het feit dat meer mensen daarvoor zullen kiezen, biedt de kans om de tarieven te verlagen, onder andere in de rechte lijn. Het naar elkaar toegroeien zou betekenen dat we het ene laten zakken en het andere laten stijgen. Dat is niet wat ik voorstel. *(Opmerkingen van Bart Somers)*

Dat heb ik u niet horen zeggen, mijnheer Somers. Wat u nu zegt, is hetzelfde als mijn voorstel, dan komt het ook daarop neer.

Minister, het zou inderdaad goed zijn om hier een degelijk debat over te hebben. Ik stel voor dat u voor ons aan de mouw blijft trekken van uw federale collega om de juiste informatie te krijgen en dat u die in de mate van het mogelijke ook aan ons bezorgt. We mogen ook niet beginnen met een debat in het ijl, dat is ook nergens goed voor. Mevrouw Schryvers heeft een heel terechte opmerking gemaakt over de data en dat u zou moeten proberen om die meer in detail te krijgen. Ik stel voor dat u die twee zaken voor ons in de gaten houdt. We zouden dat enorm appreciëren. Daarna kunnen we op tijd en stond het debat hier weer op gang trekken.

De voorzitter De vraag om uitleg is afgehandeld.

[← Vorig onderwerp](#)

Vraag om uitleg over de voorlopige uitvoeringscijfers van de begroting 2015 van [Björn Rzoska](#) aan minister Annemie Turtelboom
1073 (2015-2016)

Vraag om uitleg over het uitvoeringsresultaat van de begroting 2015 van [Jan Bertels](#) aan minister Annemie Turtelboom
1087 (2015-2016)

Vraag om uitleg over het voorlopig begrotingsresultaat voor 2015 van [Jan Bertels](#) aan minister Annemie Turtelboom
1224 (2015-2016)

[> Bekijk het verslag](#)

[Bekijk de volledige vergadering](#)

Vergadering bijwonen

U wil een vergadering bijwonen? Dat kan! U kunt zich gewoon aanmelden bij de bezoekersingang (Leuvenseweg 27, 1000 Brussel).

Zolang er zitplaatsen vrij zijn, worden toehoorders binnengelaten. Zitplaatsen kunnen niet gereserveerd worden. Raadpleeg vooraf de agenda van de [plenaire vergaderingen](#) of de [commissievergaderingen](#).

Wanneer vinden de vergaderingen plaats? Raadpleeg de [volledige agenda voor deze week](#), of het [Jaaroverzicht 2015-2016 \(pdf\)](#) voor een algemeen beeld van de planning van de vergaderingen in het Vlaams Parlement.

Bijlage 4: Verslag plenaire vergadering woensdag 16 maart 2016

[Home](#) > [Plenaire vergadering](#) > [woensdag 16 maart 2016, 14.01u](#) > [Verslag](#)

Plenaire vergadering

[Bekijk de volledige vergadering](#)

woensdag 16 maart 2016, 14.01u

Voorzitter [Jan Peumans](#)

Actuele vraag over de fiscale regularisatie
van [Matthias Diependaele](#) aan minister [Annemie Turtelboom](#)

256 (2015-2016)

Documentfiche(s) bij dit fragment:

> [Actuele vraag 256 \(2015-2016\)](#)

De voorzitter De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA) Voorzitter, minister, collega's, niemand kan of wil fraude goedpraten. Er is een internationale trend gaande, dikwijls onder impuls van grote internationale organisaties zoals de OESO, om het bankgeheim op te heffen. Het wordt almaar moeilijker om frauduleus verkregen geld te verstoppert voor de fiscus. We steunen allemaal die evolutie.

Dat betekent natuurlijk ook dat je als overheid moet gaan nadenken over hoe je fraudeurs die met zichzelf en hun geld in het reine willen komen, daartoe de kans kunt geven. In de middeleeuwen heette dat aflaten: hoe kun je je zonden afkopen? Daar worden nu systemen voor opgezet in verschillende landen. Ook in ons land werd er al heel lang met alle verschillende deelstaatregeringen gesproken om een systeem uit te werken om alle mogelijke belastingen, alle zwart geld of belastingontduiking, zowel in inkomstenbelastingen op federaal niveau als gewestbelastingen, te laten regulariseren.

We weten ondertussen, onder andere uit een antwoord van u op een vraag van collega Lieve Maes vorige week in de commissie, dat het tot nu toe blijkbaar niet helemaal gelukt is om een akkoord te bereiken. De Federale Regering heeft vorige week vrijdag dan ook de vlucht vooruit genomen en heeft zelf het initiatief genomen om een regeling uit te werken voor de federale belastingen. Dat betekent dat niets u nog tegenhoudt om ook voor de gewestbelastingen op Vlaams niveau een eigen regeling te gaan uitwerken. Mijn concrete vraag is dan ook welk initiatief u zou nemen, als u er één gaat nemen, en hoe dat er precies zal uitzien.

Ik wil daar onmiddellijk een tweede element aan koppelen. Het is al verschillende keren in dit parlement naar voren gekomen dat de wil leeft, dat er consensus bestaat, om enkele van de hoogste erfbelastingen te verlagen, onder andere de 65 procent. Misschien geeft die fiscale regularisatie u de financiële ruimte om te kijken of we die ruimte kunnen gebruiken om bepaalde tarieven in de erfbelasting, en met name die allerhoogste, te verlagen.

De voorzitter Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom De Federale Regering heeft vorige week vrijdag inderdaad beslist om door te gaan met een regularisatie. In tegenstelling tot de vorige regularisaties, waar het altijd een federale regularisatie was samen met alle gewesten, heeft de Federale Regering nu beslist om alleen voor zichzelf, voor hun eigen bedragen, een regularisatie uit te werken. Het samenwerkingsprincipe, het samenwerkingsfederalisme, om het allemaal samen te doen, is in dit geval jammer genoeg doorbroken.

Er zijn ook een aantal verschillen tussen de vorige regularisatie en die van vandaag. Ondertussen hebben we de zesde staatshervorming gehad. We hebben een uitspraak van het Grondwettelijk Hof, dat oordeelde dat de vorige regularisatieronde ongrondwettelijk was, maar de bedragen niet heeft teruggevorderd. We hebben ondertussen ook onze Codex Fiscaliteit goedgekeurd. We hebben de vijfde staatshervorming gehad, waarbij we een aantal belastingen zelf hebben overgenomen. Dat betekent dat je de vorige regularisatieronde niet zomaar copy-paste kunt overnemen. Er zijn door de Raad van State ook een aantal bevoegdheidsproblemen opgeworpen.

Wij zijn nu bezig met een heel constructief gesprek met de Federale Regering. Ik denk dat dat een basis is. Als je het doet, doe je het samen. Alleen op die manier kan het ook echt goed lukken. Vanmorgen nog hebben we er binnen de Vlaamse Regering over gesproken. Als we naar een systeem van fiscale regularisatie gaan in Vlaanderen, dan moet het een transparant en eenvoudig systeem zijn. Het moet een billijk systeem zijn. De tarieven moeten een billijke hoogte hebben, want het blijft uiteindelijk om mensen gaan die bepaalde gelden niet hebben aangegeven en die nu, vaak onder druk van internationale banken, van het bankgeheim dat wordt opgeheven, van een net dat zich internationaal sluit, met die gelden op de proppen komen. Maar het moet natuurlijk een rechtszeker systeem zijn. We zijn op dit moment vooral nog aan het nakijken of en op welke manier het wenselijk kan zijn om tot zo'n systeem te komen. Dat gebeurt uiteraard in goed overleg met de Federale Regering, zoals het hoort.

Matthias Diependaele (N-VA) Minister, bedankt voor uw antwoord. Ik leer eruit dat er wel degelijk een initiatief zal komen op Vlaams niveau om naar een fiscale regularisatie te gaan, om dus ook successierechten en dergelijke meer te kunnen doen.

Ik ben het volledig eens met de principes die u naar voren schuift. Het moet inderdaad een rechtvaardig en billijk systeem zijn. Daarom wil ik u vragen om dat eens na te kijken. Ik geef een voorbeeld. Stel je voor dat je, bovenop de normale erfenisrechten die je zou moeten betalen, 20 procent boete zou heffen; in sommige gevallen, in de zijlijn, ligt de erfenisbelasting op 65 procent; plus 20 procent, dan kom je aan 85 procent. Dan blijft er echt wel niet veel meer over. Daarom wil ik u vragen om eens na te kijken of het niet mogelijk is om die 65 procent naar beneden te halen.

Ik wil daaraan toevoegen dat in veel gevallen, voornamelijk bij Vlaamse gewestbelastingen en successierechten, niet altijd de persoon die een regularisatie vraagt, ook de fraudeur is. In veel gevallen is het de erfgenaam die het zwart geld van vader of grootouders wil regulariseren. Die maatregel kan dus alleen maar als rechtvaardig worden beschouwd.

De voorzitter De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a) Minister, de federale minister van Financiën heeft een inkomstenprobleem, maar dat is niet nieuw. Hij neemt dan maar de vlucht vooruit, onder andere op uw kap. Hij wacht niet op het afgesproken Overlegcomité van april. Neen, hij gaat voort met zijn niet-billijke, niet-rechtvaardige fiscale regularisatie.

Minister, ik neem aan dat, als u zegt dat het voor Vlaanderen billijk en rechtvaardig moet zijn, het dan geen permanent systeem zal zijn, niet één boetetarief voor georganiseerde fiscale fraude en gewone kleine fraudeurs. Nu is het één tarief, allemaal in dezelfde pot nat, die de grote fiscale fraudeurs bevoordeelt ten opzichte van de andere.

Minister, uit de gedachtewisseling leerden we dat we heel attent moeten zijn, en dat u proactief moet optreden. Vorige week zei u dat de Vlaamse Regering nog geen standpunt heeft. Vanmorgen is dat misschien een beetje bijgesteld. Er is de discussie over de herkomst van de inkomsten. Hoe gaat u vermijden dat de federale minister van Financiën weer eens in uw zakken zit? Hoe zorgt u ervoor dat de Vlaamse belastinginkomsten toekomen waar ze moeten toekomen, namelijk in de Vlaamse kas en niet in de federale kas? *(Applaus bij sp.a)*

De voorzitter De heer De Potter heeft het woord.

Jenne De Potter (CD&V) De federale overheid heeft de beslissing genomen om een stap verder te gaan. Voor ons zijn in de discussie over de fiscale regularisatie twee principes cruciaal: rechtvaardigheid en rechtszekerheid. Rechtvaardigheid gaat over correcte belastinginning, aanpakken van fraude, en ook eerlijke tarieven. Inzake rechtszekerheid is het zo dat als we een verwachtingspatroon creëren voor bepaalde belastingplichtigen die een regularisatie willen doorvoeren, dat achteraf niet mag worden doorkruist door al te snel te gaan.

Als de mogelijkheid zou bestaan om in Vlaanderen een fiscale regularisatie door te voeren, dan pleit ik ervoor dat dat gebeurt in samenwerking en in afspraak met de federale overheid, maximaal gecoördineerd met één contactpunt en met één aangifte, zodat naar Vlaanderen komt wat aan Vlaanderen toekomt en zodat het voor de belastingplichtige billijk, rechtvaardig en rechtszeker is.

De voorzitter De heer Somers heeft het woord.

Bart Somers (Open Vld) Minister, ik deel uw mening dat het beter ware geweest dat de verschillende overheden samen tot een oplossing waren gekomen, omdat dat de rechtszekerheid, die hier toch altijd belangrijk is, sterker zou hebben gemaakt. Een fiscale regularisatie moet bilijk en rechtvaardig zijn, maar ook rechtszekerheid creëren. Indien we tot een fiscale regularisatie komen, hoop ik dat die goed onderbouwd is zodat ze kan blijven standhouden. Het Grondwettelijk Hof heeft van de vorige regularisatie eigenlijk gezegd dat die niet wettelijk was, en met andere woorden kwetsbaar. Laten we dat alstublieft vermijden.

Minister, het is een zeer goed idee om de opbrengsten daarvan terug te geven aan de burgers in de vorm van lastenverlagingen. U hebt al een grondige hervorming doorgevoerd van de schenkingsrechten. Wel, u zou die middelen kunnen inzetten om bijvoorbeeld de successierechten grondig te hervormen, maar ook goedkoper te maken voor de burgers. Bent u die piste genegen?

Minister Annemie Turtelboom Het is inderdaad nuttig om een rechtvaardige en rechtszekere oplossing te hebben voor een fiscale regularisatie. Als het internationale net zich sluit rond de verjaarde bedragen die anders niet boven water komen, is het een bijzonder interessante piste om na te gaan of we de tarieven van de successierechten en de erfbelasting kunnen bijstellen. Daar gelden inderdaad bijzonder hoge tarieven, tot 65 procent, wat natuurlijk aanleiding geeft tot steeds meer ontwijkingsgedrag omdat men niet bereid is die hoge tarieven te betalen.

Ik denk dat het een goede piste is. Ik ben blij dat het volledige parlement zegt dat het rechtszeker en rechtvaardig moet zijn maar dat de middelen dan wel moeten terugvloeien naar de burger.

Matthias Diependaele (N-VA) Het is mijn suggestie te kijken naar die 65 procent erfbelasting en eventueel ook andere tarieven want die voelen inderdaad niet rechtvaardig aan. Iedereen heeft de indruk dat het helemaal niet correct is dat men daarvan zoveel moet afgeven.

Verder zijn er een aantal reacties die me verbazen. Uit dit Vlaams Parlement komt immers heel dikwijls de vraag voor het meer positief gebruiken van de eigen fiscale autonomie. Dit is een ideaal voorbeeld om dat op een positieve manier te doen. We moeten die kans dan ook grijpen.

Verder sluit ik me aan bij de vraag van mijn burgemeester, de heer De Potter, voor een eenloketsysteem. Mijnheer Bertels, in het federale systeem is ingebouwd dat men moet bewijzen van waar dat vermogen komt. Ik denk dat dat een stuk rechtvaardiger is dan de systemen die uw partij in het verleden heeft goedgekeurd. Men gaat dat echter niet doen wanneer men niet voor het volledige bedrag kwijting krijgt. En in die zin pleit ik ook voor een eenloketsysteem.

De voorzitter De actuele vraag is afgehandeld.

« Vorig onderwerp

Actuele vraag over het stijgend aantal aanvragen voor studietoelagen van Jo De Ro aan minister Hilde Crevits
255 (2015-2016)

> [Bekijk het verslag](#)

Volgend onderwerp »

Actuele vraag over de risico's van motorrijders in het verkeer van An Christiaens aan minister Ben Weyts
257 (2015-2016)

> [Bekijk het verslag](#)

[Bekijk de volledige vergadering](#)

Vergadering bijwonen

U wil een vergadering bijwonen? Dat kan! U kunt zich gewoon aanmelden bij de bezoekersingang (Leuvenseweg 27, 1000 Brussel).